מספר 1444 שנה 28 י' אייר תשכ"ה, 12.5.1965 המחיר —.1 ל"י

העולם הזה

בעקבות יוזמת בורגיבה

אורי אבנרי מדווח על שליחות מיוחדת בחו"ל

פרשות ליטיות

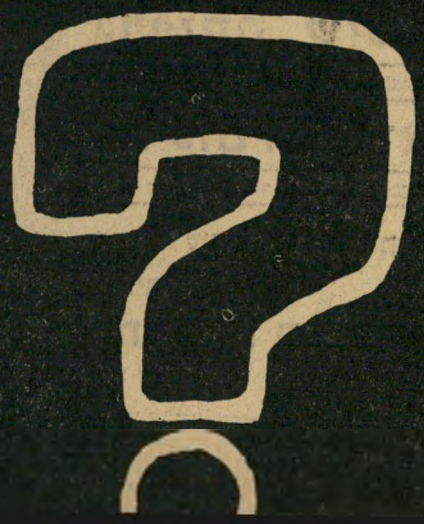

קריאה יקרה,

מונח לפני גליון מס' 11 של צפור הנפש, הגליון האחרון של ה„שבועון לסא־טירה, להומור ובכלל".

„ציפי מתה," מודיעה המערכת. „היתה ילדה טובה, כל זמן שהיתה. נולדה טוב, אין מה לדבר. היתה לה אפילו ילדות לא קשה. אבל היא סבלה מחוסר חמצן... האם החמצן הוא הכתבים, הקוראים הקוראים, המדינה, המצב הכספי?"

במשך 15 השנים שעברו, מאז קיבלה המערכת הנוכחית לידיה את העולם הזה, נסגרו למעלה מתריסר שבועונים עבריים בישראל. כולם התיימרו להתחרות בנו, בצורה זו או אחרת. הם למדו, בדרך הקשה והיקרה, כי הוצאת שבועון אינה דבר של מה־בכך.

החמצן החיוני — הכתבים, הקוראים, הקונים, המדינה, המצב הכספי — אינו בא מעצמו. יש ללחום בלי הרף כדי להבטיח את הספקתו המתמדת. על אחת כמה וכמה כאשר השבועון הוא בלתי־תלוי, ואינו ניזון מתקציב מפלגתי גלוי או משוחד סמוי מקרנות השלטון.

על כן, למרות שאתה מקבל את גליון העולם הזה רק פעם אחת בשבוע, מתנהלת בו עבודה אינטנסיבית שבעה ימים בשבוע. עבודה, שבשיאה עולה הקצב שלה על כל מה שמקובל בעיתונים יומיים.

על כן, כאשר נודע לי על הכוונה להוציא את צפור הנפש כשבועון עצמאי, הייתי מלא חרדה לגבי הצלחתו.

★ ★ ★

בניגוד לתריסר השבועונים שנסגרו, לא נועד צפור הנפש להתחרות או ללחום בהעולם הזה. להיפך. כדברי אחד מעורכיו: „הם ישלימו זה את זה. העולם הזה מספק את האינפורמציה, את העובדות והמספרים שעליהם מתבססת מלחמתו. אנחנו נספק את התגובה הסאטירית למאורעות, ברוח האינפורמציה של העולם הזה."

לא במיקרה הופיעה, בגליון שלפני האחרון, למשל, הקאריקאטורה המראה את גולדה מאיר וגמאל עבד־אל־נאצר נושאים כרזה הקוראת „בוז לבורגיבה!" באותו שבוע עצמו היתה כותרת שער העולם הזה: „גולדה ונאצר נגד בורגיבה."

עצם לידתו של צפור הנפש היתה תוצאה של אחד המאבקים הציבוריים, בהם נטל העולם הזה חלק פעיל. היה זה על רקע שביתת־הרעב של אורי דייחיס ומאסרו על כניסה בלתי־חוקית לשטח 9 בגליל. עורכי העולם הזה היו בין תומכיו הראשונים של של רעיון הפיקניק ההפגנתי ההמוני בשטח 9 — אותו פיקניק שעורר את זעמו של עורך ידיעות אחרונות. מאמרו של ד"ר הרצל רוזנבלום בגנות ה„ביטניקים", ותשובתו החריפה של דן בן־אמוץ (שפורסמה בהעולם הזה), גרמו לפרישת מערכת צפור הנפש מידיעות אחרונות.

בלהט המאבק על דמות הדימוקראטיה וזכויות האזרח בישראל, מת המוסף הסאטירי של הצהרון הבורגני, ונולדה ההחלטה להוציא את השבועון הסאטירי העצמאי.

★ ★ ★

אילו היו עורכי צפור הנפש אנשי־עסקים מפוכחים, לא היה יוצא לאור אפילו גליון אחד של השבועון. הם היו עורכים סקר־שוק, מנתחים את סיכות מותם של שבועונים אחרים, נתקלים בקשיי מימון ואשראי — וגונזים את הרעיון.

אבל הארבעה — דן בן־אמוץ, עמוס קינן, חיים חפר ושמעון צבר — שהתכנסו בדירת־הגג של בן־אמוץ, היו אנשי־רוח: ורוחם סערה ועשה, ותבעה כלי־ביטוי עצמאי. באותן פגישות ראשונות — שעה שידיעות אחרונות פיתה אותם לשוב ולעבוד במשכורות בטוחות — נתבקל העיקרון, כי הארבעה יעבדו ללא משכורת בשבועון החדש. רק אלה מביניהם שלא יכלו להתקיים מהכנסה אחרת יקבלו כדי מחייתם. משתתפים מן החוץ יתבקשו לתרום את יצירותיהם בהתנדבות.

בערב בו הופיע הגליון הראשון התגלה מחזה שעלה על מה שהוצג על במות התיאטרון. כמה מן האמנים הצעירים היודעים ביותר עמדו ברחוב דיזנגוף, מכרו לעוברים ושבים את השבועון החדש.

עידוד לא פחות חשוב קיבלו העורכים מעשרות משתתפים, שהחלו שולחים את יצירותיהם הכתובות והמצויירות, מבלי לצפות לתשלום. אחד מהם חתם בשם־העט „ג'אד". הסתבר שהוא רופא צעיר, המסיים את שלב־ההתמחות שלו וחולם על קאריירה של סופר. אחר חתם „זאטופק", היה את רחמן בבית־חולים.

★ ★ ★

היה ברור, כי תורמים אלה לא חיפשו רק מוצא לשאיפות־הכתיבה שלהם, אלא את הזדהו עם רוחו של השבועון. רוח זו לא היתה מוטלת בספק, החל מן הכותרת שהגיבה על הצהרות השלום של נשיא תוניסיה („איומי בורגיבה לא יפחידונו!") וכלה בליגלוג על הסיגנון המנופח של העתונות היומית („היום האחד באפריל! התרגשות כללית שררה בציבור הישראלי כאשר נודע שהיום ה־1 באפריל").

אלא שמנה זו של חמצן לא הספיקה לקיום נפשה של צפור הנפש. התפוצה לא עלתה מעל ל־5000 גליונות לשבוע, והחובות החלו מצטברים.

יצירותיהם העצמיות של העורכים, בתוספת יצירות בעלות־רמה של משתתפים מן החוץ, יכלו למלא ארבעה עמודים טובים. אך מכיוון שקבעו לעצמם מתכונת שאפתנית של 12 עמודים, היו נאלצים גם להדפיס חומר שלא עמד על רמה כלשהי.

סיכסוך על הצורה הגראפית של העתון, בין דן בן־אמוץ לבין שמעון צבר, גרר את התפטרותו של צבר. חיים חפר, בעל הקשרים ההדוקים עם רבים מאנשי־הצמרת בשלטון, מצא את עצמו עומד בפני לחץ עצום לסגור את השבועון. כאשר חלה לפתע דן בן־אמוץ ונלקח לבית־החולים, כשהוא סובל משטף־דם בקיבה, ניראה היה כי השבועון לא יחזיק מעמד.

בבית־החולים טיפלו בבן־אמוץ „ג'אד" ו„זאטופק", אבל הטיפול לא חיזק את רוחו. כי רופאו ציווה עליו: „אם אתה רוצה לחיות, אל תחזור לעבודה הזאת."

אם הציפור לא קיפלה את כנפיה מיידית, היה זה, בראש וראשונה, בגלל עקשנותו של עמוס קינן. הוא היה העורך, הכתב, הנער־השליח. ותוך כדי כך גם חתם על שטרות, כדי להבטיח את המשך ההופעה.

„מה יש לדבר," כתב קינן בדברי הפרידה, „היה נעים. ואם יוצר פעם מצב בו יהיו קהל, סופרים ומדינה שוחרי עתון סאטירי, נחזור."

עד אז, לא יהיה ההפסד רק שלו.

שלום כפר

שותפות גולדה־נאצר ב„ציפור־הנפש"

אין לעצור מחוגי השעון

בטוח ב־בחן מעשה נבון

זרקור להסרטה WATASTAR 1000

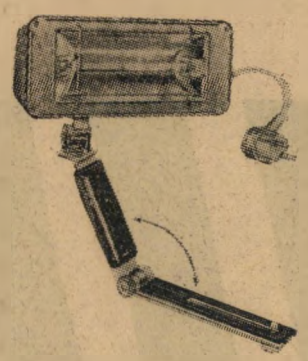

זרקור עם נורת הקרנה קוורץ-יוד. מעל 1000 וואט תאורה אפקטיבית

מאפשר הסרטה בלילה במסיבות חגים וכינוסים.

לכל מכשיר מצורף מכסה-מגן לנורה

WATA (ואטה) להסרטה — ערובה להצלחה!

המכללה הפוליטכנית

מיסודם של יוצאי הסגל האקדמי של הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל

החלה ההרשמה ללימודי יום וערב

טכנאות

בפיקוח משרד העבודה

סרטוט

בניין, אדריכלי, מכונות ומפות

בפיקוח הסתדרות הטכנאים

ריהוט ועיצוב פנים

בפיקוח משרד העבודה

גרפיקה שימושית

בפיקוח אגודת הגרפיקאים

פירסום ויחסי־ציבור

בפיקוח האיגוד הישראלי ליחסי ציבור

ועוד עשרות קורסים אחרים

פרטים והרשמה

המכללה הפוליטכנית

רחוב המסגר 62, תל־אביב, טלפון 36487

לבני
Rotex
Ban-Lon®
אורירייים ונוחים
מתכבסים בקלות
ומתיבשים במהירות
מוצרי רוטקס
להרגשת קלות
נעימות ונוחיות

חוטי בן־לון־אנטרון מיוצרים בישראל ע"י הברלון בע"מ,
ברשותה הבלעדית של חברת י. בנקרופט ובניו, ארה"ב

מכתבים

ארטילריה לבנה

עתה, באיחור של כמה שנים, אני נאלץ להודות כי צדקתם. הצעתם פעם להקים „מסכ"ל לבן", שיהיה אחראי לניהול מיתקפת שלום מצד ישראל. לאחרונה, עקב הצהרותיו החוזרות ונישנות של נשיא תוניסיה אל־חביב בורגיבה, התברר יותר ויותר כי יש צורך במסכ"ל כזה.

העובדה המכרעת שבלטה לאחרונה, היא שאין מעשים יזומים, אין תוכנית ישראלית מקפת לפתרון בעיית יחסי ישראל־ערב. בקיצור: אין מענה לאתגר.

שלמה גוריון, ירושלים

כהניו

בקאריקאטורה שהופיעה בהעולם הזה (1442) ניראה אל־חביב בורגיבה מול כיתת יורים.

אני מתנדב לתת לו את מכת החסד, מכיוון שאם הצעותיו תתקבלנה תגרמנה לי טרדות והוצאות מיותרות: כדי לנסוע לעכו, לאכול דגים במסעדת אבו־כריסטו, או לנסוע ליפו, לחזות בהופעה בחמאם, אזדקק לחיזה ואאלץ לשלם מס נסיעות.

אברהם (עדי) כהניו, תל־אביב

חשבון אחר: בפדרציה מרחבית יוכל הקורא כהניו לנסוע אף לביירות, או לקאהיר, מבלי לשלם מס נסיעות ומבלי לעבור ביקורת במכס.

כקורא קבוע של השבועון, התפלאתי לקרוא בכתבה „חביב הנוראי" (העולם הזה 1442) את הפיסקה הבאה: „...יערי מדבר אל העברים ובורגיבה אל הערבים."

אם כך, מה כל הרעש שהקמתם?

רוני זיברמן, תל־אביב

פצצת בורגיבה היא טריק מחוכם וערמומי, הטומנת בחובה סכנות גדולות ומרובות לישראל, יותר מהכרזות המלחמה הקיצוניות והגלויות של שליטי קאהיר.

האם לאור הודאותיו של בורגיבה עצמו, לא ניראה לכם כי טיפולו של משרד החוץ בפצצה היה יעיל?

איתמר בן־יוסף, תל־אביב

מיצעד צה"ל ביום העצמאות האחרון, לא יכול היה לשמח אותי כמו המצעדים הקודמים. כי לא על הנשק לבדו תחיה המדינה!

הפגנת הכוח הצבאי בוצעה על רקע הצהרותיו של בורגיבה, והיא הוכיחה כי כל המרץ שלנו מושקע רק בצבא, ולא מופנה כלל לאפיקים אחרים, של מעש מדיני, המסוגל לחולל תמורה במצבה של המדינה.

בעיני רוחי אני רואה את אותו יום עצמאות שבו יבוטל כליל הצורך במצעדים צבאיים, ותישאר רק ארטילריה מסוג מסויים: זו המפגיזה פצצות שלום לכל עבר.

ציונה כברך, חיפה

כרמל

פצצת בורגיבה נפלה למעשה על ראשם של עורכי העולם הזה.

אחרי הצטדקותו של נשיא תוניסיה בפני מנהיגי מדינות ערב, כי הציע את הצעותיו רק כדי לשפר את עמדותיהם של הערבים לגבי דעת הקהל העולמית, נדמה לי כי התגובה (או חוסר התגובה) של מנהיגי ישראל הוכיחה את עצמה.

מי שנכשל בתגובה פזיזה היה דווקא העולם הזה וכל תומכיו, שניתן להגדירם כנערי אורי.

אסלאן כרמל, חיפה

הנשק היעיל

הכתבה הגדולה „האתגר והמענה" (העולם הזה 1442) משמשת כלי נשק יעיל ביד כל אלה, ואני ביניהם, הלוחמים, במידת יכולתם, לשינוי המדיניות של ישראל ביחס למרחב.

הרבה פעמים ניתקלתי, בשעת ויכוח, בדרישת היריבים שאוכיח את טענותי, בדבר אזלת ידה של ישראל. זה לא קל להוכיח דברים כאלה על רגל אחת.

עתה אני מפנה את השואלים לכתבות של העולם הזה.

גד אבני, ירושלים

אי־בטחון

הפרט המזעזע ביותר בכתבה „זבנג — ומה הלאה?" (העולם הזה 1442) הוא הרמז על כך, שבין גורמי הלחץ למען הרפתקה מלחמתית נמצאת גם מערכת הבטחון.

נדמה לי שבמקרה כזה יאה לה יותר השם „מערכת אי־הבטחון", או מערכת סיכון חיי האזרח.

ד"ר אלכסנדר זק, תל־אביב

כקורא ותיק של העולם הזה, אני מרשה לעצמי למתוח עליכם ביקורת, על הצורה שבה אתם מציגים את האישים העומדים בראש מדינתנו.

הכתבות שלכם הן תמיד לצד הערבים, נגד הקיפוח שלהם ונגד המימשל הצבאי. מה אתם רוצים — שיבטלו את המימשל הצבאי?

עליכם לדעת כי אז יתווספו הערבים שבארץ על אויבנו מבחוץ, והעולם הזה יהפך להעולם הבא.

יהושע ששון, תל־אביב

הפגנת יחיד

אין מילים בפי כדי להביע את הזעם למקרא הידיעות כי לא היו מספיק כרטיסים לבמות המוזמנים במיצעד צה"ל בתל־אביב, להורים השכולים של חללי מלחמת השיחרור.

לנגה

הייתי עד לתמונה המבישה שתיירים קנו כרטיסים לאחר שכבר נפוצה הידיעה בדבר המחסור. פקידי המלון שבו התאכסנתי רצו עם הדרכונים הזרים של התיירים, כדי להשיג עבורם כרטיסים.

למרות היותי תייר כאן, ולמרות שתיכננתי לחגוג את יום העצמאות ברחובות העיר, גרמה לי הידיעה לדיכאון. נסגרתי בחדרי, כהפגנת מחאה נגד המדינה, הרוקדת בפני כל זר ואינה משלמת גמול קטן לאלה שלהם היא חייבת כה הרבה.

דויד לנגה, תל־אביב

אוחזי ההגה הדפוקים

כל הכבוד לכם!

כנהג צבאי, העובד ביום ובלילה כמו חמור, ברצוני להודות לכם על הכתבה „המוות והנהג העייף" (העולם הזה 1443).

אנחנו תמיד דפוקים, וזו הפעם הראשונה שבעייתנו מוצגת באור הנכון מעל דפי העתונות.

אני בטוח שכך גם חושבים הרבה נהגים צבאיים אחרים.

חייל, אי־שם, צה"ל

לדעתי יש לתבוע מן הממשלה ומשלטונות הצבא הקמתה של ועדת חקירה, שתבדוק את נוהגי העבודה והסדרים של עבודת הנהג בצה"ל.

בידי הנהגים הצבאיים מופקד רכוש יקר של המדינה, נוסף לחייהם של חיילנו. לכן נחוצים תנאים טובים לעבודתם.

רבקה רובינשטיין, חדרה

גבול הטימטום

יש גבול לאהבה (העולם הזה 1443) ויש גבול לטימטום הביורוקרטי.

נידמה לי ששום אסון לא יקרה, ובטחון המדינה לא יפגע, אם פטמה היפהפיה תורשה לעבור את הגבול ולהתיישב בישראל, כאזרחית לכל דבר.

אם שר הפנים, משה חיים שפירא, אכן יתן הוראה כזו, תוכל פטמה להתחתן עם מחמוד, לגדל את ילדיה בישראל. היא בוודאי תודה על כך למדינה עד סוף ימיה.

שולמית קרמר, נהריה

המוות הגואל

בהעולם הזה (1441) הופיעה כתבה „ברוך דיין אמת", בה סופר על מותו של הדיין

(המשך בעמוד 6)

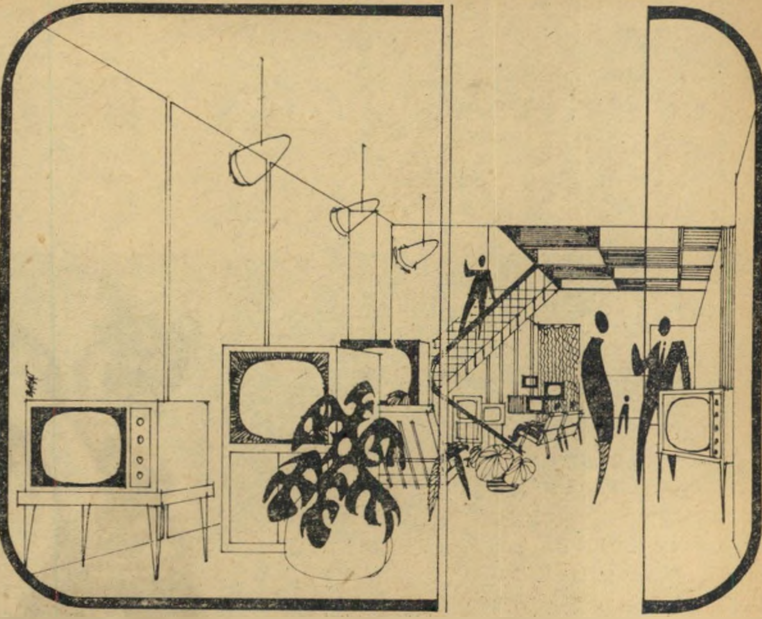

הטלביזיה המתאימה לסלון שלך...

בחר במקלט הטלביזיה המתאים לסלון שלך.

בחר אותו באוירת סלון אמיתית — בסלון הטלביזיה.

בחר אותו מבין חמישה־עשר דגמים שונים, שנבדקו כולם ע"י מומחינו ונמצאו מתאימים לתנאי־הקליטה בארץ.

קנה לך מקלט טלביזיה, רק לאחר שתראה אותו בפעולה ורק לאחר שתשווה אותו למקליטי טלביזיה אחרים.

בסלון הטלביזיה יכול כל קונה להפעיל בבת אחת מקלטים שונים, מכוונים לאותה תחנה, וכך להשוות בדיוק את טיב פעולתם.

כל טלביזיה שתקנה בסלון מובטח לה שרות יעיל ע"י מיטב המומחים בארץ.

מומחי סלון הטלביזיה יעזרו לך גם בבחירת אנטינה — אנטינה שתתאים למקלט שבחרת, למקום מגוריך ולתחנות שאותן אתה רוצה לקלוט.

טלביזיה לסלון - בסלון הטלביזיה

סלון הטלביזיה בע"מ

תל־אביב, רחוב בן־יהודה 71,
טלפון 235739

פרסום נאור

צרכי צילום והסרטה

לשירותך תמיד

צילומים
והסרטות
בחתונות,
נשפים
ובר־מצווה
בידי מומחים

פוטו רפיד בן־יהודה 68, ת"א

בשליחות חשאית לטוקיו

מאת יאן פלמינג

ג׳יימס בונד שבור ומדוכא. רצח אשתו (שתואר בספר „בשליחותה החשאית של המלכה״) פגע בו בצורה כה אנושה, עד כי שוב אין הוא מסוגל לשרת כסוכן חשאי. הוא מתדרדר לזרועות האלכוהול ונעשה „סכנה בטחונית״. לפתע חל מפנה. ידיעה מהסוכן בטוקיו מוסרת כי ארנסט בלופלד שוהה ביפן. בספר זה „שליחות חשאית בטוקיו״, מגיע מפגש הענקים לשיאו. זהו מאבק אכזר בין מוחו הגאוני של ראש עולם הפשע, לבין המבריק ורב התחבולות שבין סוכניה החשאיים של הוד מלכותה, מלכת בריטניה.

פרק 17 : משהו רע מתקרב לכאן

טירתו של דוקטור שטרהנד לא היתה שונה מהטירות עליהן למד בונד בבית־הספר. הוא גילה דלת ממוסמרת, בעלת קמור בתקרתה, אכולה מפגעי מזג האויר. מנעוליה ובריחיה היו אכולים ובמצב של התפוררות, אך מנעול ושרשרת חדשים הותקנו ונעצו בעץ ובאבן שמסביבה. בונד משש אותם באצבעותיו. כן! הם יכנעו בקלות לפצירה שבכליו. האם יהיה מנעול נוסף מבפנים? כנראה שלא, אחרת לא היה מותקן המנעול החיצוני. בונד חזר על עקבותיו, חוזר ופוסע על טביעות רגליו הקודמות. דלת זו תהווה מחר את מטרתו!

עתה בפוסעו ימינה, אך עדיין צמוד אל הקיר, המשיך בסקירתו. פעם אחת חמק משהו בין רגליו ונעלם תוך גרירה כבדה, לתוך ערימת עלים מתחת לאחד העצים. אילו נחשים אומנם תוקפים בני אדם? מלך הקוברה, ממבה שחור, צפעוני משונן, נחש הרעידות, פר דה לאנס. אילו אחרים? האם היו הנחשים ציידי יום או לילה? בונד לא ידע. בין סיכונים כה רבים לא נמצא אף האתגר של הרולטה הרוסית. כאשר כל תאיו של אקדח התופי טעונים, אין אפילו הסיכוי של אחד לששה, עליו ניתן לסמוך.

בונד נמצא עתה בצד האגם הפונה לטירה. הוא שמע רחש קל, והסתתר מיד מאחרי גזע עץ. קולות הנפץ של הענפים הנשברים נשמעו באוזניו כנהמת היה פצועה. מאחד השבילים הופיע אדם או ליתר דיוק, מה שהיה פעם אדם. אור הירח הבהיר גילה ראש נפוח כדי מידתו של כדורסל, ורק סדקים צרים סימנו את המקום בו היו העינים והפה. האיש נהם בעת שפסע כשכור, ובונד ראה כי ידיו ניסו לגעת בפניו הנפוחים ולהפריד את הבשר שדבק מסביב לעיניו כדי שיוכל לראות. מפעם לפעם עצר במקומו ופלט קריאת כאב לעבר הירח. לא היתה זו קריאת פחד או מכאוב, אלא בקשה ותחינה. לפתע עצר. דומה היה כי הוא רואה בפעם הראשונה את האגם. בצעקה נוראה, בזרועות פשוטות כשל אדם הרץ לחבק את אהובתו, הוא רץ לעבר האגם והשליך את עצמו לתוכו. מיד געשו המים בתנועה שאותה ראה כבר בונד לפני כן, אלא שהפעם הקיפה זו שטח גדול יותר של מים שנראו רותחים ממש ליד הגוף. אלפי דגים קטנים, באורך של ששה אינטשים, נלחמו להגיע לאדם, במיוחד אל ידיו ופניו החשופים. קשקשיהם נצנצו לאור הירח הכסוף. פעם אחת הרים האיש את ראשו ופלט זעקת שבר קורעת לב, ובונד ראה כי פניו מכוסים דגים כשערות מכסיפות. לאחר מכן צנח ראשו לתוך המים, וגופו התהפך בנסיון להדוף מעליו את תוקפיו. אולם לאט־לאט התפשט כתם כהה אדמדם מסביבו, ולבסוף נח בשקט, פניו בתוך המים, ראשו וגופו רוטטים עדיין מן ההתקפה שטרם הסתיימה.

ג׳יימס בונד מחה את הזיעה הקרה מעל פניו. פירניאה! אותם רוצחים דרום־אמריקניים קטנים, בעלי לסתות חדות כלהבים, המסוגלים לכרסם סוס עד עצמותיו בפחות משעה! וזה היה אחד מאותם מתאבדים ששמעו על מות איום זה! הוא בא לכאן בבקשו אחר האגם, והרעיל את עצמו באחד השיחים. הר דוקטור שטרהנד אכן הכין חינגת־מוות עבור קרבנותיו. משתה־מוות אמיתי!

ג׳יימס בונד נרעד והמשיך בדרכו, בסדר, בלופלד, הרהר. זהו סימן וקו נוסף על החרב הנמצאת כבר בדרכה אל גרונך. בונד המשיך לפסוע. בוהק מתכתי החל להיראות במזרח.

בכל רחבי הגן הורגש ריח של גפרית באויר, ולא אחת היה על בונד לעקוף בקיעים מעלי קיטור ושלוליות בוץ רוטט של מעיינות גפרית, כשמסביבם — לאור אזהרה — מעגלי אבן צבועים לבן. הדוקטור נזהר פן יפול מישהו במקרה לתוך אחד מאותם לועות בוציים! עתה הגיע בונד ללוע כזה שגודלו כגודל מגרש טניס. פה ושם נראה שיח, ובמרכז, על פני המים, שט שיח פורח — קריזנטמות. הן היו מסודרות בקפידה, בדרך שהביעה משהו לחובב הפרחים היפני. למול בונד, מתוך מעבה השיחים, הופיע גבר יפני מהודר. הוא עצר במקומו והתבונן זמן־מה בבריכה הרותחת. הוא היה לבוש בקפידה ונשא מדים כשל פקיד ממשלתי גבוה או אבי כלה הנכנסת לחופה. הוא החזיק בידו מטריה וראשו, חבוש המגבעת, היה רכון לפנים, כאילו תוך עשית חשבון נפש. הוא דיבר אל עצמו, קולו היה שקט ודבריו מהירים, כאדם המתפלל ללא תנועה בכנסיה, כמי שמבקש משהו מאלוהיו.

בונד עמד ליד עץ, צללית כהה בתוך האפלה. הוא חש כי עליו להתערב במעשיו של האיש, אולם כיצד יעשה זאת ללא ידיעת השפה היפנית, בלא אמצעי עזר זולת השלט „חרש ואילם״ שברשותו? הוא המשיך לעמוד ללא תנועה, והמתין לצעדיו הבאים.

האיש חדל ממלמולו. הוא הרים את ראשו והתבונן בירח. אחרי כן הרים בנימוס את כובעו. לאחר מכן החזירו לראשו, אחז במטריה מתחת לאחד ממרפקיו ומחא בכפות ידיו. הוא החל ללכת, כאילו מיהר לפגישת עסקים, עבר בזהירות את מעגל אבני האזהרה והמשיך לצעוד בקור־רוח. הוא החל לשקוע בבוץ האפור. אף הגה לא נפלט מפיו, עד שהגיע החום לגרונו. הוא פלט צעקה „ארגה!״ לעבר הירח, וזהב שיניו נבלע במוות הלוהט. רק מגבעתו נשארה על פני הבוץ. לבסוף נטתה המגבעת על צידה ונבלעה גם היא בעקבות בעליה, וריח עז ומחליא של בשר חרוך התפשט באויר והתגבר על צחנת הגפרית שעלתה באפו של בונד.

בונד עצר בזעמו הגואה. אדם המשתכר בכבוד, הלך בכבוד לפגוש באבותיו — פשעו הבלתי ידוע כופר בעת שעצמותיו שקעו ב־קיבת העולם. קו נוסף נחרת בחרב הדמים של בלופלד. מדוע לא בא חיל האויר היפני להפציץ מקום זה ולשרפו עד היסוד בפצצות נפל״ם? כיצד יכול אדם זה לקבל הגנה ממדענים וחוקרי צמחים? ועתה, הוא עצמו נמצא כאן. בודד בגהינום של מטה, מנסה לבצע את השליחות כמעט ללא נשק, לבד משתי ידיו. המשימה הנה חסרת תקוה! לא ניתן לו אף סכוי של אחד למיליון. הנמר וראש ממשלתו יקבלו את התמורה לקסם 44 היקר שלהם בבשר אדם, במאה שמונים ושתים ליטראות בשר שלו, למען הדיוק!

כשהוא מקלל את מולו, מקלל את הנמר, מקלל את כל יפן, המשיך בונד בדרכו, וכל אותה עת היה אי־מי לוחש באזנו: „אך האינך רוצה להרוג את בלופלד? האינך רוצה לנקום את מותה של טרייסי? האין זו הזדמנות מתת־אלוהים? הצלחת יפה הלילה. חדרת למבצרו, וסירת בשטחיו. אפילו מצאת דרך להכנס לטירה, וכנראה יעלה בידך לחדור גם אל חדר המטות שלו. הרוג גם אותה באותה הזדמנות! ולאחר מכן — חזרה לאנגליה ולתהילות מפקדך. חדל להתייסר ולהתענות! במקום כלשהו ביפן מתבצעת התאבדות כל שלושים דקות, במשך כל יום מימות השנה. חשוב על מטרתך!

ובונד שמע ללחישה באוזנו והמשיך בסבובו לאורך הקיר עד שובו לביקתה בה התמקם.

הוא העיף מבט אחרון בגן לפני שנכנס. הוא ראה את צואר האגם במרחק של כעשרים יארד ממנו. השחר החל לעלות. חרקים גדולים החלו להתעופף בין השיחים. היו אלה זבובי דרקון וורודים. וורודים! מרקדים ומקפצים. כמובן! ה„איקו״ של סוכנו הגוסס של הנמר! היה זה מחזה הבלהות האחרון שלו מן המקום. בונד נכנס לביקתה. גישש בזהירות ופילס לו דרך בין כלי העבודה, נכנס לקן שבנה לעצמו, כיסה את עצמו בכמה שקים, ושקע בתרדמה רדופת רוחות, בעותים וצריחות.

* * *

הקטע הוא מתוך הספר „בשליחות חשאית לטוקיו״, רב מכר עולמי נוסף של הסופר יאן פלמינג, יוצרו של ג׳יימס בונד, הספר יצא לראשונה בעברית, בהוצאת „ספיח״ וניתן להשגה בכל חנויות הספרים.

מכתבים

(המשך מעמוד 4)

הרבני פינחס אליהו פרידמן מתל־אביב.

סופר בה כי מותו פתר בעייה של מינוי דיינים חדשים, איפשר למנות מיספר שווה של דיינים ספרדים ואשכנזים. זה הזכיר לי סיפור ששמעתי מפי המגיד הגדול ממינסק, שהנשיא זלמן שז"ר מקדיש לו מקום נכבד בספרו כוכבי בוקר:

בערב פסח קרתה מהומה גדולה בעיר. נמצא ילד הרוג, והיהודים חששו מפני ה־פוגרום הממשמש ובא. גדולי העדה התכנסו לדון במצב, כשהרבי יושב בראש השולחן וגאנח. לפתע התפרץ לחדר מאירקה השמש, כשהוא צוהל משימחה. כשנשאל השמש ל־פשר השימחה, השיב: „סכנת הפוגרום חלפה; התברר שהילד ההרוג הוא יהודי!"

יוסף קורבמן, תל־אביב

תנועת המרי

נוכח גל ההתייקרות הפוקד את הארץ, ונוכח חוסר האונים ואי־האכפתיות של העס־קנים המפלגתיים למיניהם, הוזאגים לספק לעצמם מכוניות פ־אר, אני מציע דרך חדשה למאבק ציבו־רי: יש לארגן שבי־תת קניה, של מיצ־רך זה או אחר, ש־מחירו הועלה באופן שרירותי.

יורדן

הכושים בדרום־אפריקה ערכו בזמ־נו שביתת נסיעות, אילצו את בעלי ה־אוטובוסים להוריד לבסוף את מחיר ה־נסיעה, שהועלה קו־דם לכן וששימש סיבה לשביתה.

אתם הוכחתם כבר לא פעם כי אינכם נרתעים ממאבק צודק. לכן אני קורא ל־עורכי העולם הזה לעמוד בראש תנועת מרי אזרחי, לשמש לה כמנחה וככלי ביטוי.

אני מוכן לעזור לכם בכל מה שאדרש, ואני מכיר עוד עשרות אזרחים החושבים כמוני.

אתם היחידים המייצגים את האדם הקטן, ועליכם מוטלת החובה לעשות משהו ב־נידון — עכשיו!

דניס יורדן, חיפה

נזכרה ברשת

הגליון האחרון של העולם הזה עירער לגמרי את שלוות המשפחה שלי.

כבר למעלה משנה שאני נלחמת בבתי, החולמת להיהפך ל־דליה לביא שניה. הילדה קוראת בקבי־עות בל מילה ש־מתפרסמת על דליה בעתונות, חולמת על נסיעה לעולם הגדול ועל חיי זוהר כפי שמנהלת השחקנית הישראלית.

חיימן

הגימוק האחרון שנשאר לי היה, כי צעירה עבריה חייבת לחיות בארץ מול־דתה ואסור לה ל־תכנן עזיבה של הארץ. והנה, פירסמתם את תמונותיה של דליה בבגד־הרשת (העולם הזה 1443) — ועכשיו בתי נדבקה גם ב־שגעון הזה ורוצה לחתוך את בגד־הים שלה בהתאם.

מה אני יכולה לענות לה?

דבורה חיימן, חיפה

שזו רשת ריגול מסוכנת.

טעות לעוזם צודקת

חג הפסח, אחד במפא"י ויום העצ־מאות (גבעתון, שבועון גבעתיים).

משה קשטן, גבעתיים

הספר הופיע בספה האנגלית (חרות).

אלי ממן, ירושלים

את נשות חייו האחרונות חי בפאריז (ידיעות אחרונות).

חיים חבוניק, רמת־גן

מצעד הצבי (הארץ).

צבי בן־צבי, תל־אביב

●

זכות קדימה במדור זה תינתן למכתביהם של קוראים המצרפים את תצלומיהם למכתבים.

פרסום ד"ר יעקבסון

TIME

תענוגת אמריקאית

20 סיגריות -.ו ל"י * תוצרת דובק בע"מ

הנדון:

סאן דומינגו

כ אשר כפיר שובר את קליפתה של ביצה — אלף חכמים לא יתקנוה.

זהו הלקח הראשון של סאן דומינגו.

ולהיפך: כאשר אדם חכם מצליח, בעמל סבלני של שנים, להצעיד את האנושות צעד קטן קדימה בדרך אל האור — די במעשה אחד של כסיל כדי להחזירה למחשכי הג'ונגל.

זהו הלקח השני של סאן דומינגו.

כי החייל הראשון של חיל־הנחיתה האמריקאי, שדרך על אדמת האי הקאריבי, דרס, ללא תקנה, את מיפעלו הגדול של ג'ין פיצג'ראלד קנדי.

★ ★ ★

מ ה קרה בסאן־דומינגו? אין כל ספק לגבי העובדות. הכל נעשה כמעט ב־פרהסיה. עתונות הגונה — כמו הצרפתית, למשל — אינה מתקשה במסקנת תמונה מהימנה.

(אין הדברים אמורים, כמובן, לגבי העתונות הישראלית. זו מפרסמת רק הודעות־תעמולה אמריקאיות, במסווה של חדשות. אין בה אפילו נימת הביקורת הקלושה הקיימת בעתונות האמריקאית עצמה. עתוני ישראל הם, ברובם הגדול, אמריקאיים יותר מן האמריקאים.)

הנה כי כן, זו התמונה:

גיבור העלילה הוא מוסד. שמו סי־איי־איי — המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית.

זהו מוסד אדיר. יחד עם שאר ענפי מגן־הון־החושך האמריקאי, הכפופים בעקיפין ל־מרותו, חולש המוסד על תקציב שנתי העולה פי שש על תקציב מדינת ישראל כולה. יש לו שלוחה בכל מדינה בעולם. ובארצות־הברית עצמה הוא מהווה מדינה־בתוך־מדינה, משוחרר מכל ביקורת יעילה.

ברפובליקה הדומיניקאית שלט דיקטטור בשם טרוחיו. הוא היה קשור, כמובן, ב־מוסד, אך הוא התגרה בדיקטטורים אחרים בדרום־אמריקה, שגם הם היו קשורים ב־מוסד. לכן החליט המוסד לחסלו.

כך פרצה הפיכה בסאן־דומינגו. טרוחיו נרצח. אחרי לבטים רבים נבחר נשיא דמוקראטי בשם חואן בוש — הנשיא הראשון בתולדות הרפובליקה שנבחר אי־פעם בבחירות חופשיות. אבל בוש לא מצא חן בעיני המוסד. הוא דמוקראט שמאלי־מתון. (במושגים של ישראל, אם בכלל אפשר לעשות השוואה: משהו בין ליברלי־עצמאי וליברלי־ימני.)

המוסד החליט לסלקו. הוא בחר בגנרל מסויים. הגנרל המסויים ביצע הפיכה. בוש גורש. הוא לא ברח לברית־המועצות, גם לא לקובה. הוא השתקע בפורטו־ריקו, שהיא דוקא מושבה של ארצות־הברית.

בסאן־דומינגו שלטה מאז כת של גנרלים. היא לא ייצגה את העובדים, גם לא את ה־מעמד הבינוני, גם לא את הימין המתון. היא ייצגה כנופיה זעירה של פיאודלים מקומיים, את חברות־המונופול האמריקאיות — ואת המוסד המרכזי לביון.

זה היה המצב עד ליום השבת, ה־24 באפריל, כאשר התקוממה קבוצה של קצינים מתקדמים ו־הכריזה על החזרת בוש לנשיאות.

★ ★ ★

ת וך 24 שעות החלה התגובה של ארצות־הברית. המהירות מוכיחה כי הכל היה מוכן מראש.

המוסד נתן הוראה לגנרל הימני ואסין להפציץ את סאן־דומינגו. הפצצה זו שימשה תירוץ כדי לקבוע שבאי שורר תוהו־ובוהו וכי מתנהלת מלחמת־אזרחים. בחסות תרוץ זה נשלח חיל־הנחיתה לאי, כדי „להגן על חיי האמריקאים".

ברגע שהגיע החייל הצפון־אמריקאי הראשון לאי, לא היתה שם שום מלחמת־אזרחים. הכוחות ה־נאמנים לבוש שלטו באי, והעם היה מלוכד מאחוריהם. כוחות ה־גנרל ואסין כבר היו מובסים.

חיל־הנחיתה כבש חלקים של עיר־הבירה, הטיל מצור על כוחות הנשיא החוקי. הוא קבע את מטהו במיפקדת הגנרל ואסין. אנשי חיל־הנחיתה באו „להציל אזרחים אמריקאיים". בהדרגה השתנתה ההנמקה, ונאמר כי באו למנוע השתלטות הקומוניסטים על האי. השתלטות זו, נאמר, כבר החלה.

לא עברו ימים רבים, ונסתבר כי המוסד המרכזי לביון מסר לנשיא ג'ונסון ביודעין אינפורמציה כוזבת על מהות הכוחות ש־עמדו מאחורי הנשיא בוש. כוחות אלה היו קואליציה רחבה מאוד, החל בימין המתון וכלה בשמאל הקיצוני. הקומוניסטים היו בה מיעוט מבוטל.

אך המוסד כלל לא התכוון לחם בקומוניזם. הוא התכוון לחם נגד עליית שלטון דמוקרא־טי־ליברלי. כי המוסד הוא ימני־קיצוני, והוא תומך בכל רחבי ה־יבשת האמריקאית (ולא רק שם) ביסודות הימין הקיצוני — הפי־אודלים, המולטי־מיליונרים, הגנר־לים ואנשי שרותי־הבטחון.

מאחר שאותם היסודות שולטים, בעזרת המוסד, ברוב מדינות אמריקה הלאטינית, לא היה קשה למוסד לכנס את „ארגון מדינות אמריקה", ולקבל שם החלטה בזכות הקמת כוח־חירום כלל־אמריקאי. כוח זה יבוא ל־סאן־דומינגו, כדי לתת חיפוי וסיוע לחיילי ארצות־הברית.

כאשר נוכח המוסד לדעת כי הכת הימנית של הגנרל ואסין מעלה צחנה רבה מדי, החליט להחליפה ב„ממשלה" חדשה, שתעמיד פנים כ„כוח שלישי". אך חוץ מעתוני ישראל לא התייחס לכך איש ברצינות. ה־„ממשלה" החדשה היא ממשלת המוסד — וכך מתייחס אליה העולם. ואילו העם הדומיניקאי מלוכד אחרי ממשלת הגנרל קאמאנו, נאמנו של הנשיא בוש, שהושבע כחוק על־ידי הפרלמנט הנבחר.

עד היום לא סיפקה וושינגטון

ויאט־נאם? סאן־דומינגו? לינדון ג'ונסון בפעולה

לעולם שמץ של הוכחה כי ממשלה זו כפופה לקומוניסטים.

★ ★ ★

ע ד כאן הכל ברור. לא ברור רק מדוע פעל הנשיא ג'ונסון כפי שפעל.

שחרי גם זה ברור: ינצח מי שינצח באי — ארצות־הברית נח־לה בו תבוסה.

כאשר הגיע הנשיא קנדי לשלטון, הוא הבין כי דרוש שינוי מוחלט במדיניות ארצו בדרום־אמריקה. בכל רחבי אמריקה הלאטינית מתקרב המצב להתפוצצות. הפער בין ההמונים מוכי־הרעב לבין קומץ הפיאודלים השליטים הפך בלתי־נסבל בימינו. הוא מוכרח להביא למהפכה — כמו בסין, בקובה או במצרים. מהפכה זו יכולה להיות דמוקראטית או קומוניסטית.

קנדי החליט להקדים תרופה למכה. לעודד ברחבי היבשת כוחות דמוקראטיים, ליברליים ואפילו סוציאליסטיים, שיחוללו את המהפכה בעזרת ארצות־הברית, ובלי הקומוניסטים. לצורך זה הכריז על „הברית למען הקידמה", הזורם כספים אדירים ליבשת.

ההצלחה היתה מועטה. הכסף נעלם בכיסי השליטים. המוסד המרכזי לביון ציפצף על קנדי, המשיך לתמוך בידידיו מאתמול.

אך בכל זאת החלה התקדמות. בצ'ילי הגיעה לשלטון מפלגה נוצרית־דמוקראטית שמאלית־מתונה. קאסטרו לא הצליח לחולל מהפכות. נידמה כי התגבש כוח שלישי.

ואז באו מאורעות סאן־דומינגו, ובמחי יד נשבר הכל.

גל עצום של שינאה לארצות־הברית מציף ברגע זה את כל ארצות אמריקה הלאטינית — גל לאומני של עלבון והשפלה. בראשו עומד השלטון החדש בצ'ילי. הכוח השלישי נמצא עתה בסירה אחת עם אנשי קאסטרו. דה־גול וקוסיגין מדברים אליו בשפה אחת.

שוב לא נותרו לארצות־הברית ידידים, אלא הפיאודלים הגרועים ביותר. אין זה כוח מבוטל. מאחוריו עומדת כל העוצמה הצבאית והכלכלית האדירה של ארצות־הברית, וכל הקונוניות החשוכות של המוסד לביון.

אך כמה זמן יעמדו הכידונים והפגיונות מול מצב פוציאלי שאין לו תקנה, זולת המהפכה?

★ ★ ★

ה אזרח הישראלי, העסוק בעניניו ש־לו, מתייחס אל מאורעות סאן־דומינגו כאל מחזה רחוק, שאינו נוגע לו.

זוהי טעות. הדבר נוגע לנו.

ישראל היא מדינה קטנה. אין היא מעוניינת שהעולם יחזור אל הג'ונגל.

כי בג'ונגל זה — לא אנו נהיה הנמרים. ומה שקרה אתמול בסאן־דומינגו, יכול לקרות מחר כאן.

בסאן־דומינגו נקבע תקדים. מעצמה גדולה יכולה להנחית חיילים בתוך מדינה אחרת, ללחום בממשלתה החוקית, לכפות עליה ממשלה אחרת. היא יכולה לעשות זאת ב־גלוי, בפרהסיה, כמעט ללא הסוואה, בהכ־ריזה כי לא תסבול כינון שלטון „קומוניסטי" במדינה סמוכה. האמריקאים עצמם הם הקובעים, כמובן, מיהו „קומוניסט" ומי לא. אם חואן בוש הוא קומוניסט — מדוע לא דה־גול? או (להבדיל) לוי אשכול?

ואם מותר לחיל־הנחיתה האמריקאי לנחות כך — מדוע לא לצבא הסובייטי? או לצבא הסיני? או לצבא המיצרי?

★ ★ ★

ה הצד העקרוני. אך יש עוד צד אחד, מוחשי עוד יותר, הנוגע לישראל. מאוד־מאוד.

ברגע זה תוססת אמריקה הלאטינית כולה. היא מקשיבה באוזן דרוכה לכל מילה, לכל הגה. ברגע זה נוצרים יחסי ידידות, וגם יחסי איבה. הכל נמדד ונשקל מחדש.

מה הקול הבא מישראל? האם זה הד קולה של וושינגטון, או קול עצמאי? או שמא נאלמה ישראל דום?

מיליונים מקשיבים.

דה־גול דיבר. עתה הוא הגיבור הגדול של אמריקה הלאטינית.

ירדן דיברה. נציגה במועצת־הבטחון השמיע נאום ביקורתי, שזכה לתשומת־לב. הוא ירכוש אהדה לערבים.

עד היום קיימת בלב החוגים המתקדמים באמריקה הלאטינית ידידות רבה לישראל. פידל קאסטרו נשאר אחד הגשרים האחרונים בין ישראל והעולם הערבי. אך עתה מגוייס העולם הערבי כולו כדי לשכנע את אמריקה הלאטינית כי ישראל היא משרתת של וושינגטון, וכי גורל אחד מאחד את קאהיר וקאראקאס, ביירות ובואנוס־איירס.

מצפוננו האנושי, אחריותנו כלפי משפחת־העמים והאינטרס של ישראל חברו יחדיו כדי לצוות עלינו להשמיע את קולנו:

חרות לסאן־דומינגו!

מאת **אורי אבנרי**

כתבה שלישית בסידרה: מנהיג בכיר בשולם הערבי נפגש עם אורי אבנרי

אחרי כתיבת שתי הכתבות הראשונות בסידרה זו, קיבלתי הודעה דחופה מפי ידידים בחוץ־לארץ: „בוא מייד!"

שהיתי בחוץ־לארץ במשך עשרה ימים. במשך עשרה ימים אלה, לא עשיתי דבר זולת לשוחח על ענייני ישראל־ערב — בוקר, צהריים וערב. נפגשתי עם עשרות מומחים — ערבים ולא־ערבים, מנהיגים וידידיהם של מנהיגים, אנשי שלטון ומהפכנים, עתונאים ואנשי־רוח, אנשים המצויים בסודן של כל מדינות ערב.

ככל אשר פניתי, נהניתי מעזרתם הפעילה והמסורה של „ידידים" — אנשי־הרצון הטוב הפועלים למען עניין שאינו נוגע להם, העושים למען השלום שלא על מנת לקבל פרס, ולעיתים תוך סיכון ענייניהם האישיים. לכל אלה, שאיני יכול להזכיר את שמם, אני רוצה להביע בצורה זו את תודתי, אף כי רובם אינם יכולים לקרוא את הדברים.

מטרתו של הקורס המזורז, שהוא אולי יחיד־במינו, היתה אחת ויחידה: לברר מה המצב בעולם הערבי למחרת יוזמת בורגיבה. חלק מן התוצאות אמסור להלן, וכמה תבות הבאות. חלק אחר איני יכול למסור כלל, אף לא בצורה מסווית, מכלי להביא נזק חמור לעניין.

אפתח בשיחה החשובה ביותר — כלי־כך חשובה שרק למענה בלבד היה כדאי לחרוק בנסיעה לכל מקום בעולם.

פגישה עם העתיד

איתי את פניו פעמים רבות — בתמונות. עתה ישב מולי, חייך והציע לי סיגריה ואש.

הידידים, שביקשוהו לקבל את פני, נדהמו כאשר הסכים בלי כל קושי. הם נדהמו שבעתיים כאשר הזמין אותי למשרד רישמי.

בשנת 1965, בראשית השנה ה־18 לקיום ישראל, כמעט ולא תיתכן פגישה בין ישראלי ובין מנהיג ערבי. כאשר נערכת פגישה כזאת למרות הכל, אחרי שידולים ותמרונים מסובכים, היא מתקיימת תמיד בחשאי, במקום ניטראלי — לרוב בביתו הפרטי של צד שלישי, שאינו ישראלי או ערבי. היו לי פגישות רבות מסוג זה בעבר.

לא כן היתה פגישה זו. נכנסתי לבניין בשעה היעודה. מזכיר ערבי, אדיב מאד, קיבל את פני והוליך אותי במסדרונות שהיו מכוסים בשטיחים עבים. עתונים ערביים היו מונחים על השולחנות, תמונות של מנהיגים ערביים היו תלויות על הקירות.

כעבור כמה דקות לחצתי את ידו של המארח.

מעשה של אמון פנטסטי

יני יכול לומר מיהו ומהו. איני יכול לזהות אפילו את ארצו, ואת כתובת משרדו. „אנחנו יכולים לשוחח כאשר אל רעהו," אמר בראשית הפגישה. „אך איני יכול למסור הודעה בשם ממשלתי. אתה בחדאי מבין זאת."

הבינותי. הבינותי גם שעצם הפגישה הוא מעשה של אמון פנטסטי מצד האיש.

כי אילו התפתיתי לגלות את זהותו ואת מקום הפגישה — למען הסקופ העתונאי — הייתי יכול להביא לו ולמדינתו נזק עצום. רבים האויבים הממתינים רק לרגע זה, בו יוכלו לחצצר בעוצמה, מעל גלי האתר, כי פלוני נפגש עם „סוכן ציוני".

לכן אסתפק בקביעה הסתמית כי בן־שיחי הוא אחד המנהיגים הבכירים של העולם הערבי כרגע זה, שיש לו השפעה מכרעת על על עיצוב המדיניות של ארצו, וכי גדולי העולם מקשיבים לדבריו בתשומת־לב.

אין הוא פתוח חשוב משר־החוץ העיראקי, עמו נפגשתי לפני שש שנים.

הקורא יצטרך לקבל את הדברים כמו שהם — מבלי לבקש הגדרה נוספת בשלב זה. אני מקוה שלא יארך הזמן ואפשר יהיה להסיר את מעטה הסודיות מפגישה זו.

השאלה הראשונה והעיקרית שלי היתה: מה רוצה אל־חביב בורגיבה? מה תוכניתו האמיתית?

„הנשיא בורגיבה אינו מייצג תוכנית ברורה," השיב האיש. „הוא מייצג תהליך של מחשבה. בזה הוא רואה, בשלב זה, את תפקידו העיקרי. הוא גורם לכך שהערבים יתחילו לחשוב מחדש על בעיית ארץ־ישראל."

לחשוב מחדש

אם הצליח בכך?

„כן, אני בהחלט סבור שכן. הוא זרע זרעים, שאי־אפשר עוד לעקרם. בכל רחבי העולם הערבי הוא גרם לכך שאנשים יתחילו לחשוב מחדש. כי הוא ביטא דברים שרבים חשבו אותם כבר קודם לכן, אך לא העזו לאמרם."

הצטרפתי לדיעה זו. הזכרתי עובדה, שכמעט נשכחה לאחר מכן, כאשר החלה ההתרוצצות במחנה הערבי.

הרי בורגיבה דיבר על תוכניתו עם גמאל עבד־אל־נאצר. קשה לקבוע מה בדיוק דובר באותה שיחה בקאהיר. בורגיבה טען כי עבד־אל־נאצר הסכים עימו. אחרי הפגישה ראינו, גם בישראל, על מסכי הטלביזיה, את שני המנהיגים לוחצים ידיים בידידות.

(אחד מידידי, שנפגש פעמים רבות עם נשיא מצריים והמכיר אותו היטב, ניסה לשחזר באוזני מה אירע, לדעתו, באותה פגישה. בורגיבה הביע את רעיונותיו. עבד־אל־נאצר הקשיב באהדה, הפליט כמה מילים בלתי־מחייבות על כך שאכן דרושה יוזמה חדשה בעניין פלסטין. בורגיבה קיבל את הרושם הברור כי זוהי הסכמה מפורשת מצד נשיא מצריים, למרות שעבד־אל־נאצר נמנע, בפקחותו הרגילה, מלהתחייב על כך בפירוש.)

לאחר מכן השמיע בורגיבה את הכרזתו הראשונה בעיר העתיקה, בפני הערבים. אילו היו הדברים מצלצלים באוזני שומעיו ככפירה־בעיקר, היתה מתרחשת התפוצצות מיידית. אך שום התפוצצות כזאת לא היתה.

משמע: דבריו של בורגיבה על שלום „תוך כבוד הדדי" לא גרמו לזעזוע ספונטאני.

השוב מאד להבין ולזכור זאת. אילו בא לארץ מנהיג זר — למשל ראש ממשלת דנמארק — ואמר, במסיבת־עתונאים בתל־אביב, שישראל צריכה לותר על ריבונותה, היתה המדינה כולה הוספכת כמרקחה. אם לא היתה תגובה כזאת בירדן, משמע שדבריו על שלום שוב אינם מהוים, בארץ ערבית, כפירה בקודש הקדשים.

מאת

אורי אבנרי

לאחר מכן נסע בורגיבה ללבנון. שם כבר ידעו על כתנותיו. בכל זאת נתקבל בכבוד ובפאר, חזר שם על דעותיו ביתר תוקף. שוב לא היתה שום התפוצצות. ושוב נמנעה קאהיר מכל תגובה נזעמת.

לאחר מכן, בגלל סיבות שאינן קשורות בהכרח ביחסי ישראל־ערב עצמם, התפוצץ העניין בצמרת הערבית, והחל המאבק הגדול. אך אין לשכוח לרגע, כי במשך כמה שבועות נשמעו הדברים בשקט, ללא תגובות נסערות (חיוביות או שליליות).

דבר זה מאשר, בלי ספק, את דבריו של בן־שיחי: בורגיבה הכריח את ערביי המרחב המזרחי לחשוב.

„הדינאמיזם של השלום"

אצלנו, אמרתי, ישנם אנשים רבים המאמינים כי הנשיא בורגיבה פשוט המציא שיטה חדשה, פיקחית יותר, לחיסול ישראל. הצעתו לחזור לתוכנית החלוקה של 1947 נתקבלה בכמה חוגים ברוח זו.

„הנשיא בורגיבה לא דיבר אל ישראל," אמר בן־שיחי. „הוא דיבר אל העולם הערבי."

וכאן אמר האיש דבר שאני מהסס להזכירו. כי היתה זאת חזרה — כמעט מילה במילה — על דברים שאני עצמי כתבתי בראשית סידרה זו. איך יאמין הקורא הישראלי כי מנהיג ערבי אומר את אותו הדבר בדיוק? ובכל זאת: זוהי עובדה. אותו מנהיג לא קרא, כמובן, את דברי.

מסתבר כי הרעיון עצמו מובן מאליו לכל מי שחושב ברצינות על מיבצע של שלום במרחב.

עדיין לא הגיעה העת, אמר המנהיג, להידברות ישירה בין שני המחנות. בשלב הנוכחי יש להכשיר את הלבבות. יש ליצור אוירה. זאת ניתן לעשות רק כאשר שוחרי־השלום הערביים ידברו אל הערבים, ושוחרי־השלום היהודיים ידברו אל היהודים.

„יכולות להיות שיחות שקטות בינינו, כמו שיחתנו זאת. בשלב מאוחר יותר יכול לקום מגע ישיר וגלוי.

„אך ברגע זה ידברו הערבים אל הערבים, ואתם תדברו אל בני עמכם."

האם ימשיך בכך הנשיא בורגיבה?

„בוודאי. הוא ימשיך לפעול בכיוון שהתחיל בו. הוא יפעל למען הוצאת המיסטיפיקציה, הוצאת ההתלהבות, מן הבעיה הישראלית־ערבית. בכך הוא רואה את תפקידו. להוריד

בורגיבה הגיבור: עם עבד־אל־נאצר בשבועון מצרי

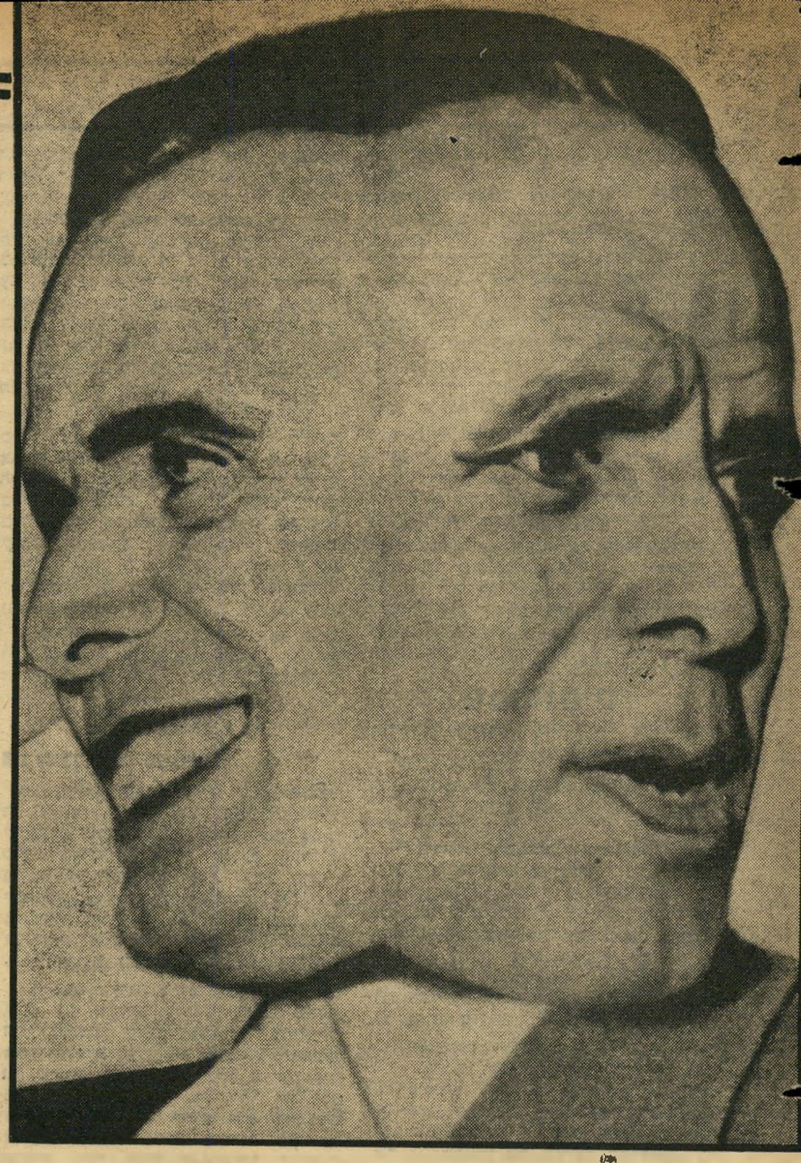

„בורגיבה הדו־פרצופי": פומפונגס בשבעון מצרי

את הבעייה ממישור הרגשות, הדמגוגיה, האגדות, המיתוס, למישור של הגיון וסבירות."

וכאן השמיע המנהיג פסוק שנחרת בזכרוני: „זהו הדינאמיזם של השלום".

נאצר אינו רוצה במלחמה

ד"ר אם סבור בן־שיחי כי גמאל עבד־אל־נאצר רוצה במלחמה, כפי שמאמינים רוב הישראלים?

„לא," השיב המנהיג, אחרי הירהור קל. „אני חושב שלא."

(דיעה זו שמעתי השבוע עשרות פעמים. ידידיו של עבד־אל־נאצר ואויביו, ערבים ואירופים, תמימי־דיעה לחלוטין בעניין זה. לא שמעתי אפילו פעם אחת, בכל עשרות השיחות, את הדיעה שנשיא מצריים אמנם חותר לקראת מלחמה עם ישראל. דמותו של הרודן המיצרי, ההיטלר של המזרח התיכון, הזומם יומם ולילה מזימות של מלחמה והשמדה, קיימת רק במקום אחד בעולם: בישראל.)

אם כן, מדוע יצא עבד־אל־נאצר להתקפה על הנשיא בורגיבה?

„אני חושב שיש לכך כמה סיבות. קודם כל, אין עבד־אל־נאצר יכול להשלים עם עם העובדה שמנהיג ערבי אחר בא ומשמיע רעיונות חדשים. לדעתו רשאי רק הוא עצמו להפיץ סיסמה חדשה. כאשר עושה זאת מישהו אחר, הוא רואה בכך פגיעה במעמדו.

„שנית, מיטב הצבא המצרי תקוע בתימן. המלחמה התימנית אינה פופולארית במצריים. צריכים לשכנע את העם המיצרי מדוע דרושה מלחמה זו. עבד־אל־נאצר משתמש בטכסים פשוט. הוא אומר שהמלחמה התימנית היא היא חזרה כללית למלחמה בישראל. בתימן, הוא אומר, מתאמנים החיילים המיצריים לקראת המלחמה בישראל.

„והנה בא בורגיבה ואומר שלא תהיה מלחמה בישראל. שמלחמה כזאת כלל אינה אפשרית. אם כן, שואל את עצמו האדם ברחוב במצריים, מדוע נמצאים חיילינו בתימן?"

„אולם," הוסיף בן־שיחי, „גם עבד־אל־נאצר חושב. בורגיבה גרם לכך."

ומה עמדתו של אחמד בן־בלה?

„גם הוא חושב. הוא רוחש ידידות אישית לעבד־אל־נאצר, ועל כן הוא תומך בו. אבל באלג'יריה מצאו דבריו של הנשיא בורגיבה הד רחב מאד. הוא ביטא בדיוק את אשר חושבים כל האלג'יריים המשכילים. בן־בלה יודע זאת.

„כאשר פרץ הסיכסוך בליגה, הופיע בן־בלה כמתווך. הוא לא התקיף את בורגיבה. הוא מנסה ברגע זה לתווך בין בורגיבה ועבד־אל־נאצר.

„הוא מנסה לארגן פגישה בין השניים."

האם זה אפשרי?

„שים לב לעובדה שעבד־אל־נאצר עצמו נמנע מכל התקפה על בורגיבה. הוא מתבייש להתקיפו. הוא מניח זאת לתועמלנים שלו."

והמעצמות הגדולות?

„כל המעצמות הגדולות היו תומכות בבורגיבה, לולא פרץ הסיכסוך בליגה.

„ארצות־הברית פירסמה הודעה חיובית עוד לפני שהתפוצצו הענייניים בקאהיר. גם האחרות היו עושות זאת, לולא חששו לפגוע במדינות ערביות אחרות."

(המשך בעמוד 27)

במדינה

העם

איזה כבוד?

האיש המושמץ ביותר במדינה היה ה־שבוע פרופסור מרטין בובר.

הוא שכב בבית־חולים, כאשר התנהל נגדו מסע־ההשמצות בן השעתיים, באולם הישיבות של עיריית ירושלים. ההזדמנות החגיגית: עריכת הדיון בהצעה להעניק לו אזרחות כבוד של העיר.

כך זכה פרופסור בובר באזרחות הכבוד:

אקסירוד (חרות): אם תתקבל החל־טה כזאת היא לא תשקף את דעת כל אזרחי העיר. היא תהייה כפיית דעת המיעוט. אני מציע לדחות את ההצבעה כדי שהסיעות תוכלנה לגבש התנגדות גדולה יותר.

דויד הכהן (חרות): אין זה סוד שהייתי מתלמידיו של בובר. אך למרות זאת אני מתנגד להעניק לו אזרחות כבוד. הוא העז ופרץ את חומת החרם נגד גרמניה. הוא קיבל פרס ספרותי מידי המרצחים ה־נאציים במינכן...

דוקטור יעקובי (ליברליים): לא נכון, זאת היתה פראנקפורט!

נציג המפד"ל: מה פתאום? שטויות! זאת היתה האמבורג!

ראש העיר: שקט! שקט!

דויד הכהן (חרות): חוץ מזה הוא ביקש חנינה על אייכמן. אבל כשתלו את הלוחמים העבריים נדם קולו. הוא לחם בלי־חמים על שלמות המולדת והוא גינה אותם.

ש. ז. דרוק (פאג"י): העיריה תפגע במוסד ששמו אזרחות כבוד אם היא תע־ביר הצעה כזאת. דיעותיו של בובר זן סילוף האמונה באלוהים.

ש. פרוש (אגודת ישראל): דיעו־תיו של בובר הן פגיעה באמונה וערכי היהדות.

אברהם ארסט (אחרות־העבודה): בכלל, אין זה סוד שהייתי משומעי הרצ־אותיו. אבל בהחלט שלא הייתי מתלמידיו. אין זה סוד שתמיד הייתי נגד דיעותיו הפוליטיות והפילוסופיות. וגם לא תמיד הבי־תי את מישנתו. בובר בעצמו לא הבין אותה תמיד. פעם אמר בובר לאשתו: „מיקרה מוזר קרה לי היום. קראתי בעתון מאמר שפירסמתי, וראה זה פלא — הבנתי הכל." אני על כל פנים לא יודע מישנתו.

אך למרות שאני מתנגד לו ולמרות שאני לא מבין את מישנתו ולמרות שאני נגד דיעותיו הפילוסופיות, אני מציע לתת לו אזרחות כבוד.

מ. גבירצמן (מפד"ל): השקפת עו־למו ומחשבתו נוגדת ניגוד מהותי ויסודי את תפיסת עולמה של היהדות. יחד עם זאת, כדי להימנע מפגיעה בכבודו האישי, החליטה סיעתנו להימנע מהצבעה.

●

אחרי דיונים ארוכים מאחורי הקלעים, פשרות, צעקות, הסדרים, שיכנועים, פגי־שות חשאיות, זכה בובר באזרחות הכבוד. רק 10 מתוך 21 חברי מועצת העיר־יה הצביעו בעד הענקת אזרחות הכבוד. 6 הצביעו נגד. השאר פשוט לא באו לישיבה.

בחוץ אמר חבר המועצה דויד הכהן מ־חרות: „מישהו שמכיר טוב מאד את בובר ורואה אותו כל יום, סיפר לי שבובר משלה את עצמו שאזרחות כבוד כרוכה בפרס כספי. זו תהייה הפתעה לא נעימה לבובר כשיודע לו שאזרחות כבוד זה סתם כבוד בלי כסף."

כבוד?

יחסי חוץ

מה מאחורי הסחבת

לפני עשרים שנה בדיוק הודבר הריין השלישי, הונף דגל המנצחים מעל הרייכס־טאג ושרידי מחנות־ההשמדה פרצו את השערים. דחקא ציונו של מאורע זה בר־חבי תבל, על הזיכרונות המרים הנלווים אליו, שימש עילה — לפי ידיעות שנת־פרסמו בבון — לדחיית פירסום ההודעה המשותפת על קשירת היחסים הדיפלומא־טיים בין ישראל לגרמניה המערבית.

היתה זו רק אחת הסיבות הרשמיות לסחבת בפירסום ההודעה ובכינון היחסים הדיפלומטיים. אך מניעיה האמיתיים היו נעוצים בהתנגדותו של שר החוץ הפרו־ערבי גרהארד שרדר, לנוסח שהביא עמו קורט בירנבאך מישראל.

במשך שבועיים ניסו חוגי משרד החוץ להעלים את גילויי החוצפה הגרמנית, אך עתון מצרי כתב כי פיוטת ההסכם הועברה לקאהיר לשם קבלת אי־קי מצרי.

סטירת־הלחי מבון אילצה את ראש הממ־שלה, לוי אשכול, לפרסם ראיונות בעי־תונות, לגיגוי הסחבת. אלא שלעומת הנימה החצופה של דוברי ממשלת בון, אשר האשימו את ישראל בסחבת והעלו על נס את „סגולותיו ומידת סבלנותו של ד"ר קורט בירנבאך", נשמע צליל מתרפס בד־בריו של אשכול, כי „מתקבל הרושם, שמנסים להרוויח ימים. דבר זה כשלעצמו אינו חייב להיות בלתי־מובן, אך אם נחוצה לבון שהות־מה כדי לשכך יותר את חמת הערבים, הם יכלו לומר זאת בפשטות."

אדנאור־בן־גוריון. מלאי התירוצים הסותרים לסחבת, שגדל מיום למשנהו, מנה השבוע, בין השאר: חופשותיהם של ארהארד ושרדר; ועידת שרי החוץ של נאט"ו; ועידת־הפיסגה הערבית.

אך מאחורי פרגוד העניינים השוליים ו־הליטוש הסיגנוני, התברר כי:

● הסחבת היא הוכחה לכך שההודעה הגרמנית מן ה־7 למרס, בדבר הנכונות לקשור קשרים דיפלומטיים עם ישראל, כמנה פחות מכל לישראל עצמה. כמנותיה, כפי שמתברר עתה, היו לבצר את הקשרים עם ארצות ערב על בסיס חדש, ולחזק את עמדתה של בון בדעת־הקהל המערבית (בעיקר אמריקאית), אשר עדיין נושבות בה רוחות אנטי־גרמניות עזות.

● הפיצוי שבון חייבת היתה לתת ל־קאהיר, היה: במישור הפוליטי — הפסקת מישלוחי־הנשק לישראל והדגשת המרחק

מארטין בובר
כל הכבוד

בסיוע כלכלי; במישור הכלכלי — מימון תוכנית החומש המיצרית השניה, על אף השתתפותה של גרמניה המיזרחית בה. כפי שהתברר, קשור ארהארד בהבטחה שנתן שליחו לנאצר — לפרסם במלואו את הסכם הסיוע הכלכלי כתחליף לייתרת ה־סיוע הצבאי.

● הניגודים בקרב ממשלת בון, בין מצדדי הידוק הקשרים הפוליטיים־צבאיים עם ישראל, ובראשם קבוצת אדנאור־שט־ראוס; לבין מצדדי אוריינטציה ערבית — ואפילו אנטי־ישראלית — שבראשם ניצב שר־החוץ שרדר. ראש־הממשלה לודוויג ארהארד ניצב בין שני המחנות.

פיוס במקום נורמליזציה. כתמו־רה לויתור מצד שרדר, הובטח לו שבהו־דעה המשותפת יודגש הרוח המוסרי של קשירת הקשרים הדיפלומאטיים עם ישראל, אשר תוצג כ„פיוס היסטורי בין שני הע־מים" ולא „נורמליזציה של היחסים", כפי שדרש אשכול.

עם פתיחת מושב הקיץ של הכנסת בשבוע הבא יצעד ראש הממשלה, בהוד־עתו המדינית, על חבל דק מאוד: בהוד־עתו במושב הקודם התחייב, כי לא יסכים לתחליף של ממון לנשק, ואילו קשירת היחסים הדיפלומאטיים, הצהיר, לא תיהפך למחילה.

אי־עמידתו בשתי הבטחות אלה תפתח, ללא ספק, גם את מושב הכנסת האחרון, לפני הבחירות, בהצעות אי־אמון.

בר־יהודה
מלחמה על הירושר, בלי פתח לנסיגה

אישים

העקשן העצמאי

דויד בן־גוריון עמד על דוכן הנואמים בכנסת, השיב למתנגדיו בוויכוח הגדול על הסכם השילומים. כאשר הגיע לדוברה של אחדות־העבודה, ישראל בר־יהודה, התקשה לבטל את דבריו ההגיוניים. הוא נקט בתכסיס בנגוריוני אופייני, כינה את הנואם בשם־משפחתו הקודם: אידלסון.

לא היתה שום סיבה לישראל בר־יהודה להתבייש בשם אידלסון, אולם הוא לא רצה להשלים עם השימוש הקנטרני שעשה יריבו בשם זה. „אם אתה תקרא לי אידלסון," הזהיר ממקומו, „אקרא לך אני דויד גרין!"

מאז הדביק בן־גוריון לאיש מיגור כינויים רבים, אך תמיד נזהר לקרוא לו בשמו העברי.

תקרית קטנה זו חשפה את הקו הבולט ביותר באופיו של בר־יהודה: העקשנות הבלתי־מתפשרת.

אוייב מס׳ 1. ישראל בר־יהודה היה איש ישר, ועל יושרו נלחם בלי להשאיר לעצמו שום פתח לנסיגה. קו־אופי זה השפיע על חייו הפרטיים לא פחות מאשר על חייו הציבוריים. בגיל צעיר נשא לאשה את בת־עירו בבה טרכטנברג, שהיתה חברה למפלגת צעירי ציון באוקראינה. נולדה להם גם בת, אך משנתגלו חילוקי־דעות אידיאולוגיים בבית הזוג, נתפרדה החבילה המשפחתית. האשה הוסיפה לשאת את השם אידלסון, מכהנת כיום כסגן יו״ר הכנסת מטעם מפא״י. ואילו הבעל הצטרף לקיבוץ הגדול יגור, עזב את מפא״י עם פרישת סיעה ב׳ ב־1942, ונתייצב בין ראשי אחדות־העבודה.

עם הצטרפות מפלגתו לקואליציה נשלח ישראל בר־יהודה לייצגה כחבר בממשלה. גם שם התבלט ביושרו העיקש. הוא הפך לאיש ריב ומדון עם השרים הדתיים, נעשה שנוא־נפשו של דויד בן־גוריון. הדתיים החלו להגדירו כאוייב הדת מס׳ 1. היה זה אחרי שבתפקידו כשר הפנים התקין תקנות, לפיהן די בכך שאדם יצהיר בתום־לב שהוא יהודי, כדי שיירשם כיהודי בת־עודת־הזיהוי שלו. תקנה זו גרמה לפרישת המפד״ל מהקואליציה ועוררה את התיכוח הגדול „מיהו יהודי".

טענת הדתיים היתה, כי יהודי יכול להיחשב רק מי שנולד לאם יהודיה, או עבר תהליך של גיור על־פי דיני ההלכה. הצהרה בלבד אינה יכולה להפוך אדם ליהודי. בפרשה זו עמד דויד בן־גוריון דווקא לצידו של בר־יהודה. אולם משגבר הלחץ הדתי ברחבי העולם נסוג בן־גוריון והסכים לבטל את הסעיף.

מאז הדביק בר־יהודה לכהן כשר הפנים, ועתה קובע יורשו הדתי, חיים משה שפירא, מיהו יהודי. בר־יהודה הוסיף להאמין, עד יומו האחרון, כי ביטול תקנתו הוא עוול היסטורי לגבי מאות מאזרחי ישראל, שהם יהודים לכל דבר — פרט לגושפנקה הרבנית.

העין הזועמת. גם במשרד התחבורה נתקל בר־יהודה בכפייה הדתית, וגם שם הוברע מטעמים קואליציוניים. הוא לא יכול היה להבין מדוע אי־אפשר להנהיג באוניה שלום שני מיטבחים, אחד כשר ואחד לא־כשר. כמה פעמים הצהיר: „אני מבטיח לכם, שאם אסע באוניה אוכל דווקא במטבח הכשר, אבל אינני רוצה שיכריחו מישהו לאכול כשר בניגוד לרצונו."

שוב ראו בכך הדתיים שינאת־חינם של מי שהוגדר על־ידם כאוייבם המושבע. סו־חרי־הדת לא יכלו כלל להעלות על דעתם, כי מולם ניצב אדם שעקרונות אמונתו מד־ריכים אותו במלחמותיו. לכן גם הופתעו הדתיים כשהיה בר־יהודה יוצא מפעם לפעם בישיבות הממשלה להגן על עמדה של השרים הדתיים, או על זכויותיו של שר דתי. זאת, למשל, עשה כאשר עמדה הממשלה להוציא את שר הדתות מתוך הפמליה שנועדה לקבל את פני האפיפיור בהגיעו לגבול ישראל. „זה לא ייתכן," טען בר־יהודה בעקשנות, „שכל מיני אנשים יהיו שם ואילו האיש הממונה על הדתות במ־דינה יורחק."

פרשת לבון היתה הגורם לקרע הסופי בין ישראל בר־יהודה לבין דויד בן־גוריון. בר־יהודה התנגד בתוקף לתביעות בן־גוריון, התקיפו בגלוי, זכה להיכנס לאותה רשימה של אישים, שעליהם הצהיר דויד בן־גוריון בהזדמנויות שונות: „איתו לא אשב יותר ליד שולחן אחד!"

בר־יהודה לא חיפש את הפופולאריות גם בקרב אותם חוגים היכולים להיחשב כבו־חרים פוטנציאלים של מפלגתו. בערב הב־חירות לכנסת הרביעית יצא בהכרזה, כי הוא רואה „בעין זועמת" את ריבוי הנ־סיעות של אזרחי ישראל לטיולים בחו״ל. הוא השמיע הכרזה זו באותם ימים שהממ־שלה החליטה להשליך סוכריה לאזרח, בצו־רת ביטול הצורך בהיתר־יציאה.

כשר־הפנים אף תקם על ההוראות החד־שות, המעניקות לאזרח שפע של הקלות לטייל בעולם. אך הוא ליווה הקלות אלה בהצהרתו על העין הזועמת, כדי לקבוע שהוא מתנגד לזרם החדש.

הקרב האחרון. לפני שנה נתקף השר במחלת־לב קשה. הרופאים אמרו נואש לחייו. הוא שכב בחוסר־הכרה בהדסה בירו־שלים, כשמיכל החמצן צמוד אליו. במשרד ראש הממשלה נעשו הכנות שקטות לק־ראת ההלוויה. מסביב למיטתו התאספו ראשי המפלגה, כשברור היה כי הסוף הוא עניין של שעות בלבד.

אך העקשן התתיק לא הירפה. הוא הפ־תיע את כולם, התאושש ממחלתו וחזר לפעילותו. בשיחות על כינון המערך הזוגי עם אחדות־העבודה היה אחד המחייבים הפעילים ביותר. כאשר עמדה המועצה האחרונה של אחדות־העבודה בסימן הת־נגדותו של יצחק טבנקין למערך, גייס בר־יהודה את כל כשרונו כדי לשכנע את המפקפקים כי המערך הוא צו היסטורי.

אולם הוא עצמו לא זכה לראות בכינון ה־מערך. ביום השני האחרון השתתף בישיבה ארוכה ומייגעת, בה נדונו פרטים סופיים של ההסכם בין שתי המפלגות. הוא חזר לדירתו בירושלים בלילה, עייף מן המאמץ וחש בכל כובד 70 שנותיו. בשעה מאוחרת קיבל התקפת־לב, ורופאו הזדרז להעבירו מייד להדסה. הוא ביקש שיועבר דווקא לתל־אביב, אך הרופאים קבעו שהטילטול יהיה מסוכן.

הפעם לא התגבר על המוות. שעה שהמ־דינה התכוננה לפתיחת החגיגות של יום העצמאות נדם לבו של העקשן העצמאי.

הממשלה

מלחמה על השלל

רב הנאמן למפלגה הוא רכוש מפלגתי רב־ערך בכל ימות השנה, אך ערכו גדול שבעתיים בימי בחירות. על כן, ככל שמת־קרבת מערכת הבחירות, גוברת התחרות בין מפא״י למפד״ל בשטח הרכוש הרבני. ידה של המפד״ל על העליונה בשטח זה. באמצעות משרד הדתות נרתמים בזה אחר זה רבני הערים — ובעיקר עיירות־הפיתוח — למירכבת הבחירות של המפלגה.

אך מפא״י אינה מותרת בקלות. במקום שיש לה סיכויים לרכוש רבנים משלה, היא נלחמת בחירוף־נפש על עמדותיה. אחת העמדות הללו היא צפת. הרב האשכ־נזי שימחה קפלן הודיע לשר הדתות זרח ורהפטיג, כי אם יאשר את מינויו של הרב הספרדי דויד דיין ינקוט הוא באמצעים חריפים ביותר. בשנת בחירות אין שר הדתות מוכן לנזק ש„אמצעים חריפים" כאלה עלולים לגרום לסיכויי מפלגתו בקל־פי.

אלא שמפא״י מעוניינת דווקא בקולות הנתונים להשפעתו של הרב דויד דיין. לכן כתב בשבוע שעבר שר הדואר אליהו ששון מכתב חריף לעמיתו שר הדתות, בו קבל כי „פרשת בחירתו של הרב דיין בצפת גובלת עם שערוריה ציבורית".

הזהיר ששון: „באם לא יסוכר עניינו של הרב דיין בצפת לפני הבחירות הקרו־בות לכנסת ולרשויות המקומיות, נראה את עצמנו, שר המשטרה ואני, נאלצים לדבר בכל הופעותינו הפומביות בפני ציבור הספרדים ובני עדות המזרח, על השערו־ריה הזאת ולהצביע על האחראים לכך ועל חלקך הרב וחלק מפלגתך באחריות הזאת, כדי שידע הציבור הזה את האמת וכל האמת."

המשך יבוא. שר הדתות לא נשאר חייב. בראשית השבוע הריץ מכתב לבכור שיטרית ולששון, בו שאל: „האם אין אתם סבורים שמדינת ישראל היא מדינת חוק? הנחתי על שולחן הממשלה הצעת־חוק בדבר בחירת רבנים מקומיים, ספרדים כאשכנזים, ואילו אתם מחבלים באישור חוק זה ומונעים קבלתו. אני מצטער על טענות־הסרק שאתם מעלים, בשעה שנידמה לי שידועה לכם האמת כולה מיהו המעכב, ומה הגורם לכך."

היה ברור כי ההתכתבות בין השרים עוד תימשך. היא בוודאי גם תתחמם, ככל שתהיה מערכת הבחירות קרובה יותר.

מפלגות

סוף מעשה במחשבה תחילה

אנשי הדור הצעיר של המפד״ל החליטו לערוך מישאל בין צעירי המפלגה, על בעיות שונות המעסיקות את הציבור הדתי.

54% מהנשאלים הביעו את דעתם כי חקיקה דתית באמצעות הכנסת היא הדרך היעילה ביותר להשלטת הדת על המדינה. לעומת זאת היו סבורים 40% מהנשאלים כי חקיקה דתית אינה מספיקה, ועל הציבור הדתי לחפש דרכים אחרות, יעילות יותר. רק 6% מהנשאלים קבעו כי הנסיון לכפות את חוקי הדת על הציבור החילוני רק מזיק לדת.

73% מהנשאלים היו סבורים כי הציבור הדתי אינו צריך להתחשב בחילוניים, בעוד ש־3.5% היו מוכנים לויתורים, על־מנת למצוא שפה משותפת עם הרוב החילוני למצוא שפה משותפת עם הרוב החילוני 13.25% הביע את דעתם שיש לשתף פעולה עם הציבור החילוני בשטחים שונים אך ל־הימנע מכל התמודדות רעיונית אתו. רוב של 41% קבע, כי אין להימנע ממגע והידב־רות עם הציבור החילוני, אם כי יש לעשות זאת מתוך כוונה להסביר ולשכנע ולא מתוך נכונות לויתורים.

76% מהנשאלים היו סבורים כי הרבנות הראשית מוסמכת לפסוק בעניינים בעלי אופי ציבורי, פוליטי וחברתי, ואילו 24% הביעו את דעתם כי הרבנות חייבת להישאר מחוץ לזירה הפוליטית והציבורית.

רוב של 90% קבע כי על המפד״ל להש־תתף בכל קואליציה שתבטיח את השפעה הדתית. רוב דומה הביע את דעתו כי ה־מפד״ל אינה חייבת בהכרח להשתתף ב קואליציה בראשות מפא״י, במידה והמערך הימני יהיה מוכן לויתורים לטובת הדת.

סטודנטים

ידיעה יקרה

הסיכסוכים התכופים והרעשניים בין עס־קני הסתדרות הסטודנטים הגיעו לאחרונה לשיא חדש. הפעם השתייכו הצדדים הירי־בים לאותה מפלגה.

יושב־ראש הסתדרות הסטודנטים, איש מפא״י אהוד סגיב, לא רחש חיבה מיוחדת לאמנון בר־לב, מזכירה של ההסתדרות, ש־גם הוא איש מפא״י. הסיכסוכים הבלתי פוסקים בין שני היריבים הגיעו השבוע למשבר, כאשר סגיב האשים את בר־לב בכך שהוא עובד בשופרסל הירושלמי, נוסף לעבודתו בהסתדרות הסטודנטים, דבר האסור על פי התקנון.

היושב־ראש הודיע כי לא יסבול יותר את התנהגותו של המזכיר, הסביר כי ידרוש את פיטוריו. הוא פנה אל רן כוחן, עורך פי־האתון, ביטאון הסתדרות הסטודנטים, הפעיל עליו לחץ שיפרסם בעמוד הראשון של דו־השבועון את הידיעה המרעישה, כי הוא עומד לדרוש את פיטוריו של המזכיר.

לעורכו הליבראלי של פי־האתון לא היתה ברירה. הוא נאלץ למלא את בקשתו של סגיב, הכניס את הידיעה המרעישה לעמוד הראשון, תחת הכותרת הראשית.

למחרת הובא העניין לדיון בפני מוסדות תא מפא״י באוניברסיטה הירושלמית. אהוד

שר־חדתות ורהפטיג
טענות־סרק, בלי קשר לאמת

סגיב נוכח לדעת כי לא יעלה בידו להעביר החלטה שתדרוש את פיטוריו של המזכיר, הוא נאלץ לסגת מעמדתו, התפייס עם בר־לב.

בינתיים הכינו עובדי הדפוס את החלק הראשון של פי־האתון, שבו היתה כלולה הידיעה. אך סגיב נזכר פתאום כי היא הת־יישנה, מיהר להעיר את עורך פי־האתון בשעת לילה מאוחרת, דרש ממנו להוציאה מן העתון.

העורך הסביר כי הדבר כבר אינו אפשרי, אבל סגיב התעקש. גם בעל הדפוס התנגד תחילה לשינויים של הרגע האחרון, נעתר לבסוף לשידוליו של סגיב.

כתמורה הוא דרש 450 ל״י, ששולמו מ־קופת הסתדרות הסטודנטים.

ימאים

סערה על החוף

כאשר התכנסה השבוע בתל־אביב ועדת־הביקורת של הסתדרות, לבירור ההתנג־שויות האחרונות שאירעו במוסדות איגוד־הימאים, ציפו העסקנים החתיקים לפגוש בחדרם פיראטים של ממש. אחד מהם שיפשף את עיניו בתמהון, בפנותו אל מזכיר האיגוד שנאלץ להתפטר: ״אתה בני משולם?״ ומשענה בחיוב: ״ואתה יושב כל־כך בשקט?״ המזכיר־לשעבר, ילידי־בול־גריה, אדם שקט ונוח לבריות, חייך באדי־שות.

בשיחה פרטית, אחרי שעזב את בניין הוועד הפועל, הסביר: ״כשנכנסתי לתפקיד, התברר לי תיכף ומיד שלא יכול להיות כאן מזכיר כללי, מבלי שיהיה נציג של איזו שהיא מפלגה. ככה זה. אני לא שייך לשום מפלגה, לכן החלטתי להתפטר״.

דבריו חשפו רק טפח מן הסיבות שגרמו להתפטרות. כי כתונתיו הטובות של משו־לם, עם כניסתו לתפקיד, היו גם תמימות. הוא חשב אמנם רק לשפר במקצת את מצב הימאים, אך מאמציו נתקלו בהתנג־דותן של קבוצות־לחץ בקרב הימאים ושל חברות־הספנות. הנשק העיקרי שהופעל נג־דו: אינטריגות אישיות בתוך האיגוד.

מצד שני תבעו ממנו קולות רבים של ימאים להשיג למענם יותר במשא־ומתן עם נציגי החברות וההסתדרות. המזכיר הכללי בעל הכוונות הטובות צעד במשך שנה על קרקע ממוקשת, עד שמוקש.

ארבעה לא באו. על כן היתה פרשת ההתפטרות רחוקה מלהיות עניין אישי. ואמנם, על סדר־יומה של ועדת־הבי־קורת ניצבה, בין השאר, השאלה אם מוע־צת הימאים האחרונה, שנערכה בראשית אפריל, היתה חוקית בכלל. כי במועצה זו הגיע המצב לידי התפוצצות, כאשר החליטו ארבעה מחברי המועצה להחרימה. למרות שהדבר לא הורגש בדיוני המועצה, טענו הארבעה בפני ועדת־הביקורת, כי הי־עדרותם הפכה את המועצה לבלתי־חוקית.

לעומתם, ראו אנשי רשימת נאמני איגוד הימאים, הכוללת את כל הפלגים והסיעות חוץ ממפא״י, ואשר קיבלה רוב בבחירות האחרונות, את המועצה האחרונה לא רק כמוסד חוקי בהחלט, אלא כמיסגרת חשובה ביותר למאבק המקצועי. הם הצביעו על העובדה, כי שבוע לפני כינוסה נחתם החוזה הקולקטיבי עם חברות הספנות, ובו הישגים מסויימים לימאים: העלאת־שכר כוללת בשעור של 12% בממוצע, ושיפור־מה בתנאים הסוציאליים.

בצד הישגים חלקיים אלה נשמעו קולות התרעה במועצה. מזכירי כל חטיבות ה־משק, עובדי סיפון וקצינים, דיברו על חוסר בטיחות, על צימצומי יעול כתוצאה מן האוטומציה, ועל ניצול עובדים מעל למידת יכולתם. כל אלה גורמים לנשירה מתמדת מהצי הישראלי.

את השם ואת הכסף. אחד מנציגיה הבולטים של רשימת נאמני איגוד הימאים, חיים צוקר, שכיהן בזמן המועצה כמזכיר חטיבת הקצינים, הציג את העובדה העיקרית המפלגת כיום את ציבור הימאים: תהליך התבדלות וגיבוש מעמדות מסוכסכים, של דירוגים מול קצונה. הוא טען, כי הדוגלים בהפרדה זו חותרים להפוך את החטיבות לאיגודים מקצועיים נפרדים.

הארבעה שהחרימו את המועצה — גדעון חלמיש, שייקה גרומן, אהרן צוקרמן וצ׳־ביקה פלוטקין סברו אחרת. טענותיהם, שהושמעו בשיחות פרטיות, כוונו בעיקר נגד שלטונות המכס והרכב המוסדות הקיי־מים באיגוד. **מאחר** שלפי דעתם היתה המו־עצה בלתי־חוקית, **הדביקו** לעצמם את השם ועדת הפעולה של נאמני איגוד הימאים, ופירסמו כרוז שעיקר תוכנו השמצה אי־שית של בני משולם, שלדבריהם לא חפץ לפנות את מקומו כמוכיר איגוד הימאים. הכרוזים חולקו במקומות־ריכוז של ימאים, כשהעוברים והשבים מתבקשים לתרום 10 ל״י לחעדת הפעולה.

קבל השבוע אחד מרבי־החובלים: ״הם הטעו אותי עם השם שאימצו לעצמם. הצבעתי בבחירות לאיגוד בעד רשימת נאמני האיגוד, כי אני מעריך אישית את העומדים בראשה. איך יכול עכשיו מפא״ניק כמו צביקה פלוטקין להתקשט בנוצות נאמני איגוד הימאים? והעיקר — אני רוצה את הכסף בחזרה.״

אורחים

ביקור הגבר הזקן

ההודעה הטלפונית שנמסרה להנהלת בית־הספר לרפואה, בבית־החולים הדסה בירו־שלים, הונחה על שולחנו של סגן הדיקן, ד״ר משה פריבס.

נציג משרד התיירות, שנמצא אותה שעה ליד שער מנדלבאום, בגבול ישראל־ירדן החוצה את ירושלים, מסר בה, כי נציגי בית־הספר לרפואה מתבקשים לגשת למקום, לקבל את פניו של מדען־אורח, הפתולוג הגרמני בוסה־גרביץ (68).

רופאי בית־הספר נדהמו. כמה חודשים קודם לכן העביר משרד החוץ את בקשת בוסה־גרביץ לבקר בישראל, לידי מנהלי בית־הספר לרפואה, ביקש את חוות דעתם בנידון. הסיבה: המדען התכונן להקדיש את עיקר זמנו לסיקור המוסדות הרפואיים בארץ. הללו דחו את הבקשה, נימקו את דחייתם בפירוט עברו הפוליטי של המבקש. כי בוסה־גרביץ, שהיגר לארגנטינה עוד בשנות השלושים, לא הסתיר מעולם את אהדתו למישטר הנאצי, שקם והתבסס במו־לדתו.

בשנת 1941 אף ביקר בברלין, זכה שם לקבל תואר של פרופסור כבוד. מעניק התואר: הפיהרר בכבודו ובעצמו, אדולף היטלר. באותה עת נשא לאשה את בתו של מדען בעל־שם, צירף לשם משפחתו את שם המשפחה של חותנו, גרביץ, כדי ליהנות מן היוקרה שהיתה קשורה לשם זה. מאז נודע בשמו הכפול: בוסה־גרביץ.

השבוע, כשביקר המדען הגרמני במוסדות הרפואה בישראל, עורר הדבר רוגז רב. הסביר רופא ירושלמי, מנהל מחלקה ב־הדסה: ״בוסה־גרביץ אינו כה גדול בשטח המדעי כמו שהוא גדול בשטח יחסי הצי־בור. הוא לא היה זוכה בביקור, שבודאי יעזור לו בטיהור עברו, אילולא התנהגותם של פקידי משרד החוץ ומשרד התיירות.״

הללו, מתוך התרפסות בפני זרים, פתחו לו את שערי הארץ, העניקו יחד עם זאת מכה מתחת לחגורה לרופאים הירושלמים. כי הם לא התחשבו בדעתם, ששללה את ביקור המדען, העמידו אותם בפני עובדה מוגמרת, על־ידי הודעה טלפונית של הרגע האחרון.

תצפית

● **אחמד שוקיירי יעוץ.** זהו הנצחון השני של אל־חביב בורגיבה, אחרי שכבר הצליח למנוע את סילוקו מן הליגה הערבית ועידותיה. שוקיירי, שהגיע למעמדו כראש ארגון־השיחרור הפלסטיני כסוכן מיצרי, החל עתה מפר את הוראותיה של קאהיר, ועל כן הוא מועמד לסילוק. הדבר הגיע לגילוי בעת הישיבה האחרונה של נציגי ראשי המדינות הערביות, כששוקיירי פתח בנאום חריף נגד בורגיבה, אחרי שהוסכם מאחורי הקלעים למנוע כל התקפה כזאת.

הנציג המיצרי הפסיק נאומו של שוקיירי באמצע, משך אותו החוצה, גרם לסקנדל פומבי.

● **גם שארל דה־גול פתח בפעילות ענפה מאחורי הקלעים במרחב, בכיוון של קירוב הצדדים.** ערב ביקורו של נשיא לבנון ב־פאריס שלח אליו דה־גול שליח חשאי, שהביא לשארל חילו שתי בקשות של דה־גול: (א) שחילו לא יזכיר אף במילה אחת את ישראל בעת נאומיו על אדמת צרפת, (ב) שחילו יבקר בקאהיר ערב ביקורו בפאריס. חילו נענה לשתי הבקשות, משמש עתה מתווך בין קאהיר ופאריס.

על רקע זה מתפתחת מל־חמה גלוייה בין צרפת וארצות־הברית במרחב. הפירסומים האחרו־נים בלבנון, כאילו סיפקה צרפת לישר־אל טילי קרקע־קר־קע, הודלפו על־ידי האמריקאים, כדי ל־חבל בביקור חילו בפאריס. צרפת, ל־עומת זאת, מציעה לכל מדינות ערב נשק דומה, כדי ל־חסום את החדירה האמריקאית.

״מה בוער?״

● **ממשלת אשכול נאלצת להתאים את עצמה לאווירה החדשה.** תחת ל־חץ דעת־הקהל ב־ישראל ובעולם, ש־נדהמה מתגובתה ה־שלילית של הממ־שלה על יוזמת בור־גיבה, יעמידו אשכול וגולדה מאיר מעתה פנים כאילו הם ה־פעילים העיקריים למען השלום. על רקע זה יודלפו לציבור רמזים חסרי־שחר על מגעים שנתקיימו, כביכול, בין חברי הממשלה וגורמים מרחביים. גם שמעון פרס הזריז יעלה על עגלה זו, ישמיע דברים סתומים על סיכויי השלום. אולם לכל הדיבורים האלה אין שחר, כי אין הממשלה מוכנה לעשות מחווה רציני כלשהו בכיוון שיעזור למגמות השלום בעולם הערבי. אולם הם עשויים למלא תפקיד חשוב במערכת הבחירות, להחליש בהרבה את מתח הבטחוניים.

● **המשבר מסביב לקשירת היחסים הדיפלומטיים בין ישׂ־ראל וגרמניה מתקרב לשיא.** מתגבשת בבון העמדה, כי לאחר קשירת יחסים תקינים לא יהיה עוד מקום גם להטכס סודי בין שתי המדינות. בון תסכים לשלם סכום חד־פעמי של 100 מיליון מארק, אך לא תסכים לקיים שום הסכם בעל משמעות בטחונית כלשהי. כן לא תזכה ישראל לשום עדיפות מצד גרמניה, במסגרת העזרה שבון מגישה לארצות מתפתחות.

● **לוי אשכול יגבש את כוחותיו בתוך מפא״י, לקראת מאבק מכריע עם צעירי בן־גוריון.** הוא ינסה לפורר את חזיתם על־ידי רכישתו של יוסף אלמוגי, לאחר שהובהר כי במיקרה של סירוב מוחלט מצד דויד בן־גוריון לחזור להנהגת המפלגה, נוסים אלמוגי ואבא חושי לא להמשיך בקו האופוזיציוני שלהם. אין זה מן הנימנע, כי אשכול יציח להפריד סופית בין שמעון פרס ומשה דיין, כשמסרתו העיקרית היא בידודו המוחלט של דיין והרחקתו משרידי עמדותיו במפא״י. הצמרת הוותיקה מעריכה, כי מעמדו האישי של דיין במפא״י מעורער במידה כזאת, שלא יהיה עוד כל קושי להביא לידי הרחקתו המוחלטת. נשקם של צעירי בן־גוריון במערכה זו: איום לפלג את המפלגה, ולהקים גוף פוליטי עצמאי לקראת הבחירות.

● **המערך הימני יימנע מלהתקיף את הדתיים, בתעמולת הבחירות שלו.** מנחם בגין סבור, כי גוש חרות־ליבראלים עשוי לרכז מספר מנדטים דומה לזה של המערך השמאלי, ובמיקרה כזה אפשר יהיה להקים ממשלה אלטרנאטיבית, בשיתוף הדתיים. על־ידי גישה חיובית למחנה הדתיים, הוא מקווה שבמיקרה של הכרעה תיצור דעת־הקהל הדתית לחץ על הנהגת המפד״ל להעדיף שיתוף־פעולה עם הגוש הימני, על פני חידוש השותפות עם מפא״י.

במדינה

היסטוריה

ההזדמנות האחרונה של בטי

היתה זו הלוויה מוזרה. הסכס לא היה רשמי, ולא נכחו בו נציגי מוסדות ומפלגות. אך חלק גדול מקהל המשתתפים בו היו אנשי־ציבור ועתונאים.

הקהל האזין לתפילתו החרישית של החזן היהודי, שפינה לאחר מכן את מקומו לכומר קאתולי צרפתי. גם הוא התפלל לזכר הנפטרת, ידידתו מן העבר.

אנשי החברה הגבוהה מתל־אביב וביתניקים מרחבי הנגב, התקבצו יחדיו ליד קברה הפתוח של בטי קנוט. מפקד לח"י, נתן ילין־מור, ואזרחים צרפתיים, שניזדמנו לישראל, התאספו בצחתא. כולם ראו בה סמל, ציון לדור של לוחמים.

ממחתרת למחתרת. בטי נולדה למשפחה בוהמית פאריסאית. אמה, רוסיה לבנה, היתה בתו של הקומפוזיטור הרוסי סקריאבין.* התחתנה עם מנצח יהודי צרפתי בשם לזרוס. בעלה השני, אביה החורג של בטי, היה משורר יהודי רוסי בשם דויד קנוט.

כשהגיעה בטי לגיל 14 נתפסה אמה

* שהוא שם משפחתו הקודם של שר־החוץ הסובייטי לשעבר, ויאצ'סלאב מולוטוב, בן אחיו של הקומפוזיטור.

בטי קנוט ובעלה
חיים מרתקים

ילין־מור וכומר צרפתי ליד הקבר
הלוויה מוזרה

הופיע הספר
קפיצה לצמרת
ג'וק קארול
בהוצאת
הספריה המיוחדת
רבי-מכר עולמיים
במהדורת כיס
פרסום ד.י.ל.

חליפות הדיון
בעיצוב מיוחד
תאם
ת"א שדי מסריק 19
אוטובוס 62,25,19,12

הפטרי מ-4 הקילוגרמים
המונעים ממך אושר

חפטרי מאותם הקילוגרמים המיותרים המטרידים אותך ופוגמים ביפי גזרתך. עתה — לקראת האביב, לקראת שפת הים, לקראת הלבוש הקליל והאורירי, „שפצי" את גזרתך

הורידי את אותם קילוגרמים מיותרים שנוספו לך בחורף.

קבלי את האביב עם גזרה נאה.
תסייענה בידך הדיאטות המדעיות שלנו — לבחירתך:

ביסקול חדש

עם שומן צמחי ללא כולסטרול, במבחר טעמים עשיר;

צמד כריכים של „ביסקול" + כוס חלב או מיץ טבעי מהווים ארוחה שלמה, מזינה, משביעה ודלת קלוריות.

„ביסקול" יפחית ממשקלך כדי 1½ ק"ג לשבוע ללא סבל וישמור על בריאותך וחיוניותך.

סלים ביסקויטים דיאטטיים „יבשים" בטעם פיקנטי.

9 ביסקויטים של „סלים" + כוס חלב או מיץ טבעי מהווים ארוחה שלמה ומזינה; דיאטה עם „סלים" תפחית ממשקלך כדי ק"ג אחד לשבוע תוך שמירה על בריאותך. „ביסקול" ו„סלים" הינן דיאטות מדעיות המספקות לגוף את הויטמינים והמינרלים כדרוש לו ועם זאת מקצצות בכמות הקלוריות כדי מחציתן.

ולהמתקת משקאות ומאכלים?

סוכרזית SUCRAZIT הממתיק האידיאלי ללא קלוריות וללא טעם לואי. מעתה באריזה פלסטית נאה ושימושית ל-1000 טבליות. המתיקי כל משקאותיך ב„סוכרזית" ותחסכי כדי 200 קלוריות ליום, בקלות ובתנאה.

עמירן ושות' בע"מ

אריסטונה

הסוד של כל מסיבה מוצלחת!

Aristona

המכשיר המושלם איכות ללא פגם.
מבנה מהודר וקומפקטי יציב ומרשים בצורתו.
דגמים שונים עם 1, 2, או 4 מהירויות.
4 מסלולים.
אחריות לשנה.

להשיג
בחנויות למוצרי חשמל

תרגיש יותר טוב
תראה יותר טוב

מאמן-ענג

עם

במקום ~~216~~ ל"י **184.-** ל"י בלבד

ONEG

מראה כללי של מוזיאון ישראל (מימין: היכל הספר)
„סלקו את האידיוט הזה!"

הנשיא ליד שרידי בית־הכנסת הפרסי* שרידי בית־הכנסת מוונציה
„איזו מין עירייה זאת?"

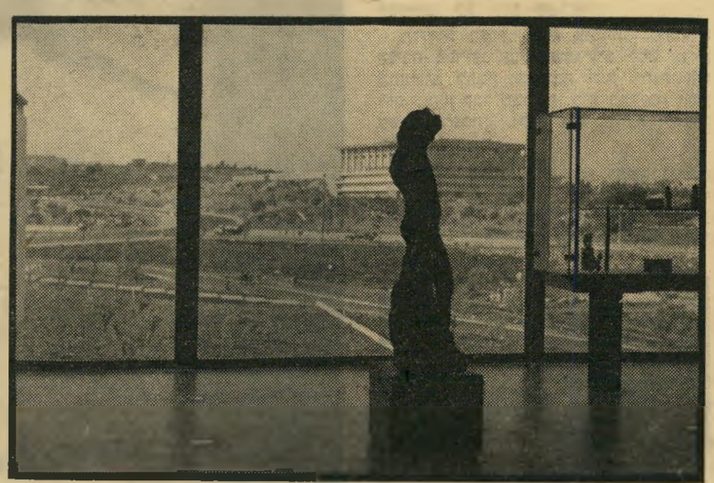

הפאטיר מקיסריה (ברקע: הבנין החדש של הכנסת)
„קר מדי או חם מדי!"

אריאנה על־ידי הגסטאפו. היה זה לאחר כיבוש צרפת בידי הנאצים. האם, שהיתה לוחמת המחתרת הצרפתית, עוגתה על ידי שוביה, הוצאה לבסוף להורג.

הבת הצעירה ירשה את מקומה בשורות המחתרת, השתחררה ממנה בסוף המלחמה כשהיא נושאת את צלב המלחמה הצרפתי ואת כוכב הכסף האמריקאי. שניהם היוד ציון גבוה ללוחמת הנועזה.

אך סוף המלחמה לא היה סוף ההרפתקה. בשלהי 1946 פגשה בטי בשליח שבא לפאריס מארץ־ישראל. היה זה יעקוב ירדור, היום עורך־דין תל־אביבי וחבר מרכז הפעולה השמית ואז שליח לוחמי חרות ישראל (לח"י).

בטי הפכה מחדש ללוחמת, ולאשה המבוקשת על־ידי שרותי המודיעין הבריטיים. היא הגיחה פצצת שעון בבניין מיניסטריון המושבות בלונדון, נשאה לאחר־מכן על גופה מעטפות נפץ שנועדו לכל השרים של ממשלת בריטניה.

ב־1948 הגיעה בטי לישראל, אך זמן קצר לאחר מכן נעצרה, כמו אנשי לח"י אחרים, לאחר רצח הרונן פולקה ברנדוט, מתוך האו"ם.

מפגש לוחמים ובוהימה. לאחר השחרור נסעה שוב לפאריס, ומשם בחזרה לישראל, היא היתה חסרת מנוחה. ידידיה אמרו כי תקופת שלום ורגיעה אינה לרוחה.

בארץ הכירה בטי יהודי אמריקאי בשם ליאון היימן, נסעה עמו לארצות־הברית וילדה לו שני ילדים. כשחזרה עמו לארץ השתקע הזוג בבאר־שבע, שם נולד ילדם השלישי.

גם עתה לא ידעה בטי מנוחה. בעלה, שהקים מיפעל של ציוד מכאני כבד, פשט את הרגל וזמן קצר אחר־כך אושפז כחולה במחלת נפש.

בטי ניצלה את ההזדמנות האחרונה, פתחה בבירת הנגב מועדון־לילה, קראה לו בשם ההזדמנות האחרונה. המועדון, שלא נשא רווחים של ממש, הפך למקום מיפגש ארצי לאנשי הבוהימה. גם אנשי מתתרת לשעבר נהגו לסור אליו מפעם לפעם, להעלות זכרונות עם בעלת המקום, שהיתה חברתם לנשק.

בערב השבת האחרונה אירחה בטי במועדונה את הזמר הבלגי ז'אק ברל. היא מסרה לו מתנות עבור ידידיה בפאריס, וזמן קצר לאחר מכן נפטרה מהתקפת־לב פתאומית.

ילדיה של בטי נעדרו מן ההלוויה, אך לא נשכחו. בעת ההלוויה התארגן ועד ציבורי, שתפקידו הראשון יהיה לתבוע מבית־המשפט למנות אפוטרופוס לילדים. חברים בו העתונאי יצחק שתיל, הרופא אליהו למן ואיש לח"י טיבי רוזנברגן.

המועדון נישאר מיותם. ההזדמנות האחרונה איבדה את נישמתה.

המוזיאון

24 שעות לפני

פתחו את מוזיאון ישראל בירושלים. רחל שור גזרה את הסרט, ותזמורת צה"ל ניגנה נבונה ארצנו ארץ מולדת, ום־ו־בשבט הגיע.

מדווחת זיוה יריב:

בדיוק עשרים וארבע שעות לפני הפתיחה אמר בילי רוז לאיסמו נוגוצ'ו הפיאני שהוא אידיוט. איסמו נוגוצ'ו אמר לבילי אתה בעצמך אידיוט. ובילי צווח כשאמר לפועלי־הבניין של המוזיאון הלא־גמור: „אם לא תסלקו ממני את האידיוט הזה, אני לוקח את כל הפסלים שלי וטס עוד היום לניו־יורק!"

נוגוצ'ו הוא הארכיטקט של גן־הפסלים. בילי רוז הביא אותו. נוגוצ'ו אמר שצריך לשים חצץ בשבילי־הגן. בילי רוז רצה רק אספאלט. ועשרים וארבע שעות לפני הטקס הלאומי הם עדיין רבו.

הפועלים לא ידעו אם לשים חצץ או אספאלט. פועל אחד אמר לבילי בעברית: „שמע, אין לנו הרבה זמן. אם לא תחליט תיכף, חצץ או אספאלט, נעשה ממך פסל ונדביק אותך במסמרים."

בילי חייך בנעימות לפועל. הוא לא מבין עברית. „או־קיי," הוא אמר, „אבל קודם תסלקו את האידיוט הזה."

הדתיים של העירייה. אז 24 שעות לפני הטקס עוד לא התחיל גן־הפסלים להיות גמור. במוזיאון למיקרא ועתיקות עוד לא החליטו איפה להעמיד את ארונות־המתים. באולם התצוגות של התנ"ך עוד לא תלו את משה של רמבראנדט. עוד לא תלו את דוד וגולית ושמשון ושאגאל, ורק שום תמונה אחרת. אנשים רצו עם פטישים וענקיים ביד. בחצר עוד לא גמרו לפוצץ את הסלע, אבל, תודה לאל, כבר הניחו את אבן־השריפה. הפועלים היו מיואשים.

רק טדי קולק היה אופטימי. „גן, חברה," הוא טפח בעליזות לחברה על הכתף, „מי עוד לא מאמין שנהיה ב־11 בבוקר מוכנים?"

כתב הצופה אמר לטדי שזה לא חכמה, שאם עובדים בשבת אז זה לא חכמה לגמור בזמן. טדי התפלא: „אני לא מבין מה כל הרעש הזה. אז מה אם אני עובד בשבת!? אני גם עובד כל השנה!"

הוא נראה עייף, טדי. השערות שלו היו פרועות יותר מתמיד, ונפלו על העיניים. הוא נשען על הקיר החשוף, במקום שהיו צריכים לתלות את משה, והיה אדום מאד מכעס כשנשא את נאום־התוכחה הבא: „תקציב המוזיאון השוטף יהיה שניים וחצי מיליון ל"י לשנה. ממשלת ישראל הקציבה כסף. אפילו הסוכנות תרמה משהו. רק עיריית ירושלים לא מעוניינת להשתתף בהוצאות. בגלל גן־הפסלים. היא לא מבינה שזה יותר חשוב מלבנות ישיבה. רבותי, אני מבקש לצטט אותי!" וכולם מהר כתבו בפינקסים: „אני מבקש לצטט אותי."

במוזיאון, המשקיף על עמק־המצבה, בניינים האומה, בניין הכנסת והאוניברסיטה, עובדים 60 שומרים, 40 עובדי נקיון, 30 גננים ושלושה כלבים. שיטחו 84 דונאם, והוא מאחד בתוכו את המיבנים הללו: המוזיאון הלאומי לאמנות — בצלאל, המוזיאון התנ"כי והארכיאולוגי, היכל הספר — מקום מישכן המגילות הגנוזות, וגן־האמנות של בילי. אולי יבנו מיבנים נוספים. „כשיקציבו לנו גירעון נוסף," הבטיח טדי וחייך בעונג כששמע את ההברקה שלו.

המתים והעשירים. אחירון המיליונרים כבר הגיע לארץ, עם 600 הארוחים. גולדמן, ומאייר, ופייגין, ומוריסון וכולם, שנתנו את התמונות והמגילות במתנה, או השאילו, או נידבו, ושבכלל בלעדיהם שום דבר לא היה קם במדינת ישראל, גם לא מדינת ישראל עצמה. מנהלת הלובר כבר הגיעה, הבארונית דה־רוטשילד מפאריס הגיעה, והגיעה גם המרקיזה דה־ברמונד־דארס, שאף אחד לא יודע מי היא, אבל היא בטח חשובה.

גם רמבראנדט כבר הגיע. ורובנס ופון־דה־אקהוט, ופיקאסו, והנרי מור, ורודן, וליפשיץ, ודומייה, ואפולו מבית־שאן שהנוצרים כרתו לו את אברי־המין, ועשתורת מרובת השדיים, ותנוס הפרה־היסטורית עם הבטן־הגדולה, כולם־כולם כבר הגיעו. אפילו בית־הכנסת העתיק מוונציה, שהמריא לכאן באופן מיוחד.

החברות המושחזות מבאר־שבע כבר שלופות על הקיר. ארונות המתים כבר מוכנים. אפילו בניין הכנסת שעל הגיבעה ממול כמעט מוכן. רק המוזיאון עוד לא היה מוכן, 24 שעות לפני הטקס.

הוא בטח יודע. אבל טדי הבטיח שזה יהיה בסדר. הוא גם הבטיח שהוא כבר יודע מה יכתבו על המוזיאון בעוד חודשיים. „אני בטוח שיכתבו," הוא אמר, „שבמוזיאון קר מדי, או חם מדי. שהתאורה גרועה, שהמיבנים חסרי טעם, שהמוזיאון לא יהיה גמור לעולם, ולמה לא פתחו אותו בעוד עשר שנים. אני בטוח שככה יכתבו."

(המשך בעמוד 16)

* לידו: רעיית הנשיא ואליהו דובקין.

על הגובה

לילי: 1.74 התאהבה בזמר תזמורת הג'אז האיסלנדית, הרוטקס, הנמצאת עתה בארץ. העובדה שסוני נמוך ממנה בכמה סנטימטרים אינה מפריעה לפגישת הלבבות. על כל פנים, לא כמו העובדה שטוני נשוי באיסלית, ושקשה מאוד לקאתולי לקבל גט. אבל ברגע שיקבל את הגט — הוא מבטיח לשאת את לילי לאשה.

כרמלה: 1.73 עושה רושם שהיא גבוהה הרבה יותר משהיא במציאות. כאשר היא עוד מוסיפה לנעליה עקבים בגובה של 10—12 ס"מ, היא גבוהה מכל גבר ישראלי ממוצע. אולם היא מצאה בעל שגובהו 1.92 מטר.

ה הבדל היחידי בין אדם נמוך לגבוה הוא הבדל של כמה סנטימטרים — זהו הבדל קטן, אבל חשוב. היה איש אחד שהפך מלך בגלל הבדל קטן זה. הוא היה משכמו ומעלה גבוה מכל העם. היתה גם בחורה אחת שהפכה בגללו דוגמנית, ובחורה אחרת שהפכה בגללו מלכת־הצעדה.

נשאלת השאלה איך הם הגיעו לזה. מסתבר שזה היה קל מאוד. הם פשוט גבהו. הם גבהו גם לאחר שהפסיקו לאכול תרד ובננות, וכל מיני דברים שאם אוכלים אותם נהיים גדולים וחזקים. הם המשיכו לגבוה גם לאחר שהתחילו לשאול אותם מה מזג־האויר שם למעלה, ומה אמר להם אלוהים. הם נעצרו רק לאחר שהגיעו בשלום אל סביבות המטר שמונים, ושם נעצרו.

כדי לדעת מהו באמת מזג־האויר שם למעלה, צריך לגשת אל הנשים הגבוהות בארץ ולשאול אותן. הן מוכנות ברצון רב להרכין את הראש, להביט למטה, ולענות על השאלה.

★ ★ ★

ה תשובה של אסתר בן־זאב, (178) דוגמנית חיפאית, היא: „הגובה לא מפריע לי אישית, אבל כנראה שהוא מפריע לאלה שמכינים לי את הבגדים.

אסתר: 1.78 אסתר בן־זאב הצליחה מאוד כדוגמנית בפאריס. היא לא מוכנה לגבר נמוך־קומה ממנה, וגובהו מוכרח להיות למעלה מ־1.80 מ' מרבה לצאת עם כדורסלנים. „הגובה לא מפריע לי אישית, אך הוא מפריע רק לחייטים של

אריאלה: 1.80 היא הגבוהה שבס לצאת עם חברים העליון של הראש. איך זה ניראה? זאת היא מדגימה

„איך אפשר להתנשק כשהבחור צריך לעמ

„מה שהציל אותי זו העובדה שגדעון אוברזון אוהב בחורות גבוהות, ושבפאריס מעריכים את זה. כל ההצלחה המסחררת שלי בפאריס באה לי בזכות הגובה."

כבר כשהיא היתה קטנה, היא הרגישה שיש בה משהו יוצא־דופן. משהו בולט. וכבר אז היא התחילה להתעניין בבחורים. אבל רק בגבוהים. „אני לא יוצאת עם נמוכים," היא מתוודה, „מה, אני אעשה מעצמי קירקס? הגבוהים כבר מוצאים אותי לבד, אני יוצאת רק עם מטר שמונים ומעלה."

היא היתה גבוהה תמיד, כל החיים. זה בא לה בירושה מהאח שלה, שהיה כדורסלן בגובה של מטר שמונים ושמונה, ומהסבתא שלה, שלא היתה אמנם כדורסלנית, אבל היתה מאוד גבוהה.

★ ★ ★

א ריאלה שביט משתרעת לגובה של מטר שמונים, והיא עדיין רק בת עשרים. היא דוגמנית אצל מליץ, והגובה שלה בכלל לא מפריע לה, היא אפילו הולכת לפעמים על עקבים, כשזה מודרני. היא חושבת שהעיקר זה השכל, ולא הגובה. בגלל זה היא יוצאת עם בחורים שמחזרים אחריה, גם אם הם יותר נמוכים ממנה.

עוד מגיל צעיר היא היתה גבוהה. פעם היא ישבה בשקט בכיתה, והמורה אמר לה: „אריאלה תשבי, למה את עומדת."

★ ★ ★

כ רמה גולדברג מגיעה לגובה של מטר שבעים ושלוש, אבל היא נראית כאילו הגיעה למטר שמונים, כי היא גדולה מאוד. היא רקדנית במקצועה, וגם משחקת לפעמים. לא ידוע עם מי.

„לילדות בארץ," היא אומרת, „נדמה שהגובה מפריע. אבל כשמגיעים לגיל 18־19, מתחילים להבין שהגובה הוא מתנת אלוהים." היא כבר מבוגרת. היא כבר בת תשעעשרה, לפחות, ולכן היא יודעת להעריך את זה.

בתקופת החיים שלה היא רכשה נסיונות שונים ולמדה להעריך דברים שונים. היא למדה, למשל, להעריך עקב בגובה של 12 סנטימטר. „באירופה לומדים לדעת," היא

ד על ערימת ספרים?"

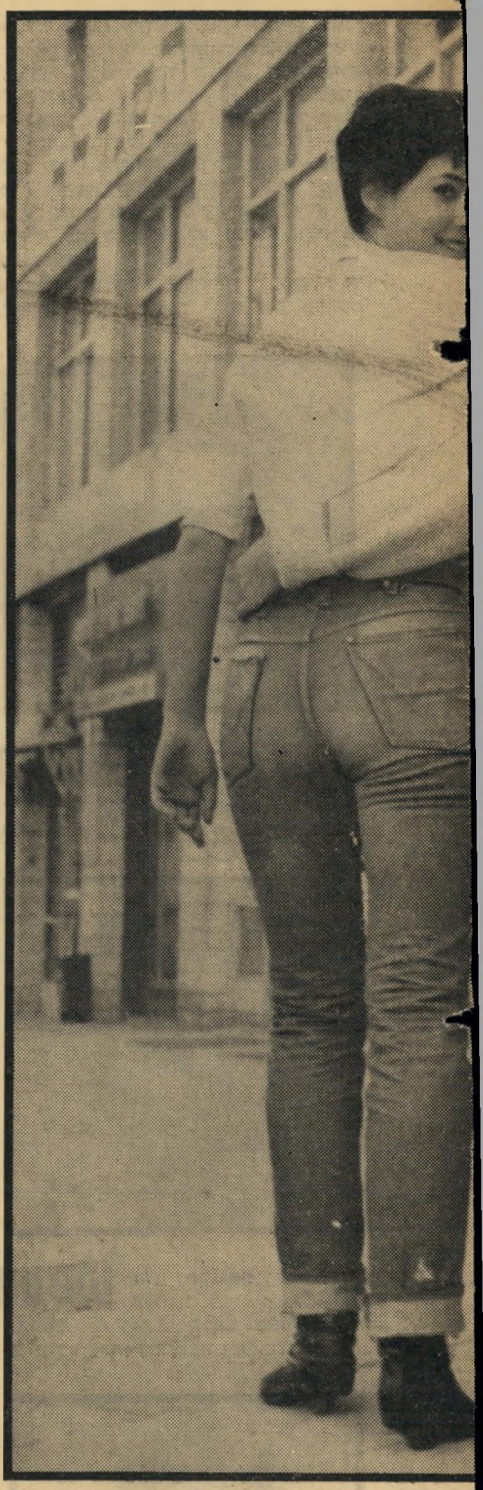

תמי: 1.75 נבחרה כמלכת הצעדה לפני שנתיים (משמאל). ייתכן שזה לא היה דווקא בגלל הרגליים האמיצות, אלא בגלל הראש הנישא מעל למחלקת הבנות, בה היא צעדה. את היתרון הבולט שלה מעניק לה צוואר הברבור החינני שלה, הניראה במלוא הדרו, שעה שתמי מבלה על שפת הים בתל־אביב. (למעלה).

דליה: 1.75 הופיעה בעמוד הראשון של עתון גרמני, בו הסבירה שאנשים קטנים „אינם יכולים לנשק אותי," וזה „בכלל לא רומנטי, כש־שחקן צריך לעמוד על ערימת ספרים בשביל לנשק אותי בסרט." כשהגיעה לפני שבועיים ארצה, הכריזה כי ההכרזה לא הוכרזה מעולם. השחקנים שהופיעו עמה היו כולם גבוהים.

רת הגבוהות המוצגות כאן, ומכריזה שלא מפריע לה זוכים ממנה. העיקר, לדבריה, שיהיה להם משהו בחזק בעזרתו של שייקה אפיר (למעלה ומשמאל, למטה).

לצאת עם לכן היא הסבירה.

אומרת, „שכמה שהעקב יותר גבוה, האשה יותר שיק. כמה שהוא יותר גבוה, הוא נותן לה צורה ועמידה יותר יפה." היא אמנם כבר לא יודעת שבעקב של 12 סנטימטר הולכים היום רק בארץ. באירופה זה כבר לא במודה, אבל זה בגלל שבזמן האחרון לא יצא לה לקפוץ לשם.

בדרך כלל היא מאד מאושרת. יש לה בעל המספק את כל דרישותיה הגבוהות ביותר. יש לו גובה של מטר תשעים ושתיים.

★ ★ ★

תמי גרבוב היתה הבחורה הכי גבוהה והכי יפה שצעדה לירושלים בשנה שעברה. לכן היא נבחרה כמלכת־הצעדה. יש לה שיער אדום ארוך. רגליים ארוכות. עי־ניים ירוקות ארוכות, וצמאר באורך של 20 סנטימטר בערך. בסך הכל מטר שבעים וחמש.

„תמיד הייתי גאה על הגובה שלי," היא מספרת, „זהו דבר שמושך תשומת־לב ראשונית. מספיק שאת גבוהה, וכבר מסתכ־לים עלייך. חוץ מזה זה גם יפה.

„לי לא מפריע ללכת עם בחורים נמוכים ממני. כך שהגובה לא מפריע לי. אבל ב־מסיבות תמיד קורה לי אותו הדבר. אני יושבת. מישהו ניגש אלי ומזמין אותי לרקוד. כשאני קמה, והוא רואה כמה שאני גבוהה, הוא נבהל וכמעט שאינו מצליח לרקוד איתי.

„עד כיתה ו' הייתי נמוכה ושמנה. אחר־תי הייתה אז בכיתה ח'. היא היתה נורא גבוהה, אבל פתאום, תוך תקופה קצרה, אני התחלתי לגבוה ואחותי נשארה באותו הגובה. עכשיו לא רואים את אחותי על־ידי.

„אני חושבת שנבחרתי למלכת־הצעדה ב־גלל הגובה שלי. אני חושבת שזה פשוט מבליט אותי."

★ ★ ★

אם כל הדברים הללו עדיין אינם מוכיחים שהגובה הוא סגולה נעלה, הרי הגובה של דליה לביא (1.75) מוכיח זאת. לפני זמן מה התפרסמה בעיתון גרמני כתבה תחת הכותרת: „אנשים קטנים אינם יכולים לנשק אותי." היה שם ראיון עם דליה לביא, בו סיפרה השחקנית שבני־זוגה בסרט נאל־צים לעמוד על ערימת ספרים כדי להגיע אל פניה בשעת הצילומים.

דליה הכחישה בארץ את הראיון, ואת כל מה שהיה כתוב בו. „זוהי שטות איומה," אמרה.

„סופיה לורן, למשל, שיחקה בנער על הדולפין עם אלן לאד, שהוא בגובה של 1.55, ואני לא יותר גבוהה ממנה. בסרט האחרון שלי שיחקתי לצידו של פיטר או־טול והוא גבוה ממני בשני ראשים."

חוץ מכוכבת עולמית גבוהה קומה והרבה נערות יפות, יש בארץ שתי דוגמניות מבוקשות מאוד וגבוהות מאוד. ויתיאן דל־ביאנקו וזיוה שמרת. שתיהן בגובה של 1.74.

טיולי נופש

בזרמאט

(שויצריה)

טיולי עוזי בע"מ
מארגני טיולים

הצטרפו לטיולי הנופש המפורסמים בהרי שויצריה

27 ימי טיול (9 ימי נופש בזרמאט)

הפלגה מחיפה באניה אטלנטיקה 22.7.65
שייט וסיורים ב-: רודוס, איזמיר, אתונה, קורפו, ונציה ספליט, קנדיה

מחיר הטיול רק — 1342 ל"י

21 ימי טיול (7 ימי נופש בזרמאט)

הפלגה מחיפה באניה ירושלים 6.8.65
שייט וסיורים ב-: נפולי, ונציה, ג'נבה, מילנו, מרסייל.

מחיר הטיול רק — 1350 ל"י

פרטים והרשמה:
מטאתורס בע"מ, רח' הבנקים 4, חיפה.
טלפונים: 521094, 523146.

פרסום אדמון בע"מ

הסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים חגיגות יום הסטודנט הארצי תשכ"ה

בשיתוף

האוניברסיטה העברית
עיריית ירושלים
משרד התיירות

מחולאתון

הפסטיבל השלישי של להקות מחול * ירושלים

האירוע הגדול לריקודי עם לשנת 1965

באיצטדיון הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים
יום שלישי 18.5.65

בתכנית:

* להקת המחול של הסתדרות הסטודנטים בירושלים
* להקת הורה בחסות משרד החינוך והתרבות
* להקת המחול העירונית של הסטודנטים, חיפה
* אפי נצר וחבורת הזמר של בית רוטשילד
* נחמה הנדל
* תיאטרון מחול ענבל
* מפגן סיום במחול אור וצליל

מנחה — עזריה רפפורט

כרטיסים: במשרדי הכרטיסים בערים הגדולות ובלשכות המודיעין לתיירים. ירושלים לאן הערב, בן-נאים. תל-אביב לאן, רוקוקו, כנף, במה, שעשועון, כרטיס. חיפה נובה, גרבר, עינוג, מכבי. נתניה סיגנל. באר-שבע מרקור.

הנחות לקבוצות במשרד „לאן הערב", ירושלים, טל. 24225(02)

במדינה

(המשך מעמוד 13)

„אם אתה אומר, סימן שאתה יודע," אמר לו עיתונאי, ורץ להכין את הכתבה לעוד תודשיים.

שיכון

בית הפז

הדיירים הראשונים נכנסו רק השבוע לבית החדש. היה זה בית מפואר: מיבנה בן 13 קומות, ראשון הבניינים הגבוהים שהוקמו בחולון, במרכז השכונה החדשה נאות רחל. כל 52 הדירות מורכבות מ-4½ חדרים ושני חדרי שירותים. שתי מעליות הדורות ומהירות נועדו לשרת את הדיירים.

לפני כשנתיים עמד אותו בית במרכזה של שערורייה ציבורית. אז החלה חברת רובינשטיין ושות' למכור דירות בנאות רחל, ומאות אנשים, שמילאו את חדר המדרגות של המשרד הקבלני נשארו ללא דירות. היה צורך להביא משטרה כדי לפנותם מן המקום. לקהל הנסער הוסבר אז שהדירות אזלו, היות והבית הגדול נמכר בשלמותו לעולים מדרום-אמריקה.

בחודשים האחרונים יכלו שוב אותם המועמדים לקנות את הדירות, אך במחיר גבוה יותר. גם המוכר היה אחר: חברה לשקעות שמשרדיה בבניין אל-על בתל-אביב.

מטרה ציונית. ביוזמה של החברה להשקעות עמדה מגמה ציונית טהורה. 52 יהודים מדרום-אמריקה רצו לעלות ארצה, וכדי לשמור על רמת חייהם האמריקאית החליטו לקנות דירות מתאימות, רצוי בשכנות, כדי שתקל עליהם הקליטה בארץ החדשה.

למטרה ציונית זו נשלחו לישראל שני עסקנים מאותה חבורה, עם יפוי-כוח מכל האחרים. השליחים התקשרו עם חברת רובינשטיין, הבונה את רוב השכונות החדשות בחולון, קנו ממנה בית רב-קומות המכיל 52 דירות, בדיוק כמספר חברי הקבוצה.

מאז עברו שנתיים ובניית הבית הגדול נסתיימה. אך לפני שבוצעו כל השיפורים בדירות המרוחקות, התברר שמרבית העולים התחרטו, לא יעלו לישראל. רק שבע משפחות הודיעו על נכונותן להשתקע בישראל, ועל יסוד כספם של 45 הנותרים הוקמה החברה להשקעות.

המטרה העיקרית של החברה היתה ברורה: מכירת הדירות שנרכשו לפני שנתיים, על בסיס מסחרי. הדירות נקנו במחיר 42 אלף ל"י כל אחת. המחיר בזמן המכירה: 54 אלף ל"י.

בסיכום: השקעה של 1,890,000 ל"י הכניסה תוך שנתיים רווח של 540,000 ל"י.

פרט נוסף: הדירות לא הועברו בשאבו על שמות הקונים הראשונים, שהיתרו על עלייתם ארצה. כך חוסכים המוכרים את מס השבח על מכירת הדירות, ומגדילים את רווחיהם.

עיריות

סעד לאהבה

אותו פקיד של המחלקה הסוציאלית של עיריית ירושלים עבר הכשרה מיוחדת, שלימדה אותו כי תפקידו לעזור לאזרחי העיר הנזקקים. הוא עשה זאת שמונה שעות ביום, אך קשה להתפרנס ממישרה אתת. על כן החליט לעזור לאזרחים הנזקקים גם מחוץ לשעות הקבלה.

פקיד חרוץ. גם את העבודה הנוספת עשה במשרדי המחלקה. כאשר כל העובדים היו הולכים לבתיהם, ועובדי הנקיון היו נועלים את הדלתות, היה הפקיד החרוץ שב וניצב על מישמרתו. הנזקקים, שידעו על שעות הקבלה המיוחדות, היו באים אליו זוגות זוגות.

תמורת תשלום פעוט היה הפקיד משכיר להם את החדרים הריקים, כדי שיוכלו לתת נות בהם אהבים. העובדה שלא יכלו להרשות לעצמם לשלם עבור חדר בבית-מלון, הכניסה אותם אוטומטית למסגרת של נצרכים. כך האמין הפקיד שאינו מאפשר ניצול החדרים למטרה המנוגדת לזו אשר נקבעה להן על ידי אבות העיר.

אבות העיר חשבו אחרת. המחלקה הסוציאלית, בניגוד למה שצועקים לפעמים אזרחים נרגזים, איננה בית זונות. גם לא לאחר שעות הקבלה. על כן הוגשה לועד עובדי העיריה בקשה, כי יפטר את הפקיד.

השבוע פוטר האיש, ולרשימה הארוכה של הנזקקים התוספו, מן הסתם, כמה עשרות זוגות, אשר יבקשו תשלומי סעד לשכירת חדר בבית-מלון.

צמרת המפד"ל ניסתה

ר זח רעה מהלכת מזה שנתיים במסדרונותיו הארוכים והחשוכים של בניין הקאסטל. זו אינה רוח הקודש. היא הטילה את מוראה על עובדי המקום, אנשי המנגנון של המפד"ל, גרמה לרבים מהם זעזוע קשה.

טלפונים סירטרו ללא הרף. מזכירי סניפים, ראשי מחלקות, מנהלי מגנגון ואנשי צמרת קיימו ישיבות סודיות. אבל למרות האיפול המוחלט שהוטל על השערוריה, שהסעירה את המפד"ל, לא נמוגה הרוח הרעה.

המפלגה, שבעת השערוריות והפרשיות הבישות, טרם הספיקה להתאושש מפרשת

הקיבוצניק

אברהם הרשקוביץ היה בין מייסדי הקיבוץ הדתי בארות יצחק, אף שימש משך תקופה קצרה כמזכיר המשק.

העסקן

הדתי החל את הקאריירה בעבודות פשוטות, עלה בסולם המפלגתי, לאחר שניצל את קשריו האישיים, והגיע לעמדה חשובה ומכובדת במפלגה.

המאהב

הקשיש ביקש להתגרש מאשתו, לשאת לאשה את הפילגש הצעירה. היא הסכימה להינשא לו למרות הבדל הגילים הרב שביניהם.

תל-גיבורים, והנה פרצה לה שערוריה חדשה, הפעם מכיוון בלתי צפוי.

★ ★ ★

מקום בצמרת

ג יבוריה של השערוריה הם שלושה אנשים אפורים שלא חלמו כי יעלו אי-פעם אל כותרות העיתונים.

אברהם הרשקוביץ (54) היה כל ימיו עסקן קטן, שעלה והתפתח בחממה הנוחה של מגנגון המפלגה הדתית-לאומית. את הקאריירה שלו כעסקן התחיל הרשקוביץ שעה ששימש תקופה קצרה כמזכירו של הקיבוץ הדתי בארות-יצחק. לאחר שהקיבוץ התפרק, עבר הרשקוביץ העירה. בריאותו היתה רופפת והוא התקשה למצוא עבודה מתאימה.

לטשטש את עקבותיה של שערורית העסקן הדתי והמזכירה

פילגש בקסטל

לכן החליט להיות עסקן מפלגתי.

באותן שנים עדיין לא שררה אינפלציה בשוק העסקנים והרשקוביץ, בעל הקשרים המתאימים, לא התקשה למצוא לעצמו את מקומו בשורת העסקנים הזעירים של הפועל המזרחי.

השנים חלפו והרשקוביץ טיפס בסולם המפלגתי, הגיע מעלה מעלה. כחבר סיעת למיפנה, אחת משלוש הסיעות שמהן מורכבת המפד"ל, בלט הרשקוביץ כאיש מנגנון מובהק, למרות שסיעת למיפנה ריכזה בשורותיה דווקא את האידיאולוגים של המפלגה.

הרשקוביץ ניצל היטב את קשריו עם רפאל בן־נתן, מראשי למיפנה, המשמש כראש מחלקת המיסים של המפלגה, מונה בהשראתו לראש מחלקת המיסים של הסתדרות הפועל המזרחי ונבחר לוועד הפועל של המפד"ל.

הוא היה אדם מצליח לכל הדעות. האיש, שעזב את הקיבוץ כשהוא חסר כל, עלה אל מרומי החברה, רכש לעצמו וילה הדורה באחת השכונות האריסטוקראטיות שליד רמת־גן, שם הוא התגורר עם אשתו ושני בניו.

רבים קינאו בעסקן המצליח, אבל רק מעטים ידעו כי מאחורי ההצלחה מסתתרת טראגדיה נוגעת ללב. כי אברהם הרשקוביץ היה נגוע במחלה חסרת מרפא — מחלת הנפילה (אפילפסיה). הוא השתדל לשמור זאת בסוד, אבל השמועה, כי ראש מחלקת המס חולה במחלת הנפילה, עשתה לה כנפיים.

★ ★ ★

חינוך טוב

האדם היחידי שמחלתו של הרשקוביץ לא הרתיעה אותו היתה אשתו, רות הרשקוביץ (45). האשה, העובדת כמורה באחד מבתי־הספר הדתיים ברמת־גן, הכירה את הרשקוביץ בקיבוץ, ידעה שהוא נגוע במחלה, התאהבה בו למרות הכל, החליטה להקדיש את חייה כדי ליצור לבעלה מסגרת משפחתית חמה. היא אף הרבתה לעודד אותו בקאריירה הציבורית שבנה לעצמו.

האידיליה המשפחתית נמשכה למעלה מעשרים ושבע שנה. ערב אחד חזר הרשקוביץ לביתו כשבפיו בשורה מדהימה. „אני מאוהב בפקידה צעירה שעובדת אצלי," סיפר לאשתו, „אני ממש משוגע אחריה."

האשה הנדהמת לא ידעה כיצד להגיב. עולמה חשך עליה בין־רגע, אבל היא ניסתה להבליג. „אתה מהתל בי," ענתה לו בחיוך מעושה. היא לא יכלה לתאר לעצמה כי העסקן הדתי המכובד עשוי להרהר הירהורי־חטא. אבל הוא לא התלוצץ. הוא היה מאוהב. מזה שנה וחצי קיים יחסים הדוקים עם מזכירתו הצעירה, החליט לבסוף לגלות את הדבר לאשתו.

הצלע השלישית במשולש הדתי היתה רחל קוגל (23), פקידה יפה, שאיש לא הטיל דופי בהתנהגותה הצנועה.

כבת להורים דתיים זכתה הצעירה בחינוך דתי במוסד של צעירות מזרחי, נרשמה בתום לימודיה לאוניברסיטת בר־אילן.

אבל למרות שהיתה תלמידה מצטיינת, לא סיימה רחל קוגל את לימודיה באוניברסיטה, העדיפה לעבוד כפקידה.

הפקידה הצעירה והמושכת צדה מייד את עיניו של הרשקוביץ, שהתחיל לחזר אחריה במרץ. הפקידות של הקאסטל ראו את השניים לא פעם כשהם יושבים באחד מבתי־הקפה הסמוכים. מפה לאוזן עברה השמועה כי הרשקוביץ נפגש עם רחל כמעט בכל ערב. בינתיים הלכו והתהדקו היחסים בין הרשקוביץ והפקידה, והשניים לא ניסו כלל להסתיר עובדה זו. כל עובדי הקאסטל ידעו כי רחל קוגל היא פילגשו של אברהם הרשקוביץ.

לאחר שהרשקוביץ סיפר לאשתו על הידועה בציבור, הוא הציע לה להתגרש, על מנת שיוכל לשאת את אהובתו הצעירה. הוא הסביר כי הפרידה מאשתו מהווה עבורו סיוט ממושך, שספק אם יצליח להתגבר עליו. שעה שבילה בנעימים עם הפילגש הצעירה, הוא שלח לאשתו מכתב, בו ביקש ממנה שתסכים לקבל את הגט. כתב הוא:

„רות הנערצה, היו לי שני לילות־זוועה, ובמיוחד הלילה האחרון. היה עלי לחץ גדול מצד חברים לנסוע לתקופה קצרה לאירופה. הבטחתי לתת להם תשובה.

„כמעט החלטתי לנסוע הותקפתי בסיוט שעוד לא היה לי. בהכרה מלאה הייתי אבל כל הגוף לא הרגשתי, סיוט אימים עד שהחלטתי לא לנסוע. ברור שהחלטה זו גורמת לכך שלא תהיה לי גם עבודה. אין לי כל ברירה.

„רות, מאוד אבקשך להחליט לשחרר אותי. דרך אחרת אין לפני. האמיני לי שידוע לי כי זו נבלות מצידי לגבייך. יש כוח שאינני יכול להתגבר עליו. אני נוסע לגליל להבראה, לא ידוע לי בדיוק איפה וגם לא לכמה זמן. אני מניח ששבוע או עשרה יום. הלוואי ואוכל קצת גם להרגע.

„האמיני לי שאני כל הימים והלילות מזועזע. רק כניסה עם רחל'ה למסלול חיים רגיל עלול להחזיר אותי למצב קצת נורמאלי.

„נפגשתי גם עם גברת אשוגה, לא יכולתי הרבה לדבר איתה. היה זה אחרי לילה איום וגם אחרי ביקור אצל הרופא דיאמנט. אני לא מרגיש כל־כך טוב, אבל אני מקווה שבתקופת ההבראה אוכל גם להבריא קצת.

„אני מאחל מקרב לב שאת לפחות לא תיגררי אחרי מצבי אני. זה איום. כל טוב לשמאי וליהודה."

★ ★ ★

פילגש בבית

אבל האשה מסרבת עדיין לתת לבעלה את הגט המיוחל. „אינני מסכימה לתת לו גט לא מפני שאני רוצה להפריע לו, אלא מפני שאני סבורה שניכנסה בו רוח שטות והוא אינו אחראי למעשיו," הסבירה השבוע רות הרשקוביץ. „אני בטוחה שיבוא יום והוא יתחרט על כך."

היא התקשרה לדבריה עם פסיכיאטר, סיפרה לו על מצבו של בעלה והראתה לו את המכתב. היא אף פנתה לרב מסויים, המקובל על בעלה, ביקשה ממנו שיתווך בינה לבין בעלה. אבל גם התערבותו של הרב לא הועילה.

„אני אובדת עצות," הסבירה רות, „אני חושבת שיש לי עסק עם אדם שיצא מדעתו ושום נימוק הגיוני אינו עשוי להשפיע עליו ולהזיז אותו מדעתו."

הרשקוביץ עמד בשלו, הסביר כי אינו יכול לחיות בלי הפילגש הצעירה, שאותה רצה לשאת לאשה, למרות שאשתו היתה מוכנה לשכוח את כל העניין ולעבור עליו לסדר היום. היא הבהירה זאת לבעלה, אבל הוא לא רצה לשמוע על כך.

האשה נשארה חסרת אונים. היא לא ידעה אל מי לפנות, התייעצה עם כמה מידידותיה. הן הציעו לה לפנות אל ראשי המפד"ל. היא היססה תחילה, הסבירה כי אינה רוצה לפגוע בקאריירה של בעלה. אך לבסוף החליטה לבקש את עזרת המפלגה.

כשסיפרה לבעלה כי היא עומדת לפנות אל צמרת המפד"ל, הופתעה לראות כי הוא אינו מגלה סימני התרגשות. „זה לא יעזור לך," הסביר הרשקוביץ, „במפלגה יודעים הכל, והם אינם יכולים לעשות דבר."

לרות הרשקוביץ לא נותרה ברירה. היא חיפשה דרך לצאת מהפרשה המבישה, הסבירה לבעלה כי תהיה מוכנה לקבל לביתה את הפילגש הצעירה. אבל הרשקוביץ לא נענה להצעה. „הדבר עשוי להשפיע לרעה על הבנים ולגרום להם נזק רב," תירץ הוא את סירובו.

בכל זאת נתגלה לעיני מכריו של העסקן הדתי מחזה משעשע למדי. הם ראו לעיתים קרובות את המשולש הדתי — הוא, היא והפילגש — יוצאים לבילוי משותף בתיאטרון ובמסיבות חברתיות. „היא יפה מאוד ומושכת מאוד," הביעה האשה את דעתה על יריבתה הצעירה, „אין פלא שהוא כרוך אחריה כל־כך."

היא הסבירה השבוע כי אין בליבה כל טינה אל בעלה, שהחליט לנטוש אותה לאנחות, לאחר עשרים ושבע שנות נישואין, והכל בגלל נערה צעירה. „הוא אדם חולה ואכול תסביכים," אמרה, „והעובדה שנערה צעירה ויפה השיבה אהבה אל חיקו מחניפה לו מאוד, ואולי עשויה להשיב לו את שיווי־משקלו הנפשי." רות הרשקוביץ הסבירה כי אם תצליח הפילגש להשיב לבעלה את שיווי־משקלו, תהיה היא מוכנה לשלם את מלוא המחיר.

★ ★ ★

העולם הבא

ערב אחד חזר הרשקוביץ לביתו, כשבפיו בשורה משמחת. „החלטתי לנתק את כל הקשרים עימה," סיפר לאשתו. האשה קיבלה אותו בזרועות פתוחות; אבל האידיליה המשפחתית המחודשת לא ארכה יותר משלושה ימים.

„אני לא יכול לחיות בלעדיה," הודיע הרשקוביץ ועזב את הבית. הוא חזר כעבור ימים אחדים כשבפיו אותו פיזמון, ושוב עזב את הבית, לאחר שהסביר כי אינו יכול

(המשך בעמוד 20)

„זה ענין מפלגתי" טענה אחת מחברותיה לעבודה של רחל קוגל, הסבירה כי כל עובדי הקאסטל קיבלו הוראה מפורשת למנוע בכל מחיר את הדלפת הפרשה.

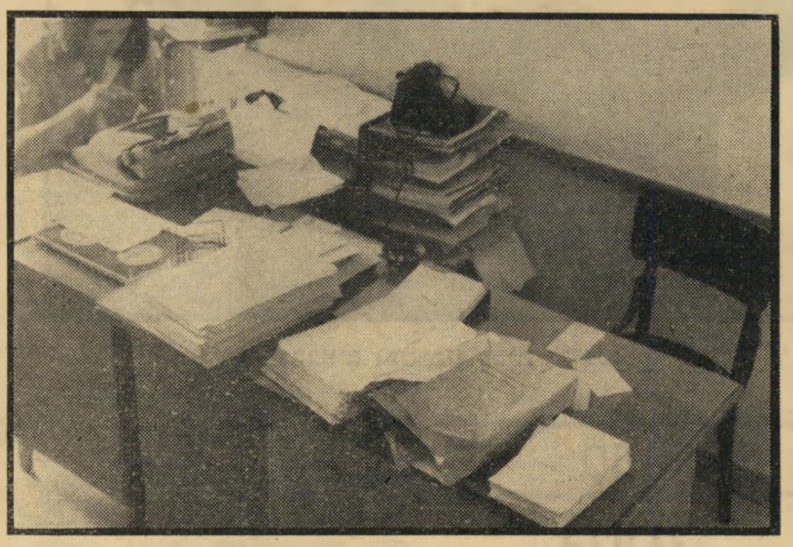

המקום הריק הוא מקומה של רחל קוגל, פילגשו היפה והצעירה של אברהם הרשקוביץ, שבעקבות השערוריה שקמה סביב פרשת האהבים ביניהם, הושעתה מעבודתה עד שהעניין יתברר סופית בבית הדין של המפלגה.

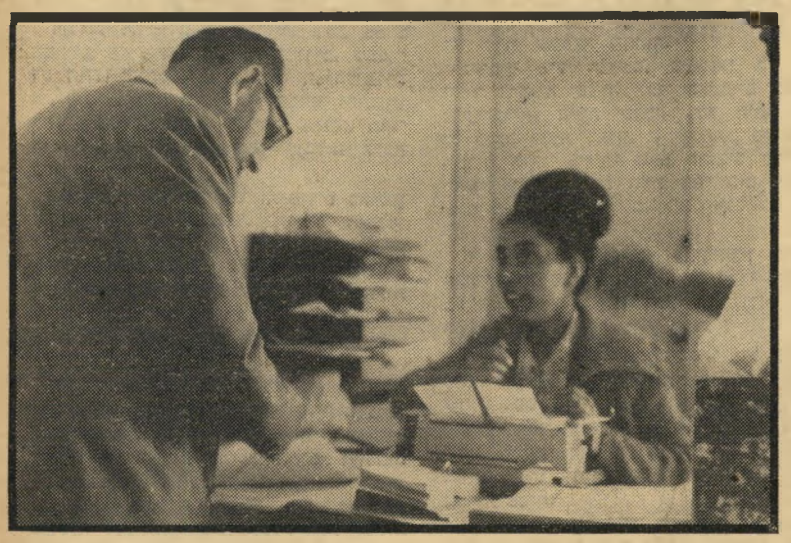

המנהל והמזכירה מזכיר הועד הפועל של המפלגה הדתית־לאומית, אלעזר גואלמן, לוחש למזכירתו שתנסה לסלק מהחדר את כתבי העולם הזה שהופיעו במשרד וניסו לדובב את הפקידות שעבדו במקום.

במה ונה

תולדות

כולם מנצחים

המשפט היה על הפרת הסכם. הוא הס־תיים בפשרה שבה הוסכם לשמור את פרטי ההסכם בסוד. גם הסכם זה הופר.

דליה לביא, כוכבת הקולנוע הבינלאומית משבי־ציון, אינה מסוג האנשים שניתן להג־ביל אותם במעשיהם או בדבריהם. אחרי ה־פשרה שהושגה בדיון בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, בתביעתו של מפיק הסרטים רפאל נוסבאום על סכום של 60 אלף ל"י נגדה, היא הבינה שפרטי הפשרה אינם נית־נים לגילוי. את הפרטים היא לא גילתה. אולם באופן כללי פסקה: „הוא לא קיבל ממני אף פרוטה". בראיון בלעדי עם כתב העולם הזה, חשפה עוד ספח: „נוסבאום נבהל כשנודע לו שהבאתי לארץ את התס־ריטאי וולודיה סמיטיוף. הוא היה מעיד שה־תסריט שלפיו רצה נוסבאום להפיק איתי סרט, לא נכתב בכלל."

הצהרתה של דליה הסעירה את נוסבאום. הוא ראה את עצמו חופשי לגלות את מהות ההסכם שהושג בינו לבין דליה: „האמת היא שהיא שילמה לי רבבות לירות. גם סכום זה הסכמתי לקבל רק בתנאי שימסר לי בצ'ק בנקאי עד שעה תשע בבוקר למח־רת, לפני המשך הדיון בתביעה שהגשתי נגדה. ואומנם הדבר נעשה. קיבלתי צ'ק בנקאי משוך על בנק אלרן בתל־אביב."

תסריט תוך חמישה ימים. גם בקשר להופעתו של השבדי וולודיה סמיטיוף היתה לנוסבאום השקפה אחרת: „נבהלתי? להיפך! לבי עלץ בקרבי!"

סמיטיוף, מי שהיה אפוטרופסה של דליה לביא בשנים בהן שהתה בילדותה בשבדיה, התפרסם בזכות התסריט שכתב לסרט ה־שבדי בו כיכבה אולה יעקובסון — קיץ אחד של אושר. הוא היה האיש שלפי דברי נוסבאום כתב את התסריט לסרט נפס, ש־דליה סרבה להשתתף בו למרות התחייבותה לנוסבאום, סרוב ששימש כעילת התביעה שהגיש נגדה.

„שמחתי שימחה עצומה כשנודע לי ש־הוא הגיע," אמר נוסבאום. „בידי היתה קבלה על סכום של 750 מארק שסמיטיוף קיבל כבר עבור תמצית התסריט. הוא היה הופך לעד המצויין ביותר שלי! דליה רצ־תה להוכיח באמצעותו שבמשך החודש ש־נותר עד להסרסה לא היה באפשרותו לכ־תוב תסריט מלא. יש לי עדות שלו, במשפט שהתנהל בברלין, בו הוא מעיד בשבועה, שכתב עמי תסריט תוך חמישה ימים."

איזו גירסה לא התאימה לאמת? זו של דליה או זו של נוסבאום?

האמת היא ששניהם צדקו. נוסבאום קיבל צ'ק על סכום של כמה רבבות. דליה לא שילמה פרוטה. את הצ'ק פרע מפיק סר־טים ישראלי תמורת התחייבותה של דליה להופיע באחד מסרטיו.

משפט

מכונית ושמה תשוקה

„לאור הנגע שהשתרש במדינה, לקחת טרמפיסטיות ולבצע מעשים מגונים בגופן, אני גוזר על הנאשם חודשיים מאסר בפועל," כך סיים את גזר־דינו השבוע, שופט השלום אהרון קדרון, בבית־משפט השלום בנתניה.

הנהג הושיט את ידו. ב־22 במרס הסתיימו הלימודים בסמינר למורים, שבפר־דס הגדוד בנתניה. שתי החברות, הלומדות בו, עזבו באותה השעה את המוסד והתכוננו להגיע בהקדם לביתן שבמרכז נתניה. מחו־סר תחבורה החליטו מתי ועמליה ללכת ברגל.

באותה השעה הסתיימו הלימודים באולפן עקיבא, הסמוך לסמינר. תלמיד האולפן הנס מיינארב התניע את מכוניתו, כדי לנסוע בדרכו הרגילה לשכון האקדמאים בהרצליה. דקות ספורות לאחר מכן נעצרה מכונית לבנה מדגם סוסיתא ליד שתי הסמינריס־טיות הצעירות והנהג האדיב הזמין אותן להיכנס למכוניתו.

סיפרה מתי במשטרה: „שאלנו את הנהג, אדם מבוגר בגיל 50 בערך, אם הוא נוסע לנתניה. הוא אמר שכן, ואז התכוונתי להרים את משענת המושב הקדמי ולהיכנס למושב האחורי. אבל האיש אמר לי שאנח־נו יכולות לשבת ביחד במושב הקדמי. נכנסנו, ועמליה ניסתה לסגור את הדלת. היא לא הצליחה, והנהג הושיט את ידו לעבר הדלת וסגר אותה."

כעבור שניות ספורות פרצה מתי בצע־קות היסטריות. עמליה, שטרם הבינה מה

דליה לביא בבית־המשפט
אני ניצחתי !

רפי נוסבאום (במרכז) בבית־המשפט
היא ניצחה ?

מתרחש, פתחה את הדלת ושתי הנערות קפצו החוצה.

הנהג, שנראה מבולבל לגמרי, הזמין את הטרמפיסטיות לחזור למכוניתו, אך הן סרבו. ביניתיים התקרבה למקום קבוצה של תלמידות הסמינר ונהג הסוסיתא מיהר להתרחק.

„רציתי להכנס למהנך". בבית מש־פט השלום בנתניה הסבירה מתי מה היתה הסיבה לצעקותיה. לפי עדותה הניח הנהג את ידו הימנית בין רגליה, לפני שהניע את המכונית. רק בכוח היא הצליחה להרחיק את ידו לפני שקפצה החוצה.

גירסתו של הנאשם, פיסיקאי בן 57 וילידּ גרמניה שעלה לפני כשנתיים מאר־צות־הברית, היתה שונה. „לא היתה לי רצה להסתכן בטבילת האש הראשונה שלו בחוצלארץ, ולכן הלך על בטוח והחליט לשחק בבונקר. הלך לו. אני חושב שאם היה בנבחרת עוד חלוץ אחד כמו דני שמי־לוביץ, היינו יכולים גם לתת איזה גול ולהפתיע.

בנצחון שלנו ביוגוסלביה שיחקנו גם כן באותה שיטה, והצלחנו לנצח בגלל שני גו־לים של רפי לוי. גדי צלניקר, חיים בכר ונוריאלי, עוד ירוקים מדי בשביל דברים כאלה.

אני רק רוצה לקוות שהנבחרת שלנו לא תשחק בבונקר יותר. זה לא כדורגל. זה משחק של עצבים וכוח, ובסוף תמיד נכנס איזשהו גול. זה לא אסון גדול אם מפסי־דים. בין כך לא נקח את הגביע העולמי. או לפחות שילמדו לתת גולים נגד קבוצות גדולות.

הנבחרת תשחק נגד הבלגים גם בארץ. אני מקווה שכאן לא ישחקו בבונקר. הקהל לא אוהב את זה. עד אז גם יחזרו הילדים ה־גיבורים מטוקיו, שלמדו איך לוקחים גביע, ובוודאי יכניסו מרץ לזקנים. אם אני הייתי צ'יריץ' הייתי נותן לגיורא שפיגל, מיקו בלו ושמואל רוזנטל למדוד גופיות של ה־נבחרת.

הנבחרת צריכה לשחק נגד הבולגרים ב־סופיה. וזה מה שאנחנו לא צריכים לעשות בשביל הגביע העולמי. הבולגרים משחקים כדורגל חזק מאוד. קצת יותר טוב ממכבי יפו. אחרי שהפסדנו נגד בלגיה רק 0:1, אנחנו כבר לא צריכים לפחד מאף קבוצה. אם החברה יקחו את העניינים ברצינות, יכול להיות שעוד יהיו הרבה הפתעות.

עזרה רפואית

כמו לכל רופא אחר יש גם לדוקטור ארנסט בונינג כרטסת חולים. על אחת מ־אלה רשום: היינץ ורשטג, בן 26.

מקצועו של החולה: כדורגלן מקצועי ב־קבוצת הכדורגל המערב־גרמנית מיידריך. משכורת חודשית: 1200 ל"י. הסיבה לקבלת הטיפול: הכדורגלן מפחד מהצופים יותר מ־אשר מהיריב. שריקות ושאגות בוז מזעזעות את החלוץ המרכזי עד־כדי־הנפש, גורמות ל־ירידת כושרו על המגרש במידה ניכרת.

הדיכאון הנפשי לא נמשך זמן רב. אחר הצופים הנלהבים ראה, ממקומו ביציע, עד כמה אומלל החלוץ המרכזי של הקבוצה החביבה עליו, החליט לעזור לו. הפסיכיאטר ד"ר בונינג הציע את שרותיו לכדורגלן, וזה הסכים מיד. הפך לכדורגלן הראשון הנהנה מטיפול פסיכיאטרי.

שיטת הטיפול: אוטוסוגסטיה. הרופא מנ־סה לשכנע את החולה, מחדיר לראשו ללא הרף את הפסוק: „אתה רפוי לחלוטין". ב־שלב מתקדם יותר לוחש הרופא: „אתה תצ־ליח במשחק של מחר."

תוצאות הלחישות עד עתה: „השריקות וצעקות הבוז של הקהל" — אומר הכדורגלן — „אינן משפיעות עלי בצורה כה קשה."

פסיכים בהפסקה. הפסיכולוג מייעץ גם לכדורגלנים אחרים להעלות את כושרם ב־אמצעות מדע הרפואה.

כשטענו נגדו כי הוא מהפנט את השחק־נים, הגיב: „מובן שהייתי יכול להביא את השחקנים להישגים כבירים בעזרת היפנוזה, אלא שאז היתה זו הונאה. היפנוזה הופכת את השחקנים לתלויים, אוטוסוגסטיה לעצ־מאיים."

בעתיד הלא־רחוק יתחילו אולי גם שחקני התחתית של ישראל ללחוש לעצמם משפטי עידוד בהפסקות המישחק, כדי לכבוש ב־עזרתם את האליפות.

ספורט

כדורגל

בונקר כרגיל

את הפסדה של נבחרת הכדורגל ה־ישראלית נגד נבחרת בלגיה, בשיעור 0:1, במסגרת המשחקים על הגביע ה־עולמי, מנתח שייע גליזר:

הפסדנו 0:1. יפה מאוד; זה באמת הישג. להפסיד נגד נבחרת כמו בלגיה בתוצאה כזאת. אני רק חושב ששמענו את הדיבורים האלה פעם. כשהפסדנו נגד יוגוסלביה 0:1, גם כן אמרו שזה היה הפסד של כבוד. אחר־כך ראינו שאפשר לנצח גם אותם. אולי ה־חברה ילמדו לנצח גם את הבלגים? אף פעם אי־אפשר לדעת. הכדור עגול.

אני זוכר את הבלגים עוד מקבוצת הכדו־רגל שלהם סטאנדארט ליאז', שהפסידה נגד מכבי תל־אביב. הבלגים הם כמובן מקצוע־נים. לגמרי לא כמו אצלנו. הם גם ניצחו את בראוויל, כמו שכולם יודעים, 1:5. רק בשביל זה כבר זוכרים אותם בכל העולם. אבל לכל נבחרת יש נצחון אחד כזה. אפילו לנו. אל תצחקו. אנחנו לא ניצחנו את יוגו־סלביה בבלגרד 2:1?

הגיע הזמן שיעשו הפתעה כזאת עוד פעם. מי שנולד אחרי שניצחנו את חבש — מי שלא יודע מי נתן את הגולים שיבדוק — לא זכה עוד לראות את הנבחרת שלנו מנצחת.

הכוח הנסתר. אני רואה שכל המאמ־נים של הנבחרת מתחילים באותה צורה. אני עוד זוכר שג'רי בית־הלוי המציא את הבונקר וכולם מחאו לו כפיים, כשהפסדנו

אנשים

פקיד מחנך

הצהרותיו של אל־חביב בורגיבה לא עוררו שום יוזמה מדינית מצד ישראל, אך גרמו כבר למהפכה־זוטא בפקידות הממשלתית. השבוע הודיע ראש הממשלה ושר הבטחון **לוי אשכול**, כי הורה לכמה מיועציו לעבד תוכנית שלום ישראלית, אך חזר יחד עם זאת על עמדת קודמו, הסתייג מכל אפשרות שישראל תקלוט חלק מן הפליטים הערביים או שתהיה חלק מפדראציה מרחבית. משרד־החוץ, מצידו, הודיע כי הטיל על אחד מפקידיו, **שלמה בר־חיים**, לעמוד בראש מחלקה חדשה למיבצעים מיוחדים, החייבים להתבצע במהירות. הצורך בהקמת מחלקה כזו בלט לאחרונה, על רקע הצהרותיו של נשיא תוניסיה. ● „אני בורגיביסט בכל נשמתי," סיפר ראש עירית נצרת **סייף־אלדין אל־זועבי**. „הייתי מוכן לנסוע אליו ולנשק את ידיו באהבה גדולה." הוסיף. אך בפחות התלהבות דיבר על סבי־בתו הקרובה: „רוצים לייהד את הגליל? אני לא שמעתי על זה! לא יודע מזה! אני אחראי רק לנצרת. אף סנטימטר חוץ מזה אני לא יודע." ● יום העצמאות עורר את זכרונו של איש משרד־החוץ **גדעון רפאל**, שסיפר על ימיה הראשונים של המדינה, כאשר משה שרת היה „מזכיר החוץ" של הממשלה הזמנית, ומשרד החוץ עצמו שכן בשני חדרים בתל־אביב. העיד רפאל על עצמו: „אני הייתי מנהל המשרד, שליח, שליש, מלקט ידע גיאוגרפי, וברגעים של התרוממות הרוח — גם מגיש תה." ● סיפור אחר על אותם הימים, סיפר נשיא ההסתדרות הציונית, הד"ר **נחום גולדמן**: „משה שרת חשב בשעתו שאהיה השגריר הראשון בבריטניה. באתי לאנגליה, קניתי בית בלונדון והקמתי גרעין של שגרירות. אבל ריבונו־של־עולם, אמרו לי שעלי לבקר ביקורי־נימוסין אצל 60 שגרירים. אמרתי לשרת: ‚אתה יודע, מוטב שתניח לי'." ושרת אמנם הניח לו. ● ראש אגף הרישוי במשרד התחבורה **נתן רובין**, נתגלה השבוע כדמות מחנכת. כשנהג רובין במכוניתו, בכביש ירושלים־תל־אביב, הגיחה מכונית אלמונית מאחוריו, עקפה אותו בקטע האסור לעקיפה. רובין הגביר את מהירותו, השיג את המכונית האלמונית ואותת לה לעצור. הוא דרש בתקיפות את פרטיו האישיים של העוקף, סטודנט צעיר. רשם אותם בפנקסו והתיר לו להמשיך בנסיעה. כעבור ימים ספורים הגיע מכתב של רובין לבית הסטודנט, כתוב על גבי טופס רישמי של משרד התחבורה. במכתב נקבע תאריך לפגישה במשרדו של ראש האגף לרישוי. הצעיר הנבהל הופיע לפגישה ביום ובשעה הנקובים, ספג הטפת מוסר מפי רובין, שהזהירו לבל יסטה בשנית מדרך הישר. ● האלוף **אברהם יפה**, האחראי לשמורות הטבע בישראל, ביקר השבוע בבריכת השחיה בתל־אביב. הוא התלהב למראה החתיכות הטובלות במים, אמר לידידו, כי ידאג להכריז על אזור הבריכה כשמורת טבע, כדי להגן על החיות היפות השורצות בו. ● ח"כ מפא"י **גדעון בן־ישראל**, שבילה עם רעייתו בכפר הנופש הצרפתי באשקלון, זכה בו לציון מיוחד. הוא ורעייתו נבחרו כ„צמד רקדני הטוויסט היציבים ביותר", אחרי שניצחו בתחרות מיוחדת במינה, בה חייב כל זוג להפסיק באמצע הריקוד ברגע שנפסקת המוסיקה, להשאר על הרחבה בחוסר כל תנועה.

★ ★ ★

סולטן מסודר

איך הפסידה התנועה הקומוניסטית חבר נאמן, איך הרחיקה התנועה הציונית איש מסור וכיצד זכתה הבמה העברית בכוח חשוב, סיפר שחקן הבימה **שמואל רודנסקי**: „עד גיל תשע הייתי חבר מסדר בקומסומול, אירגון הנוער הקומוניסטי ברוסיה. פעם, כשהלכתי להתרחץ בנהר, בחברת שני ידידים גויים, התברר כי שכחנו את בגדי הים. בלית ברירה התרחצנו ערומים, ואז גילו שני חברי כי אני יהודי. הם קראו לי זיד. מאותו רגע הדלתי להיות קומוניסט. הפכתי לציוני והחלטתי לעלות לארץ־ישראל." ● שחקן אחר של הבימה, **שלמה בר־שביט**, זכה, בעת שהגיע עם שאר חברי הלהקה לנמל התעופה בלוד, במטוס מפאריס, ליחס מיוחד. המוכסים התירו לכל חבריו לעבור את הביקורת ללא שום הטרדה. רק לו הורו לפתוח את מזוודותיו. בחיפוש נתגלה, כי מזוודה ענקית מלאה כולה בצעצועי ילדים ובמתנות, אותם הביא בר־שביט לבנו ולאשתו. השחקן, הידוע כנותן מתנות מושבע, שילם את דמי המכס כנדרש ולא התאונן. ● תיאטרון העונות הפסיד לאחרונה את אחד ממנהליו, **משה ינוקא**, שהפך לעצמאי. הקים חברה למופעים בשם ניצן. רק מעט מידידיו ידעו כי החברה נקראת על שם בית־הקפה הירושלמי ניצן, שם בילה ינוקא כמה משנותיו הטובות. בעל הקפה, אברהם שקדי, סיפר השבוע כי ינוקא היה לקוח מצויין, כיבד תמיד את התימתו על צ'יקים. אך פעם, ליתר בטחון, נתן לשקדי צ'יק, כשחתימת שמיכה צבאית מחוברת אליו בסיכה. „זה בשביל שיהיה כיסוי," אמר, ואמנם לאותו צ'יק היה כיסוי כפול. ● לקוח אחר של אותו בית־קפה, שבעיית הכיסוי לצ'יקים הטרידה אותו במשך שנים, כתב לאחרונה לאחד מידידיו, כי מצבו הכלכלי משופר עתה והוא נטול דאגות. המכתב, שהגיע מטאנגריב, בירת הקהילה המאלגאשית, ניכתב בידי **אריה בלק** („אדו") המכהן שם בתפקיד מזכיר שני בשגרירות ישראל. מאחר שאין שם שגריר מיוחד או מזכיר ראשון, זוכה בלק ליחס מיוחד לשגרירים. „תארו לכם שאני נוסע במכונית שרד, כשדגל מתנופף בקצה ומשמר מיוחד של אופנועניים מפנה לי את הדרך," כתב בלק בהנאה. כמה מידידיו, שהתקנאו בו, ביניהם הצייר **איקה ישראלי**, החליטו לקפוץ אליו לביקור, ליהנות מיחס מיוחד כאורחיו וכבני חסותו. ● על הפסל **יצחק דנציגר**, המלמד בפאקולטה לארכיטקטורה בטכניון החיפאי, מספרים את הסיפור הבא: לפני תשע שנים הוזמן אצלו פסל על נושא מסויים, וכשנשאל בעת האחרונה אם סיים את העבודה, ענה: „אני לא אוהב לעבוד תחת לחץ." ● הפרופסור **אוריאל הר**, מרצה למדעי המזרח באוניברסיטה העברית בירושלים, סיפר באחת מהרצאותיו האחרונות על הסידורים שנעשו בחצר הסולטן התורכי, כדי לארגן כהלכה את כניסתן ויציאתן של הנשים הרבות. אל הסולטן וממנו. „לכל אשה בהרמון עשו מספרים," הסביר המרצה, לקול רעמי הצחוק של תלמידיו. „כדי שתדע מתי תורה יגיע." ● לבושה בשימלה לבנה, התייצבה השחקנית הצעירה **יעל אביב** על בימת אלהמברה היפואי, כדי לשמש מנחה בהיפעת הזמר הבלגי **זאק ברל**. „ערב טוב קהל נכבד," הספיקה יעל להגיד בטרם נסגר המסך, להפתעת קהל הצופים. כעבור שניות התברר כי היה זה רק קילקול טכני. ההופעה נמשכה, המנחה הנתחה והזמר זימר. ● **משה לרון**, חשמלאי במה שעבד פעם בתיאטרון העונות, חזר החודש מארצות־הברית, התגלה כצלם סרטים מעולה. לרון, שהטריט סרט בן ארבעים דקות, תוך כדי שהותו באמריקה, הציגו לאחרונה בפני חוג ידידים, שהתפעלו מרמתו האמנותית. במאי הסרטים **דויד פרלוב**, שהתלהב מהסרט, הציע כושי מזדקן, העניק ללרון נשיקה נלהבת.

★ ★ ★

פסוקי השבוע

● **האלוף דן טולקובסקי**, מפקד חיל־האויר לשעבר, בתשובה לשאלה אם הוא נוהג עדיין לטוס: „אין לי ראש לטיסה רצינית."

● **מבקרת הרדיו חדה בושם**, על תוכנית ששודרה בקול־ישראל לרגל יום העצמאות, על תולדות מלחמת השיחרור: „טכסט מעליב, שבו חברו יחד פסיכולוגיה פשטנית, עלילה מטופשת, סבך יחסים אנושיים, ציוץ צפרים וקירקור צפרדעים."

● **מרדכי נמיר, ראש עירית תל־אביב**, בעת חנוכת בניין על שמה של פולה בן־גוריון: „לחבר דויד בן־גוריון יש זכות להיות בעלה של פולה."

מי ומי בתמונה זו?

ראוה מדי שנה, במיצעד הצבאי של צה"ל, משמשים גם אנשי צמרת המדינה והצבא גורם משיכה להמוני הצופים. ליד הבמה המרכזית כמו כלי הנשק ה־חדישים, המוצגים ל־

של המצעד נאספו כל המה ומי בישראל. כשהם מעורבים זה בזה מופיעים בתמונה: מרדכי נמיר, בכור שיטרית, אבא אבן, חיים גבתי, פינחס ספיר, קדיש לוז, עקיבא גוברין, נחום גולדמן, חיים לסקוב, צבי צור, שמעון פרס, משה דיין, אליהו ששון ואחרים.

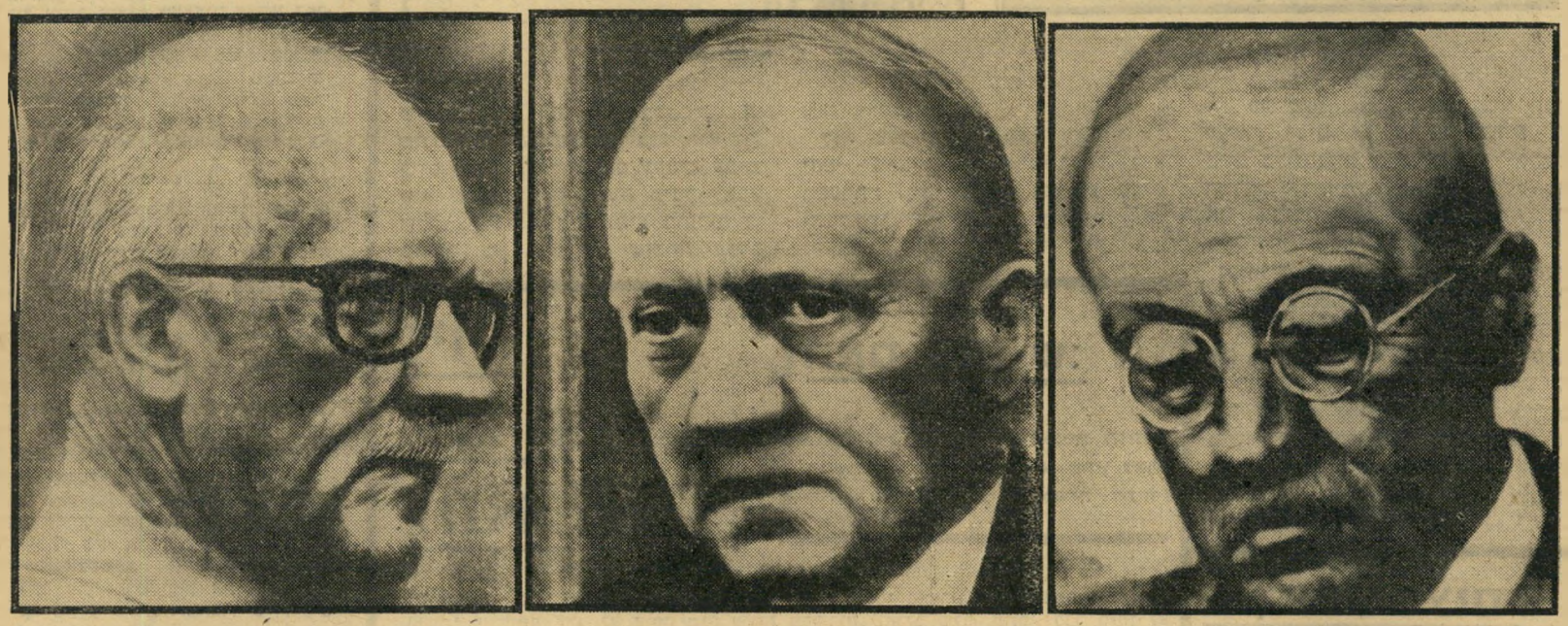

מי האיש הזה?

הדעה המקובלת, שבדיוק לפני עשרים שנה, ערב מפלתה הסופית של גרמניה הנאצית, התאבד אדולף היטלר ב־בונקר הפיקוד שלו בברלין, לא הוכחה מעולם. אך רק בודדים מניחים כי הוא עדיין חי, שבועון צרפתי פירסם השבוע שלוש תמונות של הפיהרר הנאצי, שבוצעו על־ידי ריטוש תמונותיו האמיתיות, המראות אותו בשלושה מצבים שונים, כפי שהיה נראה היום, אילו היה חי. היטלר, שהתאבד בשנות השישים של חייו, נראה כאן כאילו היה בן שמונים שנה.

פילגש בקאפטל

(המשך מעמוד 17)

להתגבר על יצרו. הוא טען כי היה רוצה לשוב לחיים נורמאליים לצידה של אשתו החוקית, אבל הוא נמשך בעל־כורחו אל הפילגש היפה.

„אני לא יכול לדכא את היצר הרע,“ טען. „אל תשכח שאתה עסקן של מפלגה דתית,“ הזהירה האשה, „עליך להתנהג כיאות ל־מעמדך הרם במפלגה.“ לאחר שראתה כי דבריה נופלים על אוזן אטומה, ניסתה לפנות לריגשותיו הדתיים.

„אתה עובר עבירה דתית ומוסרית חמו־רה,“ אמרה רות, „ביום מן הימים תצטרך לתת על כך את הדין.“ הרשקוביץ לא התרגש. „אני יודע שאני צפוי לעונש חמור בעולם הבא,“ הסביר, „אבל אני לא מסוגל לשלוט בעצמי.“

הנשק האחרון של האשה היו שני הבנים, שהמבוגר הוא בן גילה של הפילגש. היא הסבירה לבעלה כי התנהגותו עשויה להש־חיר את דמותו בעיני הבנים, לגרום להם עגמת נפש ולהוציא אותם לתרבות רעה.

לאחר שגם הגימוק האחרון לא השפיע, החליטה האשה לפנות אל ראשי המפד״ל, לגלות להם את הסוד ולבקש את עזרתם. ראשי המפד״ל הקשיבו לדבריה של ה־אשה האומללה, העמידו פנים כאילו גילתה להם סוד, למרות שפרטי הפרשה היו ידו־עים להם מזה שנה וחצי, זמן רב לפני שרות הרשקוביץ העלתה על דעתה כי בעלה עשוי לבגוד בה.

ראשי המפלגה פנו אל הרשקוביץ, ניכו בפניו האלף לדבר על ליבו, אבל הוא עמד איתן בסירובו. „העניין הזה לא נוגע לכם,“ טען בתוקף.

לאחר שכל דברי השיכנוע לא הועילו, איימו ראשי המפלגה כי הפרשה תזכה ל־כיסוי רעשני בעתונות הדתית. „זה יסתום את הגולל על הקאריירה הציבורית והמפ־לגתית שלך,“ איימו. אבל הרשקוביץ לא נבהל מהאיומים. „אני לא מפחד מפירסום הפרשה בעתונות,“ הסביר, „ואתם יודעים היטב שגם אני יכול להוציא החוצה את הכביסה המלוכלכת שלכם.“

לצמרת המפד״ל לא נותרה ברירה. העס־קנים הנפחדים, החיים בצל סיוט הבחירות, שמועדן הולך וקרב, נאלצו להיכנע לאיום הנגדי, החליטו לבלוע את הגלולה המרה ולדאוג לכך שהדיה לא יסתננו החוצה ו־יגיעו אל כותרות העתונים.

אמר השבוע אלעזר גואלמן, מזכיר הוועד הפועל של המפלגה הדתית־לאומית: „אני לא מבין מה כל הרעש. זה בסך הכל עניין פעוט וחסר ערך ואין לנו כל עניין בפרשה הזאת.“

„הוא הסביר כי המפלגה הקימה ועדה מיוחדת שתחקור את הפרשה ביסודיות, תגיש את מסקנותיה לבית־הדין של המפ־לגה, המורכב מראשי המפלגה ורבנים. בית־דין זה יצטרך לפסוק בעניין. „אנחנו לא מעוניינים בפירסום הפרשה, ונעשה כל מה שביכולתנו להסתירה,“ הוסיף.

כי לצמרת המפד״ל יש סיבה טובה למנוע את פירסומה של הפרשה המבישה.

★ ★ ★

ים עכור

מראגדיה האישית של רות הרשקו־ביץ ובניה חורגת מהתחום האישי הצר, והיא בעלת עניין ציבורי ממדרגה ראשונה. לא רק משום שמעורב בה עסקן מפלגתי בעל עמדה חשובה, אלא בעיקר משום ש־אותו עסקן משתייך לצמרת מפלגה המת־יימרת לייצג את טוהר המידות, המוסר ה־צרוף והשמירה על קדושת המיסגרת ה־משפחתית.

כי שעה שהקומנדו של הקדוש־ברוך־הוא יורד לחייו של הציבור החילוני, מכתים נישואין אזרחיים בכתם של זנות ואי־מוס־ריות, נתגלתה הפרשה המבישה דווקא בקרב צמרת המפלגה הדתית.

אילו היתה פרשת הרשקוביץ מקרה יוצא־דופן, ניתן היה להשתיקו ולעבור לסדר היום. אבל פרשת הרשקוביץ היא רק טיפה אחת בים עכור של פרשיות דומות. כי כאשר איימו ראשי המפד״ל שיגלו ברבים את חרפתו של העסקן שסרח, הסביר הוא, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי הוא יביא לגילויין של פרשיות אחרות, הנוגעות לאנשי צמרת המפד״ל.

„אני בטוח שאתם לא מעוניינים בכך,“ הס־ביר הרשקוביץ בשלווה אולימפית, גרם ל־בהלה רבתי בין העסקנים, שחששו מפני גילויים סנסאציוניים.

כי אילו פתח הרשקוביץ את פיו, והיה מגלה את הידוע לו, היה מתברר כי לרבים מעסקני הדת יש פילגשים צעירות, למרות שהם מתיימרים לייצג את המוסר הדתי.

צמרת המפד״ל החליטה להשתיק את ה־פרשה ולטשטש את עקבותיה, על מנת למנוע מעצמה אי־נעימויות, המזיקות תמיד, בעיקר בשנת בחירות.

רות מרחצות על כל העולם

יהלומי הקיבוצניקית

ביום הראשון של השבוע פורסמה בעיתונים ידיעה על גניבה גדולה במלון **קיסריה**. סופר שם על שתי טבעות, בשווי של שלושים אלף לירות, שנגנבו מ**גיטה שרובר**, אשתו של המיליונר **מילטון שרובר**, שהתארחה במלון.

כששמעתי על כך, נכמרו רחמי בקרבי. עוד אתמול היתה גיטה פקידה קטנה בסוכנות. יוצאת קיבוץ חסרת־כל, וכבר היום גונבים ממנה שלושים אלף לירות. וכל זה במכה אחת.

ציצצתי אליה, לביתה בירושלים, כדי לנחם אותה. היא נשמעה עליזה ושמחה, כאילו שום שלושים אלף לירות לא נגנבו ממנה. „טבעת אחת,“ היא סיפרה לי, „קיבלתי כשהת־חתנתי. את השניה קיבלתי כמה שנים אחרי זה.

„זה בכלל לא נוגע לי ללב. זה רק מרגיז אותי. בכלל, אין מה לבכות על דבר כזה, ויש לי אמונה במשטרת ישראל. אני בטוחה שימצאו את זה.

„זה קרה אומנם במלון **קיסריה** של הברון אדמונד דה־רוטשילד, אבל זה יכול היה לקרות בכל מקום אחר בעולם. אדמונד בא לארץ לפתיחה של מועדון־הצלילה בקיסריה, יחד עם אשתו, אמו ובנו. ברגע זה הוא נמצא אצלנו לארוחת־ערב. מובן שהיחסים שלנו לא התקלקלו בגלל זה. זה יכול היה לקרות גם במונטה־קארלו.

„בכלל זו לא טרגדיה. טרגדיה זה מה שקורה לבן־אדם, ולא מה שקורה לאבנים.“

שתי הטבעות, המשובצות ביהלומים יקרים, היו מבוטחות.

שלח מלכוחך על פני המים

מה היינו עושים, לולא היתה יהו־דית מזור קופצת לארץ מדי פעם בפעם? איך היינו יודעים מה נשמע בעולם, ומה נשמע אצלה?

למזלנו היא כן קופצת הנה מפעם לפעם, וכך אנו יכולים לקבל בעוד מועד את העובדות הבאות: לפני שלושה שבועות עשו ליהודית ניתוח שקדים. הנשים באמריקה הולכות עכ־שיו עם שיער חלק בצורת גלגל חיצו־ני. יהודית מתכוונת לבקר בארץ ש־לוש־ארבע פעמים בשנה, כל פעם עשרה ימים. היא היתה עכשיו ב־עיירת־הנופש קפולקו שבמכסיקו. ה־מודה החדשה בשטח הלבוש היא גר־בים לבנים ונעליים עם עקבים עבים. היא הביאה מעיל־פרווה מינק לאמא שלה, והרבה בגדים. והיא הופיעה ב־מודעה של „רבלון“, שזכתה בפרס (ראה תמונה).

למי שעדיין לא נמאס לשמוע על יחסי ישראל — **הרברט רוניק**, היא מספרת: „מה ששיגע אז את בעלי, זה שרצו להוציא את המזוודות שלי מהאווירון. זה נורא הרגיז אותו. בכ־לל, כל פעם שאני רוצה לבוא הנה לעשרה ימים, אני צריכה לבלות יו־מיים בקונסוליה בניו־יורק כדי לקבל המלצה לדחיית מילואים, ואחר כך אני צריכה כאן לבלות שעות ב־מטכ״ל.“

ובהזדמנות זו, כשמדברים על חד־שות מהעולם, ועל יפהפיות שהיו מל־כות־מים ומלכות־יופי, כדאי להזכיר את **עליזה גור**. היא כתבה לי מכתב מלבב. היא גרה עם בעלה החדש ב־לוס אנג׳לס, ומתכוננת להיות ג׳יימס בונד נשי בסרט ריגול בשם מכונת ה־רעש. **הסרט ההוליבודי הראשון שלה**. היא מאוד מאושרת, ומרהטת את ה־דירה שלה בסיגנון לואי ה־14.

יהודית מזור

עליזה גור

זיוה עברה להארלם

מה חדש אצל **זיוה רודן**? אין אצלה שום חדש. בזמן האחרון היא מופיעה בכל מיני סרטוני פירסומת. היא לא אופה שום עוגות מסעירות, והכלב שלה, מונטי, כבר מזמן לא אמר איזה חוכמה שכדאי להזכיר.

כן, היא מנהלת רומן עם גבר נשוי, ומרבה לשתות. היא שותה הרבה מאוד משקאות חריפים בלילות, בדירה שלה. זה הכל.

כן, הדירה החדשה שלה כבר לא נמצאת במרכז מנהאסן, ברובע האמידים, אלא ברובע הכושים בהארלם.

חוץ מזה אין אצלה כל חדש.

האם נכון ש:

בתו של אחד מחברי־הכנסת הדתיים החשובים ביותר נישאה לא מזמן לאחד מראשי הליגה למניעת כפייה דתית?

איך מתרחצים?

מה עושה **קוקסינל** — מתרחץ או מת־רחצת? לא זה ולא זה.

הוא נשאר מלוכלך.

עובדה: **מרים**, הבלונדית היפהפיה, שהו־פיעה במועדון־לילה בתל־אביב, ושהיא קצת

השומר על הראשים

האם מישהו שאל פעם את עצמו מדוע כשצ׳בי צ׳קר, מלך הטויסט שהגיע לארץ, הולך ברחוב, לא מתנפל עליו שודד־ברכים ולא שודד ממנו את כספו? מדוע שום ברירן לא תוקע לו סכין בגב? מדוע הוא לא נופל מכל המדרגות ולא קופץ מהגג, ולא אוכל זכוכית ולא קוצץ לעצמו את האוזן, ולא מקבל הרעלת קיבה, או אולכוס, או נזלת?

יהודה, יוחנה וצ׳בי צ׳קר

כל זה לא קורה כי יש לו שומר־ראש. שומר־הראש שלו הוא **יהודה החזק**. הוא מומחה לשמירת ראשים מפורסמים. הוא כבר שמר את הראש של **איוון דה־קארלו**, ושל **חוזליטו**, ושל **קליף ריצ׳ארד**, ו**לואי ארמסטרונג**.

הוא מקבל את הראשים בשדה־התעופה, עם כל החבילות והמזוודות. אחר כך, בסוף, הוא מוסר אותם בחזרה לשדה התעופה באותו המצב בו קיבל אותם. באחריות מלאה.

„המשטרה,״ הוא אומר, „תמיד מפריעה לי בעבודה. הם עושים כל כך הרבה רעש, שבסוף לא שומרים על הקליינטים.״ הוא לא משטרה. הוא נותן תמורה מלאה עבור הכסף שהוא מקבל. הוא מקבל אותו לפי מספר ההופעות של הקליינט.

הוא חי חיים כפולים. בבוקר הוא שומר על התחבורה בעיריית תל־אביב, ובלילה הוא שומר ראשים. את שני התפקידים הוא ממלא באותה גבורה.

יש לו המון כוח. כל הסכינאים ברמלה מכירים אותו, וכל הסדרנים קדים בפניו. כבר שלושים שנה.

כשהוא היה צעיר, הוא שמר על **טינו רוסי** מפני ההמון הזועם. כשהוא היה עוד יותר צעיר, הוא היה באצ״ל. אבל זה היה לפני זה.

„לשמור על טינו רוסי, זו היתה עבודה נורא קשה,״ הוא מספר, „כשראו אותי מתקרב אליו, אמרו לי שאני אזהר, שיהרגו אותי. גם איימו על אשתי. אבל אני לא פחדתי. אני הצלתי את טינו רוסי. עמדתי בכניסה והוצאתי מאנשים ביצים סרוחות, עגבניות רקובות, ואפילו חבילות צואה.״

הוא הגן עליו, כי טינו אמר לו שבשביל הגרמנים הוא שר בלי לב. הוא האמין לו. מה יש, למה לא? אפשר לשיר גם עם הגרון.

עם איוון דה קארלו היה לו יותר קשה. כשהוא שמר עליה, הוא היה צריך להחליף חולצה כל יום. זה היה נורא. עוד לפני שהן היו מלוכלכות. פשוט היו קורעים לו אותן.

אבל הוא היה מאושר, ואשתו לא קינאה בכלל. למרות שאיוון דה־קארלו אשה יפה מאוד. היא יודעת שהוא אוהב רק אותה.

ואיזה מתנות הוא היה מקבל! **מארלן דיטריך** עצמה, במו ידיה, נתנה לו 200 לירות, וחפתים, וסיכה, ולואי ארמסטרונג נתן לו 150 לירות. זה מגיע לו. אחר כך, כשהם נוסעים, הם ממשיכים להתכתב איתו, וההתכתבות הזאת עולה לו 20 לירות ל־חודש.

הוא המומחה היחידי בארץ לשמירת ראשים. „אצלי,״ הוא אומר, „אף אמן לא איש גדול. כולם עושים מה שאני אומר להם. מי שרוצה עבודה טובה, מוכרח לבוא אלי. למשל, כשששון הביא את **אליקי**, הוא לא רצה לקחת אותי, אז שברו לה את העצמות. אני לא אוהב חיבוקים והתנפלויות. אני מגרש את כולם.״

רק פעם אחת הערימו עליו. זה היה כש־הוא שמר על להקת־רקדנים כושית, ואשה ישראלית מכובדת גנבה ממנו רקדן אחד. היא השתמשה בו שלושה ימים ושלושה לילות. כשהוא חזר, הוא כבר היה גמור. לא יכול היה לרקוד ולא שום דבר.

על צ׳בי הוא שומר נהדר. שום גניבות ושום נשים מכובדות. אבל צ׳בי זה משהו מיוחד. ראשית, הוא אוהב את מלכת־היופי העולמית שלו, **קתרינה יוהנה**. כל היום הוא מתחבק איתה, מתנשק איתה; שנית, הוא איש יוצא מהכלל. חכם והכל. „אחרי ארבעה ימים שהוא היה במלון אכדיה,״ מספר יהודה, „אחרי שהשאיר שם 900 לי־רות, גירשו אותו. אמרו לו שלא הזמין מקומות מראש. הוא כל־כך התרגז. הוא אמר: ‚הייתי מסוגל לקנות את כל המלון, והדבר הראשון שהייתי עושה הייתי מפטר את בעל המלון.׳ לא איש נהדר?״

הוא גם טוב־לב ונעים־הליכות, וכל זה. אוכל רק כשר. פעם הוא הלך עם יהודה לאכול עוגות כשרות בנתניה. „הגישו לו צלחת,״ מספר יהודה, „ועל הצלחת היה כתוב באנגלית. צ׳בי שאל את המלצר מה פתאום כתוב על הצלחת באנגלית. אז המל־צר ענה שזה בשביל תיירים.

„אז צ׳בי התרגז ואמר שבמצרים לא היו עושים דבר כזה. מה פתאום באנגלית? כש־שמעתי את זה, הורדתי את הראש. עמדו לי דמעות בעיניים. כל כך כאב לי שלו זה חשוב כל העניין, ולנו אין גחלת.״

חנה רוצה ילד!

חנה אהרוני

פעם היתה **חנה אהרוני** ישנה. עכשיו היא חנה אהרוני חדשה. פעם, כשהיא היתה ידידתו של **משה ואלין**, היא לא ידעה ל־דבר ברדיו, לא ידעה לצחוק, לא ידעה לשיר, ולא כלום. עכשיו היא יודעת לרקוד טויסט, ומונקי, ושייק. היא יודעת לפטפט, לצחוק, להשתולל, להתגלגל ממעקה של מדרגות, וכל זה. היא הוכיחה את זה ב־מסיבה שנערכה בפתח־תקווה.

מה חולל בה את השינוי הנפלא הזה? „זה בא לי מהאושר,״ היא מספרת, „אני מרגישה צעירה, כאילו נולדתי מחדש. עד לנישואין החדשים שלי היתה לי רק קארי־רה. עכשיו יש לי גם חופש דיבור וחופש ביטוי.

„כאשר ירדתי מהמטוס, כשבאתי עכשיו לארץ, ליום העצמאות, האמא שלי לא הכי־רה אותי בכלל, כל כך השתניתי. עוד מעט אני עוזבת את הארץ ונוסעת לסיבוב הופ־עות בארגנטינה ובברזיל.״

תנחשו מה היא קיבלה מבעלה לכבוד ה־ארבעה־עשר בפברואר, שהוא יום הנאה־בים, ויום השנה לנישואין שלהם? היא קיבלה ממנו שעון מפלטינה וסבעת מיהלו־מים.

ותנחשו מי מטפלן אליה כל יומיים? בעלה.

הוא אוהב אותה נורא. פעם, לפני שהוא הכיר אותה, הוא טיפל ב־15 אמנים. עכשיו הוא מטפל רק בשישה — ובה. הוא מלווה אותה לכל ההופעות שלה. וכש־הוא לא יכול ללוות אותה, היא שוכרת איזושהי מלווה על חשבונה. היא לא יכולה בלי מלווה.

עכשיו, לקראת השנה הבאה החדשה, היא היתה רוצה עוד דבר אחד: „הייתי רוצה להיכנס להריון. שנה וחצי נתתי לעצמי כדי לשנות את דמותי. עכשיו אני רוצה שיהיה לי ילד.

„אם יהיה לי ילד, זה יהיה דבר ראשון אצלי. חוץ מזה אני כבר בגיל שאני צריכה ילד. התינוק שלי בבית לימד אותי לאהוב ולרצות ילדים. תמיד גם חלמתי להיות גננת. עכשיו אני חולמת להיות אם. אם טובה!״

בעלי בנה בית

התורף חלף עבר לו. הפרחים הנצו, הציפורים ציפצפו. השמש יצאה מבין העננים, והשדות הוריקו. כל זה לכבוד מי? לכבוד **העופרים**. הם הגיעו לארץ.

העופרים

יש להם הודעה חשובה: „חוץ **מדליה לביא**, **ריקה זראי**, **שלמה מולכו** ואנחנו, אין אמנים ישראליים בינלאומיים. כל השאר זה בלוף אחד גדול.״

למה הם אומרים את זה? כי הם הופיעו כבר בשישים הופעות טלביזיה בשנה האחרונה, ובארבע תוכניות של חצאי־שעות ב־בי־בי־סי. הם מבינים בזה.

ואם הציפורים מצפצפות לכבודם, והפרחים מניצים להם, אז הם יודעים מה שהם עושים.

אסתר עופרים רזתה קצת. אבל היא נשארה יפה ותמה וענווה, כמו בימים כשהיתה עדיין אסתר רייכשטאט. לא נעים לה לדבר על עצמה. אבל היא יכולה לדבר על בעלה: „היו שמועות שהוא מפלרטט עם כל מיני נשים, ושאני סובלת, ושאנחנו חיים בנפרד. זה לא נכון.

„במשך שש שנים נפרדנו רק לשבוע, כשהוא הופיע בסרט בברלין. אנחנו נורא מאושרים ביחד. אני אוהבת אותו מאוד, והוא אוהב אותי. כל הסיפורים על חיי־הנשואין שלנו זה דמיון מזרחי מפותח מאוד. שכולם יחיו כמו שאני חיה.

„דיברו כאן גם על כל מיני סיפורים **ששמוליק קראוס** סיפר. כל הסיפורים שלו זה דמיון חולני. פעם הוא היה חבר של אברהמלה, והוא רצה להרוויח ממני כסף, אז הוא הציע לי נשו־אין. כל מה שהוא מספר, שהייתי חברה שלו, זה פשוט שקר. לא סתם. שקר גס!״

ואם כבר מדברים על בעלה ועל שמוליק, אז היא יכולה באותה ההזדמנות להזכיר גם את עצמה: „אני חושבת שיש לי מעלות משלי. לא חשוב מה אדם עושה. העיקר שיעשה את זה טוב.

„אני מרגישה שאני משתפרת משנה לשנה. אני ממשיכה לאהוב פנינים, קטיפה ומשי. אני לוקחת את עצמי לכל מקום שאני הולכת. אני לעולם לא משתעממת. אני אינני מגבילה את עצמי. העובדה ש־נולדתי בארץ אינה צריכה להפריע לי.״

אברהמלה, בעלה, נשאר באותו גובה שהיה, אבל יש לו עכ־שיו שערות גדולות. גם הוא לא היה רוצה לדבר על עצמו. הוא מעדיף לדבר על אשתו: „היא השתנתה. פעם היא היתה יותר תלויה. היום היא יותר עצמאית. עיניה גדלו לראות את ה־מציאות. פעם היא עמדה על רגל אחת, עכשיו היא עומדת על שתיים.״

ובהזדמנות זו הוא רוצה להזכיר שהחליפה שהוא לובש נתפרה אצל **לוטריקו**, החייט הרומאי שתפר את החליפות של קנדי ושל כרושצ׳וב, ושתפר פעם חליפה לאשכול.

אשה וקצת גבר, הלכה יום אחד לבריכה בתל־אביב. היא שחתה שם והשתזפה.

פעם קראו לה אנדרה אלכסיי, זה היה לפני הניתוח ואז לא היו בעיות. עכשיו יש.

כשרצתה מרים ללכת הביתה נכנסה למק־לחת הנשים.

הנשים נבהלו, הקימו צעקות. ביקשו מ־מנה לא לפגוע בצניעות שלהן ולעזוב את המקום.

מנהל הבריכה נקרא להתערב בעניין. אבל הוא לא ידע מה לעשות בה, משום שגם למקלחת הגברים היא לא התאימה.

היא נשלחה להתקלח בביתה.

קארול בייקר כג׳ין הארלו
פוזות מגרות —

סרטים

זורבה בשר ודם

זורבה היווני (הוד, תל־אביב; יוון) ספרו של ניקוס קאזאנצאקיס זכה להצלחה גדולה משום שהעמיד דמות נהדרת, אותנטית: יווני פרימיטיבי החי ונושם את החיים בכל חושיו הפראיים, הבריאים.

סרטו של מיכאל קאקויאניס זוכה להצלחה ולביקורות נלהבות, למרות שזורבה שלו (אנטוני קווין), העשוי בשר ודם, קצת אנמי ומלאכותי לעומת המקור שלו, העשוי מילים ואותיות.

דמותו השופעת־חיים של זורבה הספרותי חזקה כל־כך, משום שהיא מובלטת על ה־רקע של ידידו המספר, אינטלקטואל אנגלי שקוע בספרים, שבא לכרתים על מנת לנצל ירושה קטנה. האינטלקטואל מתיידד עם זורבה, לומד ממנו לרקוד, לצחוק, לאכול, לשתות, לאהוב נשים וחיים.

בסרט — המוחרם ביוון בשל יחסו ל־כנסיה וליוונים בכלל — הפך הידיד המלו־מד לדמות מלאכותית, בלתי־משכנעת, ה־פוגעת בסרט בכלל, ובזורבה עצמו בפרט. היא הופכת את השיחות של השניים ל־מלאכותיות מדי, ולעיתים פתטיות.

אם החלק האנושי הוא החלק החלש ש־בסרט, הרי החלק ההמוני הוא החזק שבו. בתמונה המונית אחת מתנפל הכפר כולו על האלמנה היפהפיה, החושנית, המשגעת את כל גברי הכפר ומסרבת לשכב איתם. הם רואים בה משהו שטני, בלתי־מובן. הם סוקלים אותה באבנים, חותכים את גרונה.

בתמונה אחרת מובא תיאור מותה של הזונה הזקנה, ששכבה בזמנו עם ארבעה אדמיראלים. בשעה שהיא שוכבת על ערש מותה, עוד לפני שהיא עוצמת את עיניה, פורצות הנשים המקוננות, לבושות השחו־רים, לתוך ביתה, מריקות אותו מכל מה שיש בו, בצוותות קינה, וצעקות פראיות.

בשתי תמונות אלה ניתן תיאור קולנועי מזעזע של האלימות הכפרית הפרימיטיבית. מלבד זה נמצאים בסרט הים התיכון, ה־הרים של כרתים ואנטוני קווין. הם נשארו גדולים ויפים.

המאבק המשולש

בקט (אלנבי, תל־אביב; בריטניה) הוא אחד מאותם שמות בהיסטוריה האנגלית ש־הפכו למושג. כשם שהמלכה ויקטוריה נתנה את שמה למושג המסמל תקופה שלמה, כך גם תומס בקט, הארכיבישוף של קנטרבורי, במחצית השניה של המאה ה־11, מסמל ב־שמו את שיא המאבק בין הכנסיה והמדינה בהיסטוריה של הממלכה הבריטית.

בקט, שבתוקף מעמדו שימש כראש ה־כנסיה האנגליקנית, נרצח בכנסייתו, על־ידי ארבעה אבירים. מותו נשאר בבחינת תעלו־מה, כשההנחה שהוא נרצח בפקודת המלך הנרי השני — שהיה ידידו אך יחד עם זה שאף להפרדת הכנסיה מהמדינה — מוצאת לה תומכים ומתנגדים עד עצם היום הזה.

הארכיבישוף מת, יחי המלך! דמויו־תיהם של שני האנשים שעמדו במרכז הדר־מה, בקט והנרי השני, הם שהלהיבו את דמיונו של המחזאי ז׳אן אנואי. הוא כל־כך התלהב מהדמויות, עד שהתעלם לגמרי מן העובדות ההיסטוריות, שינה אותן לגמרי ל־צורך יצירת דרמה מעמיקה ושנונה, בה מת־רחש הקונפליקט בשלושה מישורים שונים.

הקונפליקט המרכזי הוא, כמובן, זה שבין נציג הכנסיה לנציג המדינה. קונפליקט מש־ני הוא לאומני, בין בקט הסכסוני (שבעצם היה נורמני) לבין הנרי (הנורמני). קונ־פליקט שלישי הוא הקונפליקט ההומוסכסוא־לי, שלמרות היותו מובלע, הן במחזה והן בסרט שנוצר לפי המחזה, הוא כנראה שעניין ביותר את אנואי.

אנואי מנסה ביצירתו לתאר ולנתח מסכת יחסים בין שני גברים, שאינה נשארת ב־תחום הידידות הגברית הרגילה. היחסים בין בקט להנרי הם יחסים של תלות הדדית, של מעבר קיצוני מאהבה חושנית כמעט, לשנאה תהומית. מותו של בקט, הנרצח בסרט לפי פקודתו של הנרי, הוא יותר תוצאה של ה־קונפליקט ההומוסכסואלי מאשר הקונפליקט המדיני. בקט חייב למות, כדי לאפשר למלך להשתחרר מתלותו בו ועל־ידי כך לחוש עצ־מו שליט עצמאי. אולם מותו משאיר את המלך אומלל יותר מאשר היה קודם לכן.

בעיבוד הקולנועי, בביומו של פיטר גלנ־וויל, המרחיב את יריעת המחזה, נשארו ב־עיקר הדיאלוגים השנונים של אנואי. אלה מאפשרים לצמד שחקנים מעולה — פיטר או׳טול בתפקיד הנרי וריצ׳ארד ברטון בתפ־קיד בקט — להתעלות לרמת משחק גבוהה. ברגע שמושם תמליל ברמה כזאת, בפיו של שחקן כמו ברטון, נחשף השחקן השקספירי שבו מתחת מעטה הבעל של ליין טיילור. אולם גם אז אין הוא יכול למנוע מפיטר או׳טול הגאוני לגנוב ממנו את ההצגה כולה.

בקרוב

קיוסק במידבר

אורי זוהר, הבמאי של חור בלבנה; עמוס קינן, התסריטן של חור בלבנה; ודן בן־אמוץ, התום ג׳ונס של חור בלבנה — יצאו השבוע את הארץ. הם נוסעים לפסטיבאל הסרטים בקאן, כדי לחזות בסרט חור ב־לבנה, המוצג שם מחוץ לפסטיבאל, מטעם המבקרים.

בשבוע הבא, כשתיערך בארץ הקרנת ה־בכורה של הסרט, ייאלץ קהל־הבכורות ה־ישראלי להסתפק בעצמו ובסרט בלבד.

איזה מין סרט הוא חור בלבנה? כשה־צופים הראשונים חזו בהקרנות הנסיוניות, עדיין לא ידוע היה שזהו שמונה וחצי ה־ישראלי. לכן העזו כל מיני אנשים להגיד ש„מה זה בעצם רוצה לומר". אחר כך סיפר מישהו ששמע ממישהו שמבין בזה, שאורי זוהר הוא פליני הישראלי, ושהסרט הוא שמונה וחצי ואולי שבע־עשרה, או ל־פחות ארבע ארבע.

אז הוחלט שהסרט הוא לא כל־כך מבולבל כמו שהוא נראה, שיש בו בעצם משמעויות עמוקות מאוד, על בדידות האדם והמאה ה־עשרים וחוסר הקומוניקציה.

„הנושא של חור בלבנה," עונה עמוס קינן לכל ההאשמות האינטלקטואליות הללו, „הוא האי־ריאליות של כל מה שיש כאן, והניצחון של אי־הריאליות, שהופכת למצי־אות הקיימת בזכות עצמה.

„הרעיון לסרט בא לי כשחיפשתי מהר הדבר המשותף לכל הכתבים הסטיריים וה־ספרותיים שכתבתי. אני חושב שזהו בערך הסיפור שאפשר לחבר מכולם ביחד, אילו הייתי מצרף אותם. תמיד כתבתי על ה־קיוסק בתור סמל, על היהודי שקודם כל מתנחל בארץ עם הקיוסק שלו, ורק אחר כך בונה את כל השאר.

„זה מה שקורה בסרט. שני יהודים פות־חים שני קיוסקים במידבר. הקיוסקים הופ־כים לעיר סרטים, ועיר הסרטים הופכת ל־מדינה.

„מהן הסצינות שאני אוהב בסרט? יש סצינה אחת של היהודים והערבים. זה היה רעיון של אורי זוהר. בסצינה הזאת באים הערבים אל המפיק ומבקשים ממנו לשחק פעם את התפקיד של האנשים הטובים.

„תחילה מסרב המפיק. הוא אומר להם: ‚מה פתאום אנשים טובים? הרי אתם ער־בים!' אבל הם מסבירים לו שנמאס להם להיות תמיד הרעים, ובסוף הוא מסכים, בתנאי שזה יהיה רק פעם אחת, ורק תפ־קיד קטן. התמונה הבאה מראה אותם רוק־דים הורה ונהרגים בידי יהודים.

„אני חושב שבסצינה הזאת יש כל מה שאפשר היה להגיד על הנושא של יהודים וערבים: כל השאלה היא מי משחק איזה תפקיד. כל הסיפור על האיש הרע והאיש הטוב זהו רק עניין של חלוקת תפקידים. כשהערבים ממלאים את תפקיד האנשים ה־טובים, המצב נשאר בדיוק אותו הדבר, רק הפוך.

„עוד סצינה שאני אוהב היא הסצינה ה־אחרונה. רואים בה קבוצות של פועלים, כל קבוצה מצטלמת בפוזה מרשימה, כל ה־צילומים סטטיים. לא רואים את האנשים זזים, אבל מצילום לצילום הם נראים ליד בנייני שיכונים גבוהים יותר, ומצילום ל־צילום רואים את הגואם, אריק לביא, שהוא גואם נאומים ציוניים ממקום גבוה יותר.

„זוהי פארודיה על הצילומים של גדוד העבודה, וכל הצילומים הראשונים של הת־חלת הציונות עם הפוזות ההירואיות שלה.

„אני אוהב בסרט גם את הקורסים להומור ואת הקורסים לאלימות. בכלל אני אוהב את כל הסרט. אני חושב שהסרט הזה מתאים להופעה בפסטיבאלים, מכמה סיבות: רא־שית, בגלל הרמה שלו. יש בו דברים ש־ילמדו אותם פעם בבתי־ספר לקולנוע; ל־משל, הקטעים של הפארודיות על בניין ו־יצירה.

„שנית, זהו הדבר הכי ישראלי שאני מכיר. הוא כולל בתוכו את כל המדינה. שלישית, הגיע הזמן שישראל תשלח לעולם יצירות־אמנות, ולא יצירות סנטימנטליות ש־מטרתן לעורר רחמים, או שנור, או ש־אנשים יתייחסו בסלחנות ויגידו: ‚נו, מילא.' „עד היום שלחה ישראל לחוץ־לארץ רק ריקודי מה־יפית או משלחות שנור במסווה של אמנות, או קרן היסוד, או תעמולה. אף פעם אחת עוד לא שלחו יצירה אמנותית. הגיע הזמן שיעשו את זה.

„יש פה כוחות מצויינים, יש במאים טו־בים, יש שחקנים טובים, וישראל יכולה בהחלט לעלות לבמה הבינלאומית של ה־קולנוע, כמה שהיא קטנה."

הוליבוד

התאומות הארלו

ידוע היה שקארול בייקר תהיה ג׳ין הארלו החדשה. היא הראתה את זה באלפי פוזות מגרות בכל עיתוני הקולנוע. חברות הפיר־סומת שלה הסבירו לקהל שהיא תגלם את ג׳ין הארלו בסרט על ג׳ין הארלו. הסבירו גם שהיא תהיה עוד יותר יפה ועוד יותר הארלואית מהארלו המקורית.

מה שלא היה ידוע הוא שיש עוד ג׳ין הארלו אחת, הקודמת לקארול בייקר; הלא היא קארול לינלי. זה לא היה ידוע, משום שחברת הסרטים שלה לא פירסמה אותה די צורכה.

בזמן האחרון אושפזה ההארלו הראשונה בבית־החולים, ושמועות שונות אומרות ש־האישפוז שלה נובע מחילוקי־דעות עם מפיק הסרט.

ההארלו השניה מנצלת את החלל הריק שנוצר ומנסה לתפוס את מקומה של חברתה המפורסמת ממנה.

היא עושה זאת באותה שיטה.

הסרטה

שירת המלחמה

תומס הקצין הוא סיפור פיוטי של ג׳אן קוקטו, העוסק בתקופת מלחמת העולם ה־ראשונה. הוא נכתב זמן־מה לאחר המלחמה ובימים אלה הוא הופך לסרט, בידיו של ג׳ורג׳ פרנג׳ו.

בזמנו, כשהחליט קוקטו למסור את זכו־יות ההסרטה לפרנג׳ו, אמר לו: „אני מוכר לך את תומס משום שאני מעדיף שתהיה זה אתה שתבגוד בי ולא איזה איש זר."

פרנג׳ו שמר על הרומן במשך שתים־עשרה שנה, ורק עכשיו התחיל להסריט אותו. הסיפור של קוקטו מתאר את תחילת מלחמת העולם הראשונה, כשהיא מצולמת דרך עיניו של נער בן שש־עשרה.

שקרן אמיתי. הנער, תומס, מתחפש לחייל ויוצא לחזית, משום שבשבילו המל־חמה היא משחק מרתק. אין הוא מסוגל להבחין בין חלום ההרפתקות שלו לבין המציאות.

הבוץ האינסופי של 1914, הלילות השחו־רים, הגוויות של הבתים הכהים, הכפרים העולים בלהבות, הסוסים המתים, ההפצ־צות, רעש התותחים, כל אלה נראים לו כמין יום עצמאות רעשני ועליז.

הוא מסתובב מוקסם בתוך המלחמה ה־נוראה, מחופש לחייל, במדים שגנב מדודו ובשם שגנב ממנו.

גם כשהוא נורה ומת, הוא עדיין אינו מבחין במציאות האמיתית, ובכך שהמוות הוא הדבר המציאותי היחידי בתוך העולם הדמיוני שיצר לעצמו.

פרנג׳ו בחר בעימנואלה ריבה לתפקיד ז׳־נשי הראשי, ואילו לתפקידו של תומס לקח אלמוני בשם פברין רולו. „הייתי מאוד קפ־דן בבחירת השחקנים," הוא אמר, „את ה־תפקיד של תומס צריך לשחק אדם בלתי מוכר. הקהל צריך להאמין לו. כשהוא מש־קר, הרי זה הוא שמשקר, לא פבריק רולו, המשחק תפקיד של שקרן."

איך בדיוק יבגוד פרנג׳ו בקוקטו אפשר יהיה לראות רק עם תום הסרטה. מה ש־ברור הוא שיהיה קשה לא לבגוד בו, משום שאת קוקטו, שהוא פיוטי מאוד, ולעתים פיוטי יותר מדי, קשה מאוד להסריט. אפי־לו הוא עצמו לא כל־כך הצליח בכך.

קארול לינלי כג׳ין הארלו
בחלל הריק

מצרים

מיליונים בזבל

למרות שגמאל עבד "ל־נאצר הצליח להת־גבר על חוגי האופוזיציה למינהם בארצו, ניצב בפניו מאז קום משטרו אוייב מסוכן ביותר, אותו לא הצליח עד כה להכניע: ביורוקראטיה, מחלתה הממאירה של מצרים, שהגיעה לממדים אימים עוד בימי המלוכה. ביורוקראטיה זו מתבטאת בדמותם של יותר ממאה אלף פקידים, שהתבצרו במשרותיהם לפני ההפיכה, ושאליהם נוספו אלפי קצינים בתפקידי השגחה.

אחרי חיסול הפיאודאליזם והמלוכה, קיוו מנהיגי ההפיכה להדביר את הביורוקראטיה ואת השוחד. הם אמנם הצליחו להדביר במקצת את נגע השוחד, אך הביורוקראטיה תפחה וגדלה מיום ליום. עשרות אלפי פקי־דים מהתקופה הקודמת לא שינו את קצב עבודתם האיטי. מאות אלפי בעיות קטנות וגדולות נשארו ללא טיפול, או שהועברו מטיפולו של משרד אחד לטיפולו של משרד שני, שלישי ורביעי. ביורוקראטיה היתה אחת הסיבות העיקריות לכשלונה

מבצר הביורוקראטיה המצרית
המשרד העביר למשרד, שהעביר למשרד, שהעביר...

של תכנית אינור אל־תחריר („השיחרור"), שמטרתה היתה להשקות כמה מאות אלפי דונמים חקלאיים ולפתחם על בסיס קואופר־טיבי.

המעמד החדש. הפקידים הבכירים במצרים ניסו תמיד להגביר את קצב הטיפול בנושאים השונים, על־ידי הגדלת צוות העובדים. כי ככל שגדל מספר הפ־קידים והמחלקות השייכים לפקיד הבכיר, גדלו גם השפעתו ומשכורתו. „הפקידים הבכירים הם מעמד נפרד בפני עצמו, שיש לו אינטרסים משלו," כתב לאחרונה אחד העתונאים המצריים במאמר ביקורת חריף ביותר. „הם מפחדים מהאיחוד הסוציאלים־טי, מהדימוקרטיה, מההנהגות העממיות ומהסוציאליזם עצמו — מפני שכל אלה מסכנים את האינטרסים שלהם."

היתה דרושה מידה לא קטנה של אומץ לאותו עתונאי, כי למרות שלא אמר זאת במפורש, כוונה ביקורתו בעיקר אל קציני הצבא, העומדים בראש המעמד החדש.

אחד הסיפורים האופייניים לביורוקראטיה המצרית עלה לאוצר המצרי כמה מיליוני לירות. הוא התחיל בשנת 1962, כאשר הוחלט להקים בדמיאט בית־תרושת לשימור תמרים. מכונות שעלו ארבעה וחצי מיליון ל"י נקנו מגרמניה, וכאשר הגיעו לדמיאט הסתבר שאיש לא טרח להקים את מיבני בית־החרושת. ארגזי המכונות הופקרו ב־מיגרש הריק, עליו נועד להיבנות המיפעל.

האחראים למיפעל פנו למשרדים השונים בקאהיר, כדי לאשר את תוכניות הבניה. חלפו שנתיים, בהן הועברו התוכניות ממשרד למשרד. לבסוף, כאשר אושרו, החליט מישהו להחליף את מקום הבניה. ואז שורטטו תוכניות חדשות, והועברו מחדש לאותם המשרדים.

מאז עברה יותר משנה, מבלי שהתוכ־ניות יאושרו — ובינתיים נשארו ארגזי המכונות בשדה הפתוח. תושבי המקום זרקו עליהו זבל, הילדים שיחקו תופסת סביבם.

הגשם והשמש עשו את שלהם, וכאשר נזכר מישהו לבסוף במכונות היקרות, מצא שהן החלידו ויצאו מכלל שימוש.

תימן

אין שלום

הכרזתו הראשונה של אחמד נומן, לאחר מינויו כראש ממשלת תימן, לפני שבועיים, היתה מוקדשת לצורך בהשכנת שלום. „הגיעה שעת ההידברות", קרא, והזמין את האימאם לפגישה.

אבל אל־בדר לא הופיע, כי הוא מתנה כל משא־ומתן בפינויו המוחלט של הצבא המצרי. נומן עשה צעדי־פיוס הפגנתיים, מינה כמה מקרובי האימאם כחברי ממ־שלתו — אך לשוא. האימאם נשאר במערת־הפיקוד שלו, ליד הגבול הסעודי, שעה שחייליו הדפו את התקפות המצרים.

הרוח האופטימית, שהשתררה לרגע קט בצנעא, נמוגה. ולא רק מפני שנכשל נסיון ההידברות של נומן, אלא מפני שלפני נומן הלך באותה דרך מנהיג תימני חשוב הרבה יותר — וגם הוא לא הצליח לשים קץ למלחמה. מוחמד אל־זובירי אף שילם בחייו בעד אותו נסיון.

שליח השטן. הידיעה הראשונה שוד־רה ברדיו צנעא בראשון לאפריל, ותימנים רבים קיוו שידיעה זו היא מתיחה גסה. אך היא היתה נכונה: מוחמד אל־זובירי, סגנו לשעבר של הנשיא עבדאללה אל־סלאל, נרצח. שעה שעשה את דרכו בהרים של צפון תימן גורה לעיני 70 מלווים. הוא נפל מעל חמורו ומת.

המלווים כיתרו את המקום ממנו נורו ה־יריות. היה זה בית ישן, שריד אחרון של כפר רוהינה, שנהרס לפני מאות שנים. לאחר קרב של שלוש שעות נכנעו הרוצחים. כאשר גילו לחוקריהם שהם מבני שבט זו־חוסיין, לא רצה איש להאמין. כי אל־זובירי התארח באותו יום אצל בני שבט זה, ואיש בתימן לא יכול היה להאמין שמארחים ירצחו את אורחם.

הסתבר, כי לשלושת הרוצחים היו סיבות להפר את המסורת העתיקה. „השטן וש־ליחיו פיתו אותנו," הצטדקו. „הם סיחררו את ראשנו בזהב."

השלושה סיפרו כי שליחי השטן הפ־גישו אותם עם הנסיך מוחמד, בן־דודו של האימאם המודח. בפגישה זו נתבקשו לרצוח „אדם מסויים", תמורת 4000 לירות שטרלינג. רק לאחר שהסכימו לעיסקה גילה להם הנסיך שהכוונה לאל־זובירי. „הוא גם הבטיח לשלם כופר־נפש לשבט שלנו אם יתעלם מהרצח. לכל מי שיעזור לנו לברוח אחרי הרצח — הבטיח רובה חינם."

אבי החופשיים. אל־זובירי לא התי־פרסם בתימן בזכות השתתפותו בהפיכה של אל־סלאל בלבד. עוד בשנת 1936 הנהיג נגד האימאם מרד שנכשל, השתתף בשתי הפיכות־הנגד של 1948 ו־1955.

הוא היה, למעשה, המהפכן הותיק ביותר של תימן. כאשר נאלץ לברוח ממולדתו, המשיך את מלחמתו מן הגלות. נשקו העיקרי באותן שנים: שירים שקראו להפלת מישטרו של האימאם.

מעטים מבני תימן ידעו לקרוא אותו, אך אלפי אנאלפביתיים למדו בעל־פה את שיריו המובחרים. הוא חיבר ספר סאטירי, בו תיאר טיול בגיהינום התימני. במשך שנות גלותו נדד מתחנת־שידור ערבית אחת לשניה, התחנן שישדרו את נאומיו ושיריו. מלחמתו העיקשת הקנתה לו את הכינוי „אבי החופשיים".

מורך חדש. כאשר התבססה המהפכה הרפובליקאית ב־1962, מונה אל־זובירי סגנו של אל־סלאל, הסכים בכל לבו לעזרה המצרית. אך כאשר נמשכה המלחמה בתי־מן, השתכנע אל־זובירי כי תומכי האימאם יפסיקו לתמוך בו אם יעזוב הצבא המצרי את תימן. אל־סלאל סבר אחרת. הוא היה בטוח, שברגע שיצא הצבא המצרי תתמוטט הרפובליקה. אל־זובירי התפטר, הודיע כי יפעל באופן עצמאי להשכנת השלום.

הוא נסע אל שבטי הצפון, שחלק מהם תמכו באימאם, והחל מטיף להם שיעזבוהו. כדי לשכנעם שאלוהים לא נתן את השלטון לאימאמים, הקים מפלגה בשם מפלגת אללה. עסקני המפלגה סיננו, כי רבים מאנשי השבטים, שהכירו את השם אל־זובירי מזמן, הלכו אחריו והפסיקו לעזור למסתננים הסעודיים שהובילו נשק ותגבורת לאימאם.

הצלחה זו, קבעו, הרגיזה שלושה גור־מים: את האימאם המודח, את המלך הסעודי פייצל ואת האנגלים. „אחד מהם, או אולי שלושתם יחד," הטיחה צנעא, „חיסל את אל־זובירי."

הקיץ מעדיפים את
נווי הקיט המקסימים של

אוסטריה

לימי קיץ ארוכים קיט נפלא על פסגות הרים ועל שפת אגמים מקסימים. פנסיון מלא החל מ־30.00 $ לשבוע. טיולים ענוגים החל מ־35.00 $ ל־5 ימים.

• בנוסף לכרטיס הטיסה

פנה לידידך
סוכן הנסיעות
AUA-AUSTRIAN AIRLINES
תל־אביב, רח' אלנבי 94, טל: 621573/4

יותר ויותר אנשים עוברים בדיזנגוף
יותר ויותר אנשים קונים
ר ה י ט י
סקנדינביה
תל־אביב, רח' דיזנגוף 146, טל. 231602

HAMOL A.G. ZURICH
depilan
להורדת שערות
מוצר שוויצרי מעולה

הנך רשאי לנהוג במכוניות מרוץ ללא רשיון
בשטח התערוכה
הפתוח כל יום בשעות 13—9 ומ־5 עד חצות
„קארטינג"
הספורט שכבש את כל אירופה.

עבודה

עין צופיה

קי קירקהאם (22) ליוותה את בעלה אל הדלת, הושיטה לו את קופסת הכריכים שלו ונפרדה ממנו כתמיד בנשיקה. אחר כך וזיתלה את בתה בת עשרת החודשים.

כאשר שכבה התינוקת שוב בעריסתה, החל יום העבודה הרגיל של קי: היא איר־חה בביתה גבר ומצלמה והתפשטה לפני שניהם.

התוצאה החשופה פורסמה לאחרונה ב־ירחון בטיחות, בטאון המוסד לבטיחות וגי־הות שליד משרד העבודה.

למען המולדת. עלילותיה של קי, ה־צעירה האנגליה מעיר התעשיה לוטון ש־בקירבת לונדון, התפרסמו לאחר הצילום בכל אנגליה. היא הפכה בין לילה לגיבורת מעמד הפועלים של האיים הבריטיים, תוארה בקינאה גלויה בירחון הישראלי, הממלא בדרך כלל את עמודיו בסטאטיסטיקות מ־סורבלות, בדו"חים יבשים ובדיאגרמות יב־שות.

היא לא נועדה לגרות את יצריהם של הפועלים. להיפך, תצלומה של קי פורסם כדי להבטיח את הפועלים מפני תאונות עבודה, כדי שיחזרו בריאים ושלמים הביתה, אל נשותיהם וילדיהם.

מספר הירחון: „תמונתה החשופה וה־חצופה של קי, המחייכת בעליצות, התפר־סמה במרבית עתוני בריטניה ועל גבי 50,000 כרזות שחולקו במיפעלי תעשייה. כבר עתה הגיעו הזמנות לצילום העירום המפורסם מארצות־הברית, צרפת והמדינות הסקאנדינביות."

בעלה של קי, העובד במפעלי וואכסהול, אינו רואה כל רע בתמונת העירום של אשתו. היא טוען כי זהו שרות למען ה־מולדת.

הצילום, שהופץ על־ידי המועצה הבריטית למניעת תאונות, נועד לשכנע את פועלי התעשיה להרכיב משקפי־מגן בשעת העבודה. המילים המופיעות על גביו: „... אבל מש־קפי מגן אני מרכיבה תמיד," כבר עשו את שלהן. יותר ויותר פועלים מרכיבים את משקפי המגן בשעת העבודה.

הלומם הכמוס של אנשי המוסד לבטיחות וגיהות בישראל: שתמצא נערה ישראלית שתהיה מוכנה לעשות משהו למען עיניהם של פועלי ישראל.

לתשומת ליבן של המועמדות: השחקנית דיאנה דורס החלה את הקאריירה הקולנו־עית שלה בתמונה דומה. היא הצטלמה בעירטול, כשעל גבי התצלום הופיעה בק־שתה: „אל תמהרו כל־כך בחורים... תנו לי הזדמנות!"

רק בתחתית התצלום הופיע ההסבר, ב־אותיות קטנות, לפיו מתבקשים טייסי הוד־מלכותה לתת לדיאנה הזדמנות להסביר ל־הם כיצד פועל מנגנון הבטיחות במפציצים מדגם קאנברה.

דרכי אדם

ילדות קשה

מדי בוקר עומד איזיק פישמן (17), ב־כניסה לביתו, בשכון עזרא ובצרון בראשון־לציון. הדחר המקומי מכיר כבר את הנער, ומיסר לו כל יום את אותה הידיעה: „ה־מכתב מבלגיה יגיע בחדאי מחר."

כך נמשכת הציפיה כבר שלושה שבועות, מאז מצא איזיק לראשונה את כתובת אמו באנטורפן בבלגיה. הוא שלח לה מכתב ו־מחכה מאז לתשובה.

תקוה ילדותית. בפעם הראשונה סיפר איזיק את קורות חייו לאדם זר, עתונאי חיפאי צעיר בשם דוד זוהר, לפני חצי שנה, כשנפגשו בדרך מקרית במסדרו־נות בית־המשפט בחיפה.

הנער סיפר כי נולד במינכן ועלה ארצה יחד עם הוריו שנה לאחר מכן, ב־1949. אך חיי הנישואין של הוריו לא עלו יפה, והם התגרשו כשהיה בן שנתיים. מאז לא ראה איזיק את אמו. מפי אביו נודע לו כי אמו נקראת לורטה דיסראפנו, איטלקיה נוצ־ריה, שעזבה את הארץ מיד לאחר הגירושין. סיבת הגירושין, לדברי האב: דתה של האם.

האב לא מיהר לטפל בבנו הפעוט. הוא התחתן שנית ואיזיק הוכנס לבית יתומים ירושלמי. מאז התגלגל הילד ממוסד למוסד, אך שמר בקרבו את האהבה לאם הבלתי־מוכרת ואת התקוה כי יצמא אותה לבסוף.

לפעמים התגברו הגעגועים עד כדי כך, שהילד לא היה מסוגל לשבת במוסד, קם ונסע ממקום למקום, בתקוה ילדותית, שבדרך זו יגלה את אמו.

הסיפור, שהתפרסם בעתונות, השפיע על מנשה בן־שליט, עורך־דין תל־אביבי, שהח־נדב למצוא את האם האבודה.

הוא הזמין את הנער למשרדו, ביקש לשמוע שוב את סיפורו ופתח בפעולות החיפוש. באותה שעה היו בידיו רק פרטים מעטים על האם: נוסף לשמה הפרטי, נרשם בתיקו מספר תעודת הזהות של איזיק, מתוך תקוה שמספר הזיהוי של האם צריך להיות סמוך למספר הזיהוי של הבן.

בן־שליט שלח מכתב למשרד־הפנים, השיג דרכו את מספר תעודת הזהות של האם. אך באותה שעה היו כבר בידו פרטים נוס־פים. הם נאספו כתוצאה מפנייתו למחלקה לבקורת גבולות במשטרת ישראל. לפי ידי־עות המשטרה, יצאה את הארץ אשה בשם לורטה־לאה גצלר לבית דיסראפנו לפני שלוש שנים, כשהיא לוקחת עמה את בתה נעמי בת יעקב (8). עד אז היא התגוררה בגבעתיים, ברחוב רביבים 26. „לא נמצא רישום על שיבתם לארץ," הוסיפו קציני ה־מחלקה לביקורת הגבולות.

ההתקשרות עם דיירי הבית בגבעתיים הוסיפה פרט חדש: לאה־לורטה גרה באנט־ורפן יחד עם בעלה ובתה. את כתובתם

דוגמנית קירקהאם
תאוה לעיניים

השיג בן־שליט באמצעות השגרירות היש־ראלית בבלגיה.

פיצוי לאב. באותו זמן גילה עורך־הדין פרטים נוספים: אמו של איזיק התחת־נה עם סוחר יהלומים עשיר בשם יעקב גצלר, ומייד לאחר החתונה יצאה מן הארץ. היא מעולם לא היתה נוצריה, סיפור ש־הופרח מפי בעלה הראשון, כדי להצדיק את גרושיו. שבוע לפני שנתקבלה כתובתה מ־בלגיה, נפטר בעלה הנוכחי של לאה, והיא נותרה לבדה — אלמנה אמידה.

אך עד עתה לא קיבל איזיק שום מכתב מאמו. הוא מחכה בחוסר סבלנות, כש־עורך־הדין מתכנן מסע חיפושים חדש. כי לבן־שליט נודע שהאלמנה התכוננה להגר לארגנטינה מיד לאחר מות בעלה.

אם תימצא האם, ישיג איזיק דבר עליו לא חלם מעולם: אם אמידה, שתוכל לפצותו על שנות ילדותו הקשות.

הווי

● **עלילת מתח.** בתל־אביב התרגז צופה בקולנוע על שני צעירים שהפריעו לו לחזות בסרט, ירה לעברם באקדח־צעצוע, הוכה על־ידי צופים אחרים עד שנזקק לטיפול בתחנה לעזרה ראשונה.

● **לילה טוב.** ביפו התמוטטה תיק־רה בבית־מגורים, פצעה ילדה שישנה בו, דקות ספורות לאחר שאמה הרדימה אותה בעזרת שיר־ערש.

● **הקץ לספסרות!** בתל־אביב ניסה אדם למכור תודות של מטה המצעד לנה־גים שנעצרו ליד מחסומי המשטרה, נימלט מן המקום, לאחר שאחד הנהגים איים ל־הסגירו אם לא יוריד את מחיר התחזית.

● **המתנדבים בעם.** בירושלים הר־פיע אזרח במשרד יחידה צבאית, התנדב לשמירה ליד מסלול המיצעד, בתנאי שכל משפחתו תורשה לשבת עמו בצד הכביש.

בולגריה

טיול מיוחד לחובבי כדורגל

נסיעה לבולגריה למפגש הבינלאומי בין נבחרות

בולגריה–ישראל

על אליפות אירופה בכדורגל

טיול בהפלגה:
14 יום. 635 ל"י ועוד 55 $

טיולים גם בטיסות במחירים נוחים.

המחיר כולל נסיעה הלוך ושוב, כל המיסים, אכסון בבתי מלון, פנסיון מלא, וכרטיסי כניסה למשחק הכדורגל.

ההרשמה תסתיים ביום 15.5.65

פרטים והרשמה אך ורק במשרדי:

„אוניברס"!

חברה לתיירות והובלה בע"מ
הנציגה הכללית של בלקנטוריסט

תל-אביב: רחוב רמב"ם 17
תל-אביב: רחוב אחד העם 11
חיפה: דרך העצמאות 88

חוברות הסברה תישלחנה לכל דורש.

רכשו מקצוע משתלם
תוך זמן קצר,
בהדרכה מקצועית
מעולה

ספרות נשים וקוסמטיקה דיאנה

קורסים בקר וערב
פתיחת הקורס
1.6.65

קבלת לקוחות בסלון בית-הספר לספרות „דיאנה"
יום-יום, בין השעות 9—1 בצהרים, 3—7 בערב
בימים א', ג', ה'. הסלון פתוח עד 9.30 בלילה.

ת"א, ריינס 1 (ככר דיזנגוף) טל. 226066

מועדון „אחווה"
רחוב ברנר 21, ת"א

חוג הצעירים

ביום ששי, 14.5, בשעה 8 בערב, ייערך

סימפוזיון

כיצד להגיע להידברות עם ממשלות־ערב

בהשתתפות: ד"ר זאב כץ (ממערכת „הארץ")
חה"כ תופיק טובי (עורך „אל־איתיחאד")
מר שמחה פלפן (עורך „ניר־אוטלוק")

בסיום — שאלות ותשובות

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי
המערכת והמנהלה: תל־אביב, גליקסון 8, טלפון 226785, ת. ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, תל־אביב, סין 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

עולם קטן

אפולו היה כאן

רודוס.

קפריסין סובלת מכדורים תועים, וכבר שנתיים שהישראלי היפה אינו מעז לנסוע לשם לקנות מטריה. לכן הפיתרון הלאומי הוא רודוס.

כאן, ברודוס, יש המון. מכל הצבעים. נכון שהאי יותר מדי יפה והישראלי יסבול מזה, אבל מה לא עושים בשביל מטריה.

כאן השמיים תמיד כחולים והים בתורכיז עמוק. לא קר ולא חם. לא יבש ולא לח. בבית־הספר לומדים שזה בגלל האקלים הים־תיכוני. שטויות. זה בגלל אפולו. הוא אהב את רודוס הנימפה והוא עשה הכל בשבילה. יום אחד היא אמרה שקר לה והיא רוצה להשתזף, והוא הלך מייד לשוק ושכר לה את השמש לכל השנה. אחר־כך הוא קנה לה את השמיים הכחולים וברך את כל האי. מאז עולה כאן מטריה רק שבע לירות, טראנזיסטור בלי מיסים, בנזין בחצי־מחיר ואהבה בחינם.

את האהבה מוצא הגבר הרודאי על החוף. היא בלונדית, חצי־עירומה ומדברת שוודית. לפעמים פינית או דנית. היא שוכבת שורות־שורות על האבנים השחורות הקטנות המכסות את שפת־הים, ומשתזפת משבע בבוקר עד שבע בערב. היא באה לכאן כל אביב־קייץ־סתיו בעדרים של אלפים.

היום מדבר כל רודאי שוודית בסיסית. ילדים עוברים בערב קורסים מזורזים לשוודית, כדי שלא יהיו להם מעצורים נפשיים כשיגדלו. הריקוד הלאומי של רודוס בחמש השנים האחרונות הוא היאנקה — הורה מפינלאנד.

בסייאסטה לובש כל גבר רודאי בגדי־ים אמריקאי ויורד יחד עם הטראנזיסטור שלו לחוף. הוא עורך סיור קצר בשטח, בוחר לו גוף, נישכב לידו ומפעיל את המשדר כדי להודיע לגוף הסמוך על קיומו. אחר כך מתנהלת השיחה הקבועה הבאה, בחצי־שוודית־חצי־גרמנית וחצי־אנגלית, ליתר ביטחון.

קוראים לו אטאנאסיוס קיריאקופולוס והיא מצטחקקת: „אוי, איזה שם!"

„זה בסדר גמור," אומר אטאנאסיוס, „את יכולה לקרוא לי ג'ורג'."

„אחר־כך הוא שואל כמה זמן היא נשארת כאי. „שבועיים," היא עונה, בלי לפקוח אפילו פעם אחת את העיניים. כי הפנים שלו לא הכי חשובים.

אטאנאסיוס שואל מזועזע מאוד: „לא! רק לשבועיים?"

בארוחה עם ראש־העיר

היא נאנחת ואומרת. „אני כבר יום שלם כאן ועוד לא ראיתי כלום."

הוא אומר בדאגה עמוקה: „את רוצה להגיד לי שעוד לא ראית את מיבצר אבירי יוחנן הקדוש?"

היא עונה שלא, והוא מתנדב להראות לה. הם קובעים לערב. הם הולכים למועדון־לילה, היא גומרת בקבוק שלם, והוא לוקח אותה בחזרה לשפת הים. למחרת הוא מביא לה גלויה ואומר: „הנה מיבצר אבירי יוחנן הקדוש."

במשך השבועיים הבאים הוא מגיע בבוקר למקום עבודתו חיוור, עם שקעים כחולים מתחת לעיניים האדומות.

כך ניראה הרודאי הרווק כל עונת הקייץ. כך ניראים כל המלצרים, נערי המעלית, השירותים ונהגי המוניות.

כעבור שבועיים היא נוסעת. הם נישבעים להתכתב. אחר־כך לוקח לו הרודאי יום חופשה וישן טוב עד הבוקר. למחרת הוא לובש בגדי־ים אמריקאי ויורד רענן אל החוף עם הטראנזיסטור.

בחורף מסתגר הרודאי בבית וישן עד הקייץ.

סוכני הנסיעות של רודוס הם פיקחים. בסקאנדינביה הם מנהלים תעמולה רעשנית כזאת: „בואו לרודוס, השמש מחכה לכם!" ב־

על חמור בסימטה עתיקה

ישראל, לכבוד פתיחת הקו האווירי הקבוע של אולימפיק, התעמולה שלהם היא כזאת: „בואו לרודוס, הסקאנדינאביות מחכות לכם!"

כשהגעתי לרודוס, היה מצב חירום בעיר. הסייטת השישית עגנה בנמל. אלפי מלחים כבשו את האי. הנערות הרודאיות הסתגרו בבתים ולא הלכו עם החברות שלהן לקולנוע. הסקאנדינביות היו תפוסות על־ידי הרודאים. האמריקאים הסתובבו כמו נמרים רעבים ברחובות הראשיים וניפצו 150 פנסים. למחרת הגיע מטוס־תובלה מיוחד מאתונה, עם מיטען כבד ועליו של נערות־שעשועים מהבירה היוונית.

רודוס מלאה בניינים מפוארים. יש בה בניין מפואר של התיאטרון הלאומי. יש בה בית־אופרה. יש לה אולם קונצרטים. יש לה תיאטרונים רומאיים משוחזרים. יש לה הכל, אבל אין לה שחקנים. אין לה זמרים. אין לה מוסיקאים. בתיאטרון הלאומי מציגים סרטים תורכיים ויווניים. את התיאטרונים המשוחזרים מראים לתיירים.

ככה זה ברודוס. אם יש בה ארטיסט מוכשר, הוא נוסע לאתונה. פעם בשנה מגיעה תזמורת לאי. פעם בשנה מגיע תיאטרון. בשאר הימים שותה הרודאי יין רצינה ואוכל סרטנים ותמנונים.

חלומו של כל ילד רודאי הוא להיות מלצר או נער מעלית. כשהוא מתבגר הוא רוצה להיות מנהל מלון. כשהוא מתבגר עוד יותר הוא מהגר לאתונה. בתי המלון של רודוס נשארים בלי מלצרים. הם מגייסים אותם באתונה — וכך חוזרים הרודאים לכור מחצבתם, במשכורת של מומחה זר.

ראש העיר של רודוס, מר פטרידיס, הוא רופא. נפגשנו בארוחת־צהריים רשמית, לכבוד פתיחת המלון החדש אוקיינוס. היו שם מפקח המשטרה ואשתו, שתי בנותיו של ראש העיר ושני חתניו.

ראש העיר שאל אותי מה שלום אבא חושי.

סקנדינבית על החוף ברודוס

הוא סיפר בגאווה שהוא מכיר אותו כבר יותר מ־20 שנה. במלחמת העולם השניה הוא היה מפקד בית־חולים צבאי ליד עזה. הוא גר על הכרמל וכך הכיר את חושי. עכשיו הוא קוליגה שלו, ובאוקטובר יבוא לבקר אותו בחיפה.

הוא אכל דג מטוגן ואמר למפקח המשטרה שלדעתו הנערה הישראלית היא סמל הנשיות. העובדה שהיא איננה נפרדת לרגע מן הרובה, הוא הסביר, מוסיפה לה הילה של גבורה ונשיות.

הוא דיבר על רודוס כמו מתרים המגבית על ישראל. „בעוד חמש שנים רודוס לא תהיה רודוס. היא תהיה מאיורקה, אולי אפילו יותר."

השנה בנו שם 18 בתי־מלון. בדרך עוד 11. הקאזינו של רודוס הוא מוסד ממלכתי חדש. לפני שביעיים ביקרה בו נבחרת בניו של המלך סעוד. הם השאירו לקופת המדינה 50 אלף דולאר, וכמה עצים שבורים בצידי הכביש. הזמינו ארגזי שמפאניה — רק כדי לשמוע את נפץ הפקקים. את מה שבבקבוקים נתנו למלצרים.

העיר מוצפת גרמנים, תיירים ואנשי־עסקים. הסוחרים הרודאים החליפו בהשפעתם את שמות החנויות שלהם בשמות גרמניים. אחד קרא לחנות שלו יוהאנס. רודאי אחר החליף את שמו לפריץ. שמו הקודם היה קונסטאנטינוס.

החיה הלאומית של האי הוא החמור. ליד כל בית רודאי בפרברים קשורה חיה לאומית ליד העץ. בהרים, ליד האתרים העתיקים, ישנם סיניקאטים של בעלי חמורים. הם משכירים את החמור ואת עצמם לתיירים העולים למרומי המצודה הצלבנית. למעלה כבר מחכה האשה שלהם, עם מפיות רקומות. בחזרה מהסיור אורב להם הבן עם מצלמה, ומצלם כל תייר עם החמור. מוכרחים לקנות ממנו תמונה. הוא עקשן. אבל כמו פרד.

טכניכון

כיתות בוקר וערב
לאכסטרנים

בכורות ומוקדמות

* החלה הרשמה לכיתות בוקר
* נפתחים קורסים חדשים — ערב

למועדי הבחינות נובמבר 1965, ומרץ 1966

הנערכות מטעם משרד החינוך והתרבות

פרטים והרשמה 1—8 בבקר 4—8 בערב

תל-אביב
דרך פ"ת 44
מול בית הדר

חיפה
רח' בלפור 5
מול הטכניון

טכניכון

מכון ישראלי להכשרה טכנית
נפתחים קורסים חדשים

שרטוט

בנין * מכונות

קורסים נוספים לבחירתך: **רדיו-אלקטרוניקה גרפיקה שימושית, עיצוב פנים, חשמלאות בנין, חשמלאות רכב, קרור ומזגי אויר.**

פרטים והרשמה: 13—8 בבוקר, 20—16 בערב.

תל-אביב
דרך פ"ת 44
מול בית הדר

חיפה
רח' בלפור 5
מול הטכניון

מנוי לשנה על „העולם הזה" —

בדואר אויר לאירופה 60 ל"י.

מכון ישראלי ל שפות

אנגלית צרפתית

פתח־תקוה, ההסתדרות 15
רמלה, רח' סמולנסקין 31
רחובות, רח' ויצמן 48
נתניה, רח' מקדונלד 5
עפולה, המועצה המקומית

אור-קולית AUDIO-VISUAL

תל-אביב, הס 12
(פינת אלנבי 33)
חולון, טרומפלדור 8
(פינת שינקר 21)
רמת־גן, הרצל 68

ספרים

ציור

אגדות כתובות במיכחולן

נחום גוטמן (ציורים ורישומים) — מי שלא נסע עם נחום גוטמן לחפש אוצרות בזולה, מי שלא סייל איתו בפאריס ולא גר איתו בביתה המוזר של הזקנה החרשת, מי שלא עקב אחרי הרפתקאותיהם הכתובות והמצויירות של החמור שכולו תכלת וביאטריצה, הרי ברור שהוא ביזבז את הילדות שלו לשוא.

הדמיון הפורח של נחום גוטמן, האהבה התמימה שלו לחיים, לאנשים, לחיות, לים, לשמש, לשמים, האופטימיות הנעימה שלו, כל אלה באים לידי ביטוי בציוריו, שהם בעצם אגדות וסיפורים הכתובים במכחול.

אלא שאת הציורים האלה אי־אפשר למדוד בקני מידה אמנותיים. יש בהם הרבה רצון טוב, התלהבות וצבע. אין בהם הרמוניה אמנותית, אין בהם ספונטניות. הריסומים שלו טובים יותר, בעיקר אלה המושפעים מציירים ספרדיים.

האלבום עצמו עשוי בטוב טעם. האותיות והדפים נאים, הבריכה יפה, והמבוא של יהודה האזרחי מעניין.

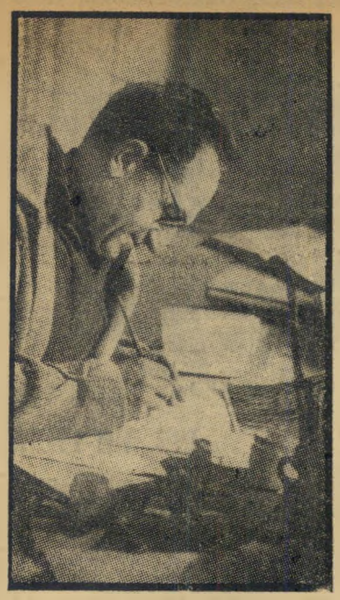

גוטמן
אהבה לחיים, לחיות, לים ולשמש

על שלושה גבולות

יוסי שטרן (רישומים וציורים) — עולם הרישומים של יוסי שטרן מלא יצורים חיננים, המצויירים בשמחה, כמעט בהומור.

הציורים הצבעוניים שלו הם ציוריה של ירושלים. הצבעים שלו מוארים באורות מוזרים, מכסים את החריטות המסתעפות בתוך התמונה והם אינם נובעים מהתמונה אלא מכסים אותה. כמה מציורים אלה נמצאים על גבול האבסטרקט, כמה מהם נמצאים על גבול המיסטיקה, וכמה על גבול השמאלץ.

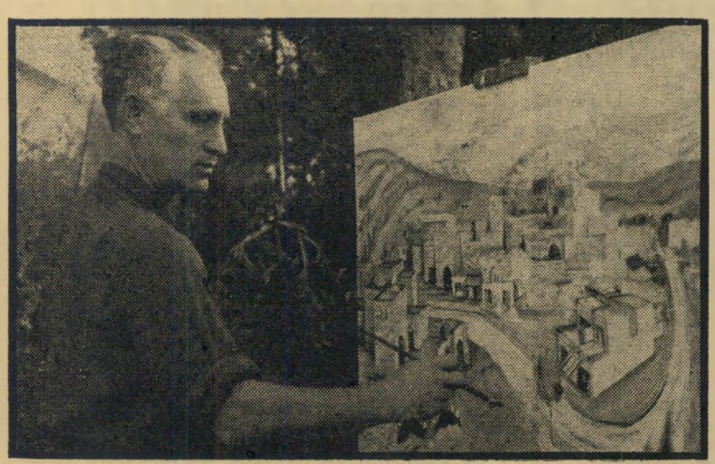

רור
מיקסם ומרגוע

הספר עצמו דומה בצורתו הגאה לספרו של נחום גוטמן, למרות שיצא בהרבה אחרת. המבוא פחות טוב מזה הפותח את ספרו של נחום גוטמן, למרות ששניהם נכתבו בידי יהודה האזרחי.

חלק מהם נמצא על הגבול שבין הרישום לקאריקאטורה, כמו למשל הרישום של החכמים בעלי המצח התחוב באופן הפנגתי, או הרישום של הנערה, שצופה הצנום מוסתר על־ידי אוסף הבליטות והתכשיטים שלה.

שטרן
בשמחה, כמעט בהומור

מיקסם ומרגוע

יואל רור (נוף ואדם) — אינו מגשה להדהים איש, או לחדש חידושים אמנותיים. כי למרות שלמד את תורת הציור באר־צות־הברית, הוא מבטא בה את השקפתו האמנותית־הסוציאליסטית של איש השומר־הצעיר. איש שהספיק לעצב דור של אמני הקיבוץ, בהיותו מורה לציור ומזכיר אירגון הציירים והפסלים של קיבוצי הקיבוץ הארצי.

רור, חבר כפר־מנחם מזה 20 שנה, ריכז באלבום זה קרוב למחצית יצירותיו, אם כי קשה מאוד לקבוע איזו מהן שייכת לתקופה מוקדמת ואיזו צוירה רק לאחרונה. לולא ההקדשה („לזכר בתי נעמי ושאת חבריה הצעירים, אילן, אסתר, בלה, שאול, שלמה ותמר") קשה היה לדעת כי התנסה באסון המחריד של מות שבעת הילדים בתאונת־הדרכים אשר אירעה בהס־תעפות מכמורות ב־1961. בעבודתו, אין האסון האישי משתקף.

לא מפני שהוא מצייר בלי רגש. אלא נידמה, שהנוף שאותו הוא מעלה על הבד אינו משמש לו רק גושא, אלא גם מיקסם ומרגוע. השפעה זו — של הנושא על הצייר — מוקרנת בחזרה על מי שנוסל את האלבום לידיו, עד כי נידמה שאפשר לנשום את ריחות השדה ולחוש את הרוח המשתובבת.

חביב הוראי

(המשך מעמוד 9)

גם ברית־המועצות? גם בריטניה?

„כל הארבע."

פליטים, עליה, גבולות

ע ברנו לשוחח על הצעותיו הממשיות של בורגיבה, על הבעיות הממשיות התלויות ועומדות בין ישראל והעולם הערבי.

„הדבר העיקרי הוא שישראל חייבת להעניק לפליטים הערביים את הזכות לבחור בין שיבה למולדתם ובין קבלת פיצויים. בלי זה שום דבר לא יזוז."

הסברתי לבן־שיחי את החששות הרחפים בישראל בעניין זה. הוא לא התייחס אליהם ברצינות.

„הרי הם לא יחזרו!" אמר. „קובע רק העקרון."

„חוץ מזה," אמר, „ישראל צריכה להפסיק את התעמולה שהיא מנהלת בכל העולם כדי לדרבן את היהודים לבוא לישראל. זה מפחיד את הערבים, ובצדק. אם יבואו 11 מיליון יהודים לישראל, איפה יש להם מקום? הערבים מאמינים כי ישראל תכבוש אז שטחים ערביים בכוח הנשק.

„תבין אותי היטב. אם יהודי בניויורק או בבואנוס־איירס רוצה לבוא לישראל — הוא חופשי לעשות זאת. אף־אחד אינו יכול להתנגד. אבל צריכים להפסיק את התעמולה הזאת."

חיכיתי שבן־שיחי יעלה את בעיית הגבולות. ישבתי והכינותי בלבי את הטענות נגד תוכנית־החלוקה של 1947. הייתי מוכן להסביר מדוע שום אדם בישראל — גם לא שוחר־שלום מושבע כמוני — אינו יכול להסכים לשינוי מהותי של גבולות המדינה.

אך דריכותי היתה לשוא. האיש כלל לא העלה את הבעייה. השתכנעתי שוב — כמו בשיחות קודמות, וגם באותה שיחה שניהלתי בשעתו עם שר־החוץ העיראקי — כי בעיית הגבולות לא תהווה מכשול אמיתי לשלום.

שטות גמורה היא מצד ממשלת ישראל לחזור ולהרעיש עולמות בשאלה זו, שאיש כלל אינו מתכוון להעלותה ברצינות.

שלושה נצחונות לבורגיבה

מ ה, אם כן, השיג הנשיא בורגיבה בסיבוב הראשון של מיבצע־השלום שלו?

איש־שיחי מנה את ההישגים, כפי שהם נראים בעיניים ערביות:

ראשית: „בורגיבה הבליט את ייחודו של המאגרב. יוזמתו זכתה לאהדה רבה בכל רחבי המאגרב — לא רק בתוניסיה, אלא גם במארוקו, ואפילו באלג'יריה. היא הוכיח כי המאגרב אינו לוזין של המזרח הערבי, אלא כוח עצמאי, בעל אישיות משלו והשקפה משלו. זה הוכח בפעם הראשונה בבירור. יש לכך משמעות עצומה.

„לכן אי־אפשר היה להרחיק את תוניסיה מן הליגה. הדבר היה גורם לפילוג בין המערב הערבי והמזרח הערבי. לכן גם ויתר עבד־אל־נאצר על נפיון זה. זה הנצחון הראשון של בורגיבה."

שנית: „חיסלנו את שוקיירי. יצטרכו לסלק אותו, בגלל עמדתו כלפי בורגיבה (ראה תצפית). זה יהיה נצחון גדול לבורגיבה, נצחונו השני."

שלישית: „הערבים התחילו לחשוב. ובעיקר: עבד־אל־נאצר עצמו התחיל לחשוב מחדש על בעיית פלסטין."

אפשר לעזור לבורגיבה!

ש אלתי את בן־שיחי מה היתה ממשלת ישראל יכולה לעשות כדי לעזור לנשיא בורגיבה במלאכתו הקשה.

„קודם כל, לא להרוג אותו על־ידי הכרזות שיוכלו לחזיק זו."

מה יכול להזיק? כל הכרזה שתאפשר לאויבי בורגיבה להדביק עליו תו ציוני. איש אינו רוצה שממשלת ישראל תפרסם הכרזות נלהבות על אישיותו של בורגיבה, תשבח אותו או תהלל אותו בפומבי.

אולם לא פחות תזיק הכרזה הפוכה — הכרזה שתוכיח לעולם הערבי כי אין שום סיכוי לשלום, כי איש כמו בורגיבה שוגה באשליות, כי ישראל אינה מוכנה לשום ויתור ופשרה.

„מישראל צריכות לבוא מחוות של שלום, בלי קשר ישיר עם בורגיבה. ישראל צריכה לעשות משהו כדי להוכיח לערבים שחל שינוי, שמשהו התחדש במצב, שיוזמת־שלום אמיתית מוצאת הד אמיתי גם בצד השני."

שאלתי בעדינות אם יכולים כוחות־השלום בישראל לעשות משהו בעניין זה, במיקרה שממשלתנו עדיין אינה מוכנה או מסוגלת לכך. המנהיג ענה בחיוב.

העליתי את הרעיון שכוחות־השלום בישראל יערכו קונגרס גדול לדיון בבעיות השלום ובתוכנית של שלום. אם ייערך קונגרס בצורה מרשימה, ואם יגיעו הדיו, באמצעות התיווכות העולמית, לארצות ערב — האם זה יעזור?

המנהיג השיב בנימה החלטית שזה יעזור מאד — ושכדאי לעשות זאת במהרה.

חוץ מזה, הוסיף, יש ברגע זה תפקיד גדול ליהודי העולם. „הערבים, שאינם יכולים עדיין לדבר עם ישראל, יכולים לדבר עם היהודים שאינם ישראלים. גם זה אחד מהישגיו של בורגיבה: הוא לימד את הערבים להבחין בין יהודים וישראליים. הוא לחם במגמה, הקיימת בכמה מקומות בעולם הערבי, להכריז מלחמה על יהודי כל העולם, ולהפוך את המאבק נגד הציונות למאבק אנטי־שמי.

„יהודי העולם יכולים לעזור בהרבה כדי לגשר בין שני המחנות."

עלה על דעתי שבחבל שהקונגרס היהודי העולמי הוא פיקציה, וכי בראש הפיקציה הזאת עומד אדם שהוא גם נשיא ההסתדרות הציונית. אדם בעל מעמד אחר, ופחות משועבד לממשלת ישראל, יכול היה ברגע זה לחולל גדולות.

פגישה עם העתיד

ב סוף הפגישה אמר המנהיג שני דברים, אותם העליתי על הנייר ברגע שיצאתי מן הבנין. (כמינהגי בפגישות מסוג זה, איני רושם דבר בעת הפגישה עצמה. אני חורת את הדברים בזכרוני, רושם אותם מייד לאחר מכן. הנסיון לימד אותי כי המראה של אדם הרושם דברים שם מחסום על פיו של כל אדם.)

„בורגיבה," אמר בן־שיחי, „קבע פגישה עם העתיד."

מה יביא עתיד זה?

בן־שיחי היה אופטימי. אי־אפשר עוד לבטל את מעשהו של בורגיבה. הוא יצר מצב חדש, והדברים ימשיכו להתגלגל. רק דבר אחד יכול לשים לו קץ.

„קיים חשש שאיזה מטורף ינסה להתנקש בחייו של בורגיבה. זוהי סכנה מוחשית."

כדור אחד יכול לשים קץ לפגישה עם העתיד.

מה המצב בארצות־ערב ברגע זה? מהם התהליכים הפנימיים מתחת לפני הקרקע, ההתפתחויות הסודיות הידועות רק למתי־מספר? כיצד ישפיעו על סיכויי השלום? על כך בכתבה הבאה בסידרה זו.

לסנה־צ, אחה־צ ובערב

בכתות קטנות למבוגרים

אנגלית, עברית, צרפתית, גרמנית, רוסית, ערבית, ספרדית, איטלקית, פורטוגזית

קורסים מיוחדים לתלמידי בתי־ספר תיכוניים ויסודיים

תל־אביב נחלת־בנימין 2, טל. 56347

חיפה החלוץ 27, טל. 69265

תשבץ העולם הזה 1444

מאוזן: 1) סנדלעץ; 4) בעל־חי קטן, אשר פרוותו היא היקרה בעולם (לועזית); 10) מטבע יפני; 11) חסר כל; 13) מסולם הקולות; 14) ירידת מים; 15) הרוצה לדעת או לרואות הכל; 17) צד מערב; 19) אות עברית; 20) מטעם, תענוג; 22) דוחי חסר זנב, החי בימים מתוקים ובקרבתם ומשמיע קיקור חזק; 25) מנחה; 26) שיחבר קוצני; 27) איש מדע, חוקר; 30) נפוץ; 32) יסוד, בסיס; 33) מלת־שאלה; 34) שלל, שוד; 36) לוח עץ הצמוד לקיר ועליו שמים ספרים או כלים; 37) נפחד (כתיב חסר); 39) סינונים בעברית; 41) זוהמה, לכלוך; 42) עיר שנכבשה בראשית כיבוש הארץ על־ידי יהושוע; 44) כך מתחת לאוכף או למשא שעל גב הבהמה; 46) שם נוסף להר חרמון; 48) קליפת הענב; 50) מטייל; 51) צמח בעל ריח חריף וטעם חריף, המשמש ליצור ממתקים ורפואות; 53) רעל, סם; 55) חזר; 57) הופיע; 58) מלת־נוף המביעה שלמות והכללה; 59) חוזה בכוכבים ומניד עתידות (60) פרופסור מפורסם לארכיאולוגיה (ש"מ).

מאוזן: 1) מהצצה; 2) איש ביתם של אביו ואמו; 3) צמח קוצני; 5) עיר בארה"ב ובה אוניברסיטה מפורסמת; 6) ברור ובהיר; 7) מציאות; 8) ירק־מאכל בעל שורש עבה ודומה לצנון; 9) כך קרויה קבוצת ארבעה יסודות כימיים: כלור, פלואור, ברום ויוד, המצויים בטבע אך ורק בצורת מלחים; 12) מיניסטר בממשלה; 15) ירושה רחבה של בר המוצעת על המיטה; 16) מחצב שקוף, הדומה לזכוכית ומתפצל לעלים דקים; 18) מקום הזבל, ביצה; 21) פרפר קטן המזיק לאריגים ולניר; 23) לחם; 24) נצח; 26) מלאך; 28) יחד, על־יד; 29) משורר, מדקדק, פרשן המקרא ופילוסוף (נולד בספרד ב־1089); 31) קינוח סעודה; 32) קרש משופע או רצפה משופעת לעליה ולירידה; 35) נכרי; 37) הקורה המאוזנת בתחתית הפתח; 38) צמח־בר שעליו מרים מאוד; 40) ממון; 41) אל המצרים; 43) כנוי לאלוהים (רק בכתב); 45) מרצה בדברי תורה; 46) טרנספורמטור בעברית; 47) עצלן שאינו שומר סדר; 49) איש נמוך ושמן; 52) ענן; 54) נוסע על פני המים; 56) בבקשה; 58) משום, מפני.

מספר 1444 שנה 28 ו' אייר תשכ"ה, 12.5.1965 המחיר — 1. ל"י

העולם הזה

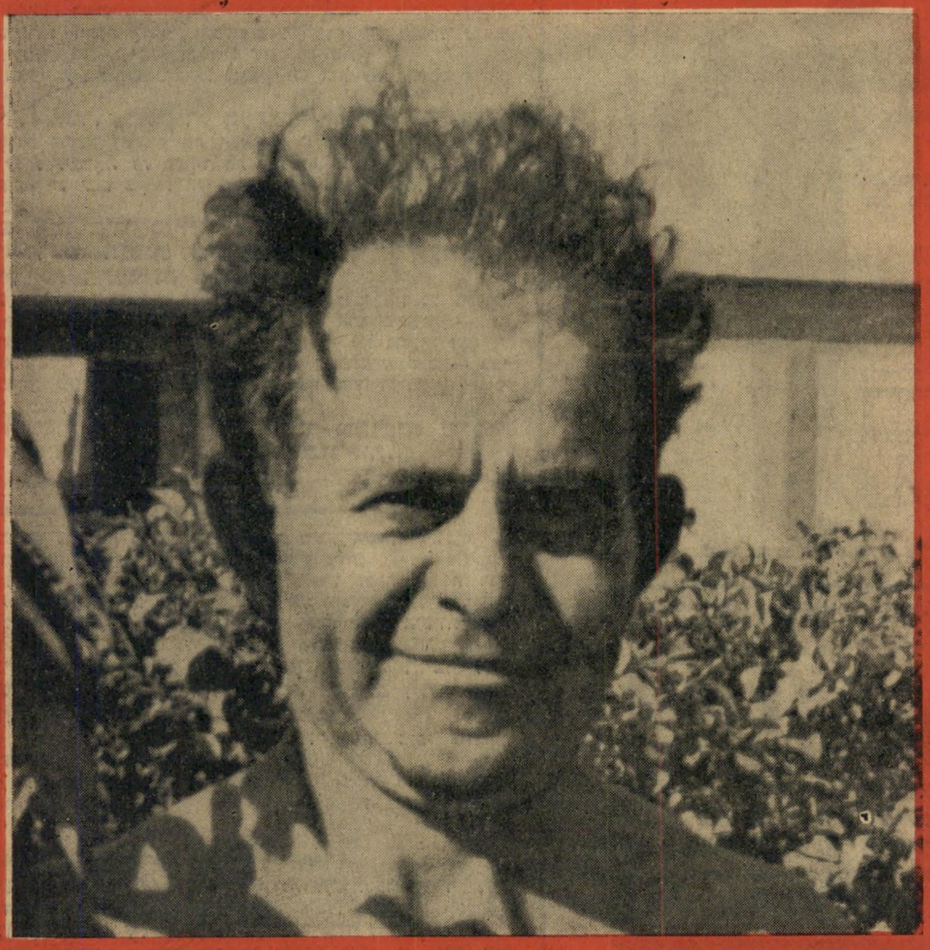

עסקן המפד"ל
אברהם הרשקוביץ

ועדת חקירה של המפד"ל בודקת פרשה המסעירה את הצמרת

פילגש במרכז המפלגה